

Utgiftsprognos för budgetåren 2023–2026

Juli 2023

Vårt diarienummer: FK 2022/022934
Upplysningar: Renée Blomberg
Områdeschef Prognos
renee.blomberg@fk.se
Webbplats: www.fk.se

Förord

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2023 ska Försäkringskassan senast den 28 juli 2023 redovisa utgiftsprognoser för åren 2023–2026 för samtliga anslag och anslagsposter. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och lämnas genom inrapportering till Regeringskansliets och myndigheternas gemensamma statsbudgetsystem Hermes.

Rapporten omfattar dels prognoser för förmånerna inom Försäkringskassans ansvarsområde, dels prognoser för Försäkringskassans förvaltningsanslag. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Prognoser är nästan alltid osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser och om reglerna för förmånen ändras. I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar utan lagförslag är dock inte beaktade då det saknas detaljerade underlag för att utföra beräkningarna. I denna rapport har utfall till och med maj 2023 och preliminära utfall för juni i största möjliga utsträckning använts till prognoserna.

Innehåll

Sammanfattning	4
Utvecklingen inom olika försäkringsområden.....	5
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	14
1:4.1 Statligt tandvårdsstöd.....	14
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård.....	18
1:7 Sjukvård i internationella förhållanden	20
4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	24
4:4 Kostnader för statlig assistansersättning.....	28
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	36
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.....	36
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.....	62
1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning.....	74
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	79
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	82
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen.....	86
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	97
2:1 Förvaltningsmedel	100
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	103
1:1 Barnbidrag	103
1:2 Föräldraförsäkring	111
1:3 Underhållsstöd	128
1:4 Adoptionsbidrag	133
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag.....	135
1:8 Bostadsbidrag	141

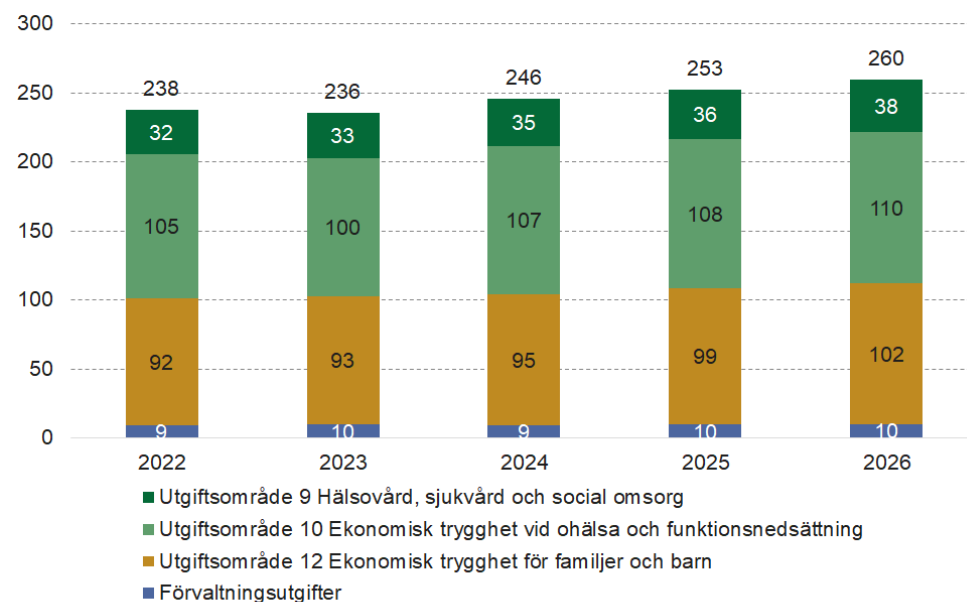
Sammanfattning

De totala utgifterna för Försäkringskassans anslag inklusive förvaltningsmedel blev 238 miljarder kronor år 2022. År 2023 beräknas utgifterna inte längre att påverkas av covid-19 och minskar därför till 236 miljarder kronor. Det är endast utgifterna för tillfällig föräldrapenning som är fortsatt på samma höga nivå som under pandemin.

De totala utgifterna förväntas därefter att öka igen och uppgå till 260 miljarder år 2026. Uppgången beror bland annat på ökande prisbasbelopp och timlöner. Utöver det även regeländringar inom assistansersättningen samt ett ökat nyttjande inom sjuk- och föräldraförsäkringen.

Utgifter per utgiftsområde.

Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av staplarna alltid med summan ovanför.

Denna utgiftsprognos är sammantaget högre för åren 2023–2026 än föregående prognos. Uppjusteringen förklaras främst av höjningar gällande volym och struktur och ändrade makroekonomiska antaganden under prognosperioden. Sjukpenningprognosen har höjts då både antalet sjukskrivna och medelersättningen per sjukskriven beräknas bli högre än tidigare förväntat. Även aktivitets- och sjukersättningsprognosen har höjts, vilket främst beror på ett högre förväntat prisbasbelopp. Prognosen för

föräldrapenning har sänkts med anledning av färre utnyttjande föräldrapenningdagar per årskull. Det totala uttaget av dagar inom föräldrapenning väntas fortsatt öka men med en något långsammare takt. Utgifterna för assistansersättningen beräknas bli lägre än föregående prognos. Den främsta orsaken till detta är inflödet till assistansersättningen väntas bli lägre än i föregående prognos då handläggningens kapacitet inte kommer öka i den omfattning som tidigare antagits.

En uppdaterad prognos från Konjunkturinstitutet med höjda prognoser för timlöneökningstakten och prisbasbeloppet ökar utgifterna.

Utvecklingen inom olika försäkringsområden

Försäkringskassans utgifter ingår i tre utgiftsområden:

- 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
- 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgifterna inom utgiftsområde 9 beräknas öka under hela prognosperioden. Större delen av ökningen väntas inom assistansersättningen under åren 2024 och 2025, på grund av att antalet mottagare förväntas att öka till följd av lagändringar.

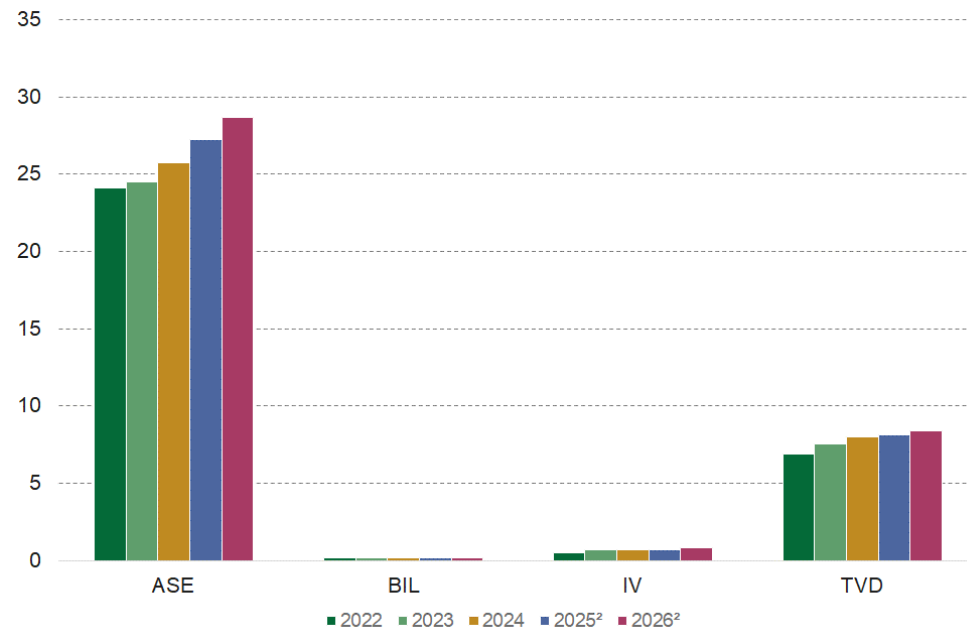
De sammanlagda utgifterna för utgiftsområde 10 prognostiseras att minska i år jämfört med förra året, vilket främst beror på att coronapandemin inte beräknas medföra extra utgifter i år. Minskningen sker främst inom ersättning för höga sjuklönekostnader. Utgifterna för utgiftsområde 10 beräknas sedan öka ganska kraftig nästa år, delvis på grund av högre utgifter för sjukpenning. Höjt prisbasbelopp och höjd åldersgräns i sjukersättningen gör att även utgifterna för sjuk- och aktivitetsersättning ökar från och med 2024 och därefter utvecklas stabilt.

För anslagen inom utgiftsområde 12 beräknas de sammanlagda utgifterna att öka under hela prognosperioden. Ökningen sker främst inom föräldraförsäkringen, där antalet nyttjande dagar och medelersättningen beräknas öka inom föräldrapenning.

Utgiftsområde 9 - Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifter inom utgiftsområde 9.

Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Diagrammet visar utgifter för statlig assistansersättning (ASE), vård i internationella förhållanden (IV), statligt tandvårdsstöd (TVD) och bilstöd (BIL).

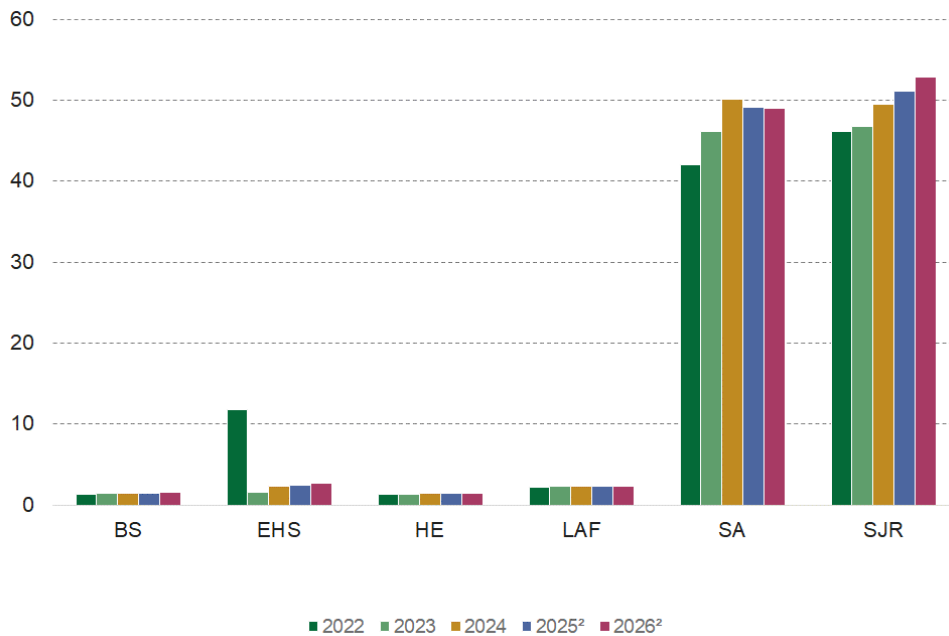
Inom utgiftsområde 9 är kostnader för statlig assistansersättning det största anslaget. År 2023 väntas utgiften börja öka för assistansersättning, vilken efterföljs av en kraftigare ökning under resten av prognosperioden. Den 1 januari 2023 trädde lagändringar inom assistansersättningen i kraft. I korthet innebär det förändringar i de grundläggande behoven och i egenvård samt en schablonisering av föräldraansvaret. Det kommer att leda till att fler personer har möjlighet att bli beviljade assistansersättning. Antalet mottagare har ökat i maj och denna ökning väntas fortgå under hela prognosperioden. Det leder till att utgifterna börja öka under 2023. I takt med att allt fler beviljas assistansersättning kommer kostnaderna öka betydligt 2024–2026

Inom det statliga tandvårdsstödet förväntas kostnaderna för högkostnadsskyddet att öka framöver, av två anledningar. För det första förväntas fler patienter nå upp till högkostnadsskyddets nivå på grund av ökade behandlingarkostnader och oförändrade beloppsgränser. För det andra har referenspriserna höjts, vilket påverkar högkostnadsskyddet eftersom det beräknas som en andel av behandlingarkostnaderna och det leder till högre kostnader för samma vård som tidigare.

Utgiftsområde 10 - Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgifter inom utgiftsområde 10 inklusive statlig ålderspensionsavgift.

Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser

Diagrammet visar utgifter för bidrag för sjukskrivningsprocessen (BS), ersättning för höga sjuklönekostnader (EHS), arbetsskadelivränta (LAF), sjukpenning (SJR), aktivitets- och sjukersättning (SA) samt handikappersättning och merkostnadsersättning (HE).

Utgifterna för anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. uppgick till 46,2 miljarder kronor 2022, en ökning från 42,6 miljarder år 2021. Utgifterna ökade trots en mycket mildare påverkan från coronapandemin jämfört med 2021. Den kraftiga ökningen under 2022 beror istället på en ökad övrig sjukfrånvaro i kombination med en högre ersättning per sjukskriven, då taket i försäkringen höjdes från 8 till 10 prisbasbelopp från och med 2022. Utgifterna för 2023 beräknas hamna strax över 2022, trots att inga extra covidärsättningar är i bruk 2023. Därefter är prognosen att utgifterna ökar årligen och kommer uppgå till 52,8 miljarder kronor år 2026. Utgiftsökningen framöver drivs dels av ökad sjukfrånvaro, men den främsta drivkraften är ökande löner och priser.

Sjukfrånvaron har varit ökande under 2022 och hittills 2023, där både antalet startade sjukfall och deras varaktighet varit drivande i ökningen. Dock är ökningen inte speciellt stark. När det gäller varaktigheten består ökningen främst av ett mekaniskt nivåskifte till följd av regeländringar. När det gäller antalet startade sjukfall så befinner sig dessa ungefär i nivåer som gällde före pandemin, detta trots att arbetskraften ökat betydligt sedan dess.

Om hänsyn tas till arbetskraftens storlek är svensk sjukfrånvaro för närvarande på en relativt låg nivå, om än ökande. Givet den låga nivån på antalet startade sjukfall och ansökningar om sjukpenning vi har i dagsläget ser vi inte förutsättningar för en snabb ökning av sjukfrånvaron på kort sikt, men sådan risk föreligger absolut längre fram i prognosperioden. Eftersom nivån på svensk sjukfrånvaro för närvarande är relativt låg bedömer vi att prognosens nedsida är begränsad och att risken således främst finns på uppsidan.

Däremot medför utbrott av covid-19 eller andra säsongsinfluenser ingen större risk för ökade sjukpenningutgifter. Även om dessa utbrott skulle leda till fler startade sjukfall totalt sett, är ökningen främst begränsad till korta sjukskrivningar. Se avsnittet *Utgifter för covid-19 inom socialförsäkringen* i Novemberprognosen för 2022 där det visades att nettoeffekten av pandemin blev noll eller till och med minskade utgiften för sjukpenningen.¹

För Aktivitets- och sjukersättningar m.m. gäller numera de nya reglerna för personer mellan 61 och 65 år, vilket ökar inflödet och utgifterna. Antalet personer med aktivitets- och sjukersättning har minskat sedan våren 2007 och förväntas att fortsätta att minska, vilket främst beror på att antalet personer med sjukersättning blir färre. Utflödet på grund av att personer har fyllt 65 år har varit större än antalet påbörjade sjukersättningar och prognostiseras att vara fortsatt större under större delen av prognosperioden. I januari 2023 höjdes den övre åldersgränsen i sjukersättningen från 64 till 65 år. Det innebär att ett stort antal personer blir kvar i förmånen ytterligare ett år. Från och med år 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern, vilket innebär att den tillåtna åldern höjs ytterligare, från 65 till 66 år.

Utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader ökade kraftigt under pandemin. Prognosen för 2023 är klart högre än utgifterna innan pandemin. Ökningen beror delvis på att fler arbetsgivare fått kännedom om förmånen under pandemin och väntas fortsätta nyttja den.

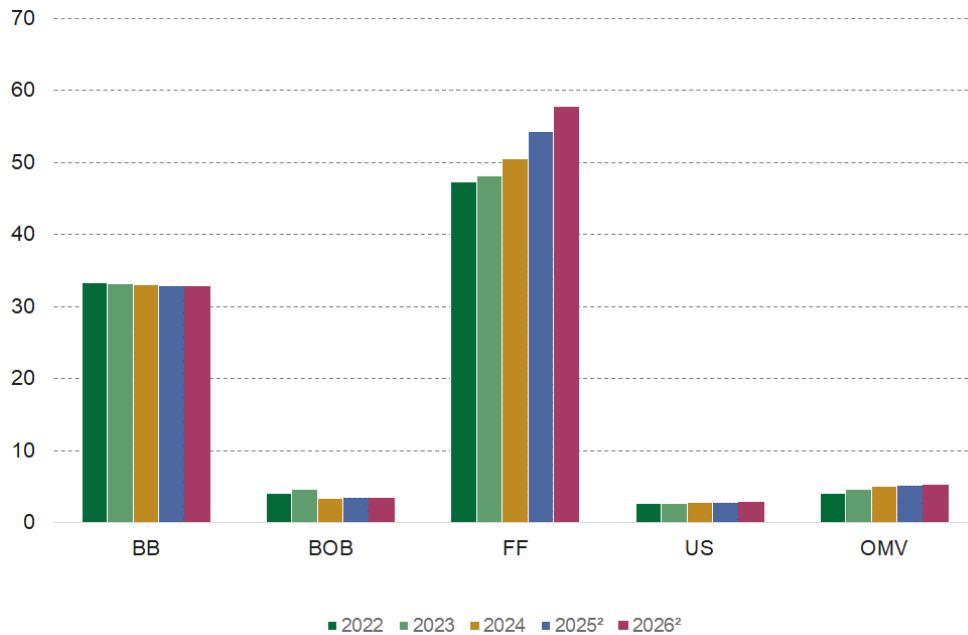
Den 1 januari 2019 infördes merkostnadsersättning, som på sikt kommer att ersätta handikappersättning. De sammantagna utgifterna för anslaget Merkostnadsersättning och handikappersättning prognostiseras att öka svagt, från 1,3 miljarder kronor 2022 till 1,4 miljarder kronor 2026. Ökningen sker endast inom merkostnadsersättning, där ersättningen till vuxna hittills har ökat snabbast. Utgifterna för handikappersättning minskar istället. Antalet mottagare av denna ersättning förväntas minska långsamt under prognosperioden, på grund av att beslutad handikappersättning enligt nuvarande regelverk ofta är beviljad tillsvidare och omprövas först när den försäkrade går i ålderspension.

¹ [Försäkringskassan, 2022, "Utgiftsprognos för budgetåren 2022-2026", \(Rapport 2022-11-23\)](#)

Utgifterna för förvaltningsanslaget beräknas att bli något högre i år än förra året och beräknas öka från 9,8 miljarder kronor i år till drygt 10,1 miljarder kronor 2026.

Utgiftsområde 12 - Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgifter inom utgiftsområde 12 inklusive statlig ålderspensionsavgift.
 Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser

Diagrammet visar utgifter för barnbidrag (BB), bostadsbidrag (BOB), föräldraförsäkring (FF), underhållsstöd (US) och omvårdnadsbidrag (OMV).

De totala utgifterna inom föräldraförsäkringen förväntas att öka under hela prognosperioden. Utgiftsökningen gäller främst föräldrapenning. Ersättningen påverkas av stigande inkomster och en ökande trend för prisbasbeloppet, vilket leder till högre ersättningsnivåer. Utgiftsökningen inom föräldrapenning beror också på att antalet årskullar som är aktuella för uttag ökar.

Jämförelse med föregående prognos

I denna rapport har utfall till och med maj 2023 och preliminära utfall för juni i största möjliga utsträckning använts. Vid föregående prognostillfälle användes utfall till och med mars 2023. Skillnaderna jämfört med prognosen som lämnades i april 2023 redovisas nedan.

Prognosjämförelse. Miljontal kronor

	2023	2024 ¹	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	235 421	245 478	251 263	257 381
Överföring till/från andra anslagsposter	17	16	16	0
Ändrade makroekonomiska antaganden	65	175	839	974
Volym- och strukturförändringar	144	734	520	1 212
Regelförändringar				
Ändrat regleringsbelopp för statliga ålderspensionsavgifter	0	0	0	267
Övrigt	-81	-330	52	264
Ny prognos	235 566	246 074	252 690	259 898
Differens i miljoner kronor	146	595	1 428	2 516
Differens i procent	0,1	0,2	0,6	1,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. Anm. Inkl. statlig ålderspensionsavgift och förvaltningsanslaget.

Prognosen över de totala utgifterna har höjts under prognosperioden. Justeringar har gjorts både på grund volym- och strukturförändringar och till följd av förändrade makroekonomiska antaganden.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosrevideringen under ändrade makroekonomiska antaganden beror bland annat på förändringar i Konjunkturinstitutets prognos som publicerades i juni 2023. Från den prognosen har bland annat uppgifter om löneutveckling och prisbasbelopp hämtats. Revideringar av de övergripande makroekonomiska antagandena påverkar prognoserna på flera sätt. De mest väsentliga förändringarna som skett jämfört med beräkningarna till föregående prognos beskrivs nedan:

- Konjunkturinstitutet har höjt ökningstakten i prognosen för timlöneutvecklingen något för 2023–2024 och sänkt för 2026. Detta påverkar bland annat prognosen för sjukpenning och prognoserna inom föräldraförsäkringen.
- Prognosen för prisbasbeloppet har sänkts för 2024 och höjts för 2025–2026. Detta har en höjande effekt på prognoserna för till exempel sjukpenning, aktivitets- och sjukersättningar, föräldraförsäkringen samt omvårdnadsbidrag.

Volym- och strukturförändringar

Sjukpenningprognosen har höjts, både på grund av fler sjukskrivna och högre medelersättning per sjukskriven.

Prognosen för föräldrapenning har justerats ned för alla år, främst på grund av att färre barn fötts i år än väntat.

Prognosen för statlig assistansersättning är sänkt för åren 2023–2026. Den huvudsakliga orsaken till denna justering är att inflödet till ersättningen väntas öka med en långsammare takt. Kapaciteten i handläggningen kommer inte öka i den omfattningen som tidigare antagits. Försäkringskassan har inte fått utökat förvaltningsanslag att hantera de inkommande ärenden som lagändringarna givit upphov till.

Övrigt

De besparingsåtgärder som satts in för förvaltningsanslaget medför en minskning under 2023 och 2024 jämfört med föregående prognos. Besparingsåtgärderna fortsätter under 2024 med att se över till exempel lokalbehov och den administrativa överbyggnaden. Detta görs för att få en ekonomi i balans till utgången av 2024.

Utgifterna för förvaltningsanslaget beräknas att bli något högre i år än förra året och beräknas öka från cirka 9,8 miljarder kronor i år till drygt 10,1 miljarder kronor 2026.

Inom föräldrapenning har den prognostiserade medelersättningen för kvinnors dagar på sjukpenningnivå under maximal ersättning justerats upp för år 2023. Höjningen beror på ett högre utfall än väntat.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten för 2023

Tabellen nedan redovisar de anslagsposter där utgifterna beräknas överskrida tillgängliga medel² för 2023. Försäkringskassan kommer att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag för fyra av posterna i tabellen nedan. Avseende förvaltningsanslaget gick Försäkringskassan in med en begäran om en utökad anslagskredit efter prognos per april (Dnr 2022/022936).

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten 2023 i den beslutade statsbudgeten.

Tusental kronor

Anslagspost	Ingående överföring från 2022	Anslag år 2023	Prognos 2023	Avvikelse från tilldelade medel	Överskridande av anslagskredit
Förvaltningsanslag	79 847	9 276 970	9 777 000	-420 183	141 874
Sjukvård i internationella förhållanden	-3 773	551 409	698 303	-150 667	125 097
Arbets hjälpmedel	-1 805	112 050	125 010	-14 765	10 263
Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	-1530	207 161	222 806	-17 175	6 817
Boendetillägg	-10 502	276 888	289 437	-23 051	9 207

Om rapporten

Försäkringskassan strävar efter att i alla prognossammanhang använda det senaste och mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att ekonomiska månadsutfall till och med maj 2023 och preliminärt utfall för juni har använts. De utfall som används i diagram och tabeller är, om inte annat anges, hämtade från Försäkringskassans statistikdatabaser.

Som underlag för beräkningarna i den här rapporten har Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från april 2023 och Konjunkturinstitutets (KI) prognos från juni 2023 använts. Från KI:s prognos har uppgifter hämtats om bland annat löneutveckling och prisbasbelopp.

I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar för vilka det saknas lagförslag är dock inte beaktade.

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2023 ska Försäkringskassan redovisa utgiftsprognoser för 2023–2026. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten.

² Tillgängliga medel är summan av ingående överföringsbelopp, anslagna medel och högsta tillåtna anslagskredit.

Prognoserna lämnas i Hermes enligt instruktion från Ekonomistyrningsverket.

Vid prognostillfällena ska, om inte annat anges, följande redovisas:

- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- prognostiserat utfall för 2023 för samtliga anslag och anslagsposter, redovisat totalt samt fördelat per månad
- förklaring och analys till förändringar i prognos och utfall med hjälp av makro- och volymförändringar
- beskrivningar och motiveringar av eventuella förändringar av prognosmodeller, samt beskrivningar av hur förändringarna påverkat prognoserna jämfört med tidigare prognosmodeller
- handläggningstidernas utveckling per förmån.

Enligt regleringsbrevet ska de utgiftsprognoser som myndigheten lämnar till regeringen avseende förvaltningsanslaget vara långsiktigt hållbara i förhållande till de medel som anvisats för innevarande år och beräknats för kommande år. Om prognosen visar på underskott ska myndigheten redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras att vidtas för att verksamheten ska kunna bedrivas inom ramen för tilldelade medel samt analysera och redovisa vilka konsekvenserna blir för verksamheten till följd av dessa åtgärder. Utöver ovanstående ska Försäkringskassan avseende förvaltningsanslaget redovisa:

- vilka antaganden som har använts i prognosen
- vilka osäkerhetsfaktorer som finns samt
- vad som har orsakat eventuella förändringar som rör finansiering, kostnader och verksamhet

I den mån myndigheten bedömer att åtgärder krävs för att inte överskrida de ekonomiska ramar som regeringen beslutat ska myndigheten redogöra för dessa, samt redovisa och analysera konsekvenserna av de åtgärder som planeras.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget. I respektive avsnitt redovisas en jämförelse med statsbudgeten och närmast föregående prognos. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-180 188	-843 824	-1 436 026
Anslag ³	7 053 669	7 358 641	7 339 642	7 531 855	7 835 452
Tilldelade medel	7 053 669	7 358 641	7 159 454	6 688 031	6 399 426
Utfall/Prognos	6 863 404	7 538 829	8 003 278	8 124 057	8 405 010
Avvikelse från anslag	190 265	-180 188	-663 636	-592 202	-569 558
Avvikelse från tilldelade medel	190 265	-180 188	-843 824	-1 436 026	-2 005 584
Högsta anslagskredit	352 683	367 932	366 982	376 592	391 772
Tillgängliga medel	7 406 352	7 726 573	7 526 436	7 064 623	6 791 198
Överskridande av anslagskredit	0	0	476 842	1 059 434	1 613 812

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 7,5 miljarder kronor, vilket är 180 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Det statliga tandvårdsstödet består av ett skydd mot höga kostnader och av tandvårdsbidrag. Tandvårdsbidrag finns i två former, dels ett allmänt som gäller alla försäkrade och dels ett särskilt som ges till vissa patientgrupper som har behov av förebyggande tandvård.

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskydd lämnas för tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning och som har slutförts under en ersättningsperiod om högst ett år. Ersättningen täcker en viss andel av patientens sammanlagda kostnader, i den mån dessa överstiger ett fastställt belopp. För den del av kostnaderna som överstiger 3 000 kronor men inte 15 000 kronor lämnas tandvårdsersättning med 50 procent och för den del som överstiger 15 000 kronor lämnas ersättning med 85 procent av kostnaderna. Högekostnadsskyddet beräknas baserat på det lägsta priset mellan det fastställda referenspriset och vårdgivarpriset för en specifik åtgärd.

Allmänt tandvårdsbidrag

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning. Storleken på bidraget beror på i vilken åldersgrupp patienten befinner sig. Patienter som är 24–29 år eller 65 år eller äldre är berättigade till 600 kronor per år och patienter som är mellan 30 och 64 år har rätt till 300 kronor per år. Bidraget kan sparas upp till två år.

Särskilt tandvårdsbidrag

Personer som har ökad risk för försämrad tandhälsa på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning kan få särskilt tandvårdsbidrag. Det särskilda tandvårdsbidraget är på 600 kronor per halvår och får inte sparas. Det kan endast användas till förebyggande tandvårdsåtgärder.

Analys

Besöksnivån för vuxentandvården har haft en sjunkande trend under en längre tid, och denna trend kan inte enbart tillskrivas effekterna av covid-19. Trots detta har antalet patienter under de första fem månaderna av 2023 ökat med cirka 50 000 patienter jämfört med motsvarande period 2022. Folk tandvården fortsätter att förlora patienter då de prioriterar barn- och ungdomstandvård i första hand.

Utgifterna för januari–maj 2023 uppgick till 2,96 miljarder kronor, vilket är en ökning med 5 procent jämfört med motsvarande period år 2022. Denna ökning kan till stor del förklaras av att cirka 37 000 fler patienter har omfattats av högekostnadsskyddet, vilket resulterade i att utgifterna för högekostnadsskyddet överskred förra årets nivå med 7 procent.

Sammanfattningsvis är andelen patienter som erhåller högekostnadsskydd ungefär densamma som tidigare år under samma period, men vi observerar en liten årlig ökning på 1 procent. För närvarande ligger andelen på 32 procent av alla patienter som har rätt till högekostnadsskydd.

Utgifter fördelat på ersättningstyp. Miljontal kronor

	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Totalt	6 635	5 956	6 775	6 863	7 539	8 003	8 124	8 405
Högekostnadsskydd	4 483	4 037	4 557	4 710	5 186	5 392	5 366	5 455
Allmänt tandvårdsbidrag	2 100	1 874	2 160	2 091	2 276	2 521	2 663	2 849
Särskilt tandvårdsbidrag	57	48	61	67	80	90	95	101
Övrigt	-5	-3	-3	-5	-3			

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av kolumnen med summan i tabellen

Kostnaderna för högekostnadsskyddet inom tandvården förväntas att öka framöver. Detta beror på en kombination av två faktorer:

För det första förväntas fler patienter nå upp till nivån för högekostnadsskydd, vilket är en konsekvens av ökande behandlingarkostnader och oförändrade beloppsgränser för ersättningen. Det innebär att fler patienter kommer att behöva ekonomiskt skydd för att täcka kostnaderna för sina tandvårdsbehandlingar.

För det andra har referenspriserna höjts. Referenspriserna fungerar som riktmärken för att bestämma ersättningen inom högekostnadsskyddet. När referenspriserna ökar påverkar det även högekostnadsskyddet, som beräknas som en fast andel av behandlingarkostnaderna. Denna höjning av referenspriserna leder till att statens kostnader för samma typ av vård som tidigare blir högre.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	7 280 312	7 537 103	7 636 287	7 843 196
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+258 517	+466 175	+487 770	+561 814
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	7 538 829	8 003 278	8 124 057	8 405 010
Differens i 1000-tal kronor	+258 517	+466 175	+487 770	+561 814
Differens i procent	+3,6	+6,2	+6,4	+7,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för april–maj 2023 blev 2 procent högre än vad som prognostiserats. Detta beror främst på en underskattning av utgifterna för högkostnadsskyddet.

Trots att det generellt sett har varit en nedåtgående trend när det gäller antalet patienter som besöker tandvården, har det faktiskt varit fler patienter under perioden januari till maj 2023 jämfört med samma period 2022. Om denna förändringen håller i sig kommer fler att omfattas av högkostnadsskyddet. För att kompensera för denna ökningen har prognosen justerats uppåt.

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	411 835	2 300	44 682	46 251	-45 040
Därav					
1:6.37					
Smittbärrpenning	411 212	2 300	4 603	4 736	4 869
1:6.27 Statlig ålderspensionsavgift för smittbärrpenning	623	0	40 079	41 515	-49 909

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:6.37 Smittbärrpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	106 984	0	0	0	0
Anslag ³	311 180	8 000	8 000	8 000	8 000
Tilldelade medel	418 164	8 000	8 000	8 000	8 000
Utfall/Prognos	411 212	2 300	4 603	4 736	4 869
Avvikelse från anslag	-100 032	5 700	3 397	3 264	3 131
Avvikelse från tilldelade medel	6 952	5 700	3 397	3 264	3 131
Högsta anslagskredit	200 000	0	0	0	0
Tillgängliga medel	618 164	8 000	8 000	8 000	8 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 2 miljoner kronor, vilket är 6 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Smittbärappenning är en ersättning för dem som inte kan arbeta på grund av att de har eller antas ha en smittsam sjukdom. Ersättningsnivån för smittbärappenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

Analys

Både ansökningarna och utgifterna är nu i nivå med perioden före pandemin. För perioden januari till och med maj 2023 är utgifterna sammantaget lägre jämfört med samma period 2019.

Osäkerhetsanalys

Det finns en osäkerhet kring coronavirusets vidare spridning framöver. Om spridningen skulle bli så pass stor att sjukdomen åter klassas som samhällsfarlig, skulle detta kunna ha en stor inverkan på utgifterna för smittbärappenning.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	3 900	4 603	4 736	4 869
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-1 600	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 300	4 603	4 736	4 869
Differens i 1000-tal kronor	-1 600	0	0	0
Differens i procent	-41,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen i april och maj blev lägre än prognoserna som lämnades till regeringen i februari 2023. Utgifterna i april och maj var till och med negativa och det beror på att återkraven blev större än utbetalningarna. Prognosen för 2023 justeras därför ner. För övriga år är prognosen oförändrad.

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-3 773	0	-154 717	-328 103
Anslag ³	511 472	551 409	535 570	544 974	552 584
Tilldelade medel	511 472	547 636	535 570	390 257	224 481
Utfall/Prognos	515 245	698 303	690 287	718 360	796 501
Avvikelse från anslag	-3 773	-146 894	-154 717	-173 386	-243 917
Avvikelse från tilldelade medel	-3 773	-150 667	-154 717	-328 103	-572 020
Högsta anslagskredit	25 573	25 570	26 778	27 248	27 629
Tillgängliga medel	537 045	573 206	562 348	417 505	252 110
Överskridande av anslagskredit	0	125 097	127 939	300 855	544 391

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 698 miljoner kronor, vilket är 147 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 151 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 125 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Konventionsvård

Konventionsvård är en ersättning till regionen för utförd vård av personer som är försäkrade i länder som Sverige har ingått konventioner, överenskommelser om sjukvårdsförmåner eller avtal om betalningsavstående med. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna.

Turistvård

Turistvård avser ersättning till andra länder för utförd vård av personer som är försäkrade i Sverige, som blivit sjuka i samband med en vistelse i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Även planerad vård med förhandstillstånd ingår i turistvård. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna. Turistvården omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Pensionärsvård

Pensionärsvård avser ersättning till andra länder för vård av pensionärer som är försäkrade för vårdförmåner i Sverige och har valt att bosätta sig i ett annat EES-land eller Schweiz. Även deras familjemedlemmar omfattas. Begreppet innefattar även ersättning för vårdförmåner till familjemedlemmar som inte är bosatta i samma medlemsstat som den försäkrade personen. Vissa länder debiterar Sverige fasta belopp per skuldmånad medan andra skickar fakturor på faktiska belopp.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster avser ersättning i efterhand för planerad och nödvändig vård. Ersättningen motsvarar som högst nivån för vad vården hade kostat om den utförts i Sverige. Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Analys

Den pågående ekonomiska krisen, med en aktuell inflation på 6,7 procent, och den stigande trenden för räntor, bidrar till en försämrad hushållsekonomi. Trots det väljer fortfarande många svenskar att resa på semester till sol och bad³. Resandet har återhämtat sig och nått samma nivåer som innan pandemin och krisen. Enligt Visit Sweden, svenska statens nationella marknadsföringsbolag, har internationellt intresse för Sverige som semesterland ökat⁴ även om det är fortfarande inte på samma nivå som innan pandemi.

Denna trend med ökat resande medför dock ökade kostnader för både konventions- och turistvård.

Allt internationell vård, oavsett vilken typ av vård man får, blir allt dyrare på grund av både högre efterfrågan men också påverkas av inflationen och valutaomräkningen.

³ VisitSweden: [Svenska målgruppens resande, november 2022 \(visitsweden.com\)](https://visitsweden.com)

⁴ Besöksliv: [Utländska turister på väg tillbaka till Sverige : Besöksliv \(besoksliv.se\)](https://besoksliv.se)

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	684 570	671 240	645 601	693 452
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+227	+12	+32	+305
Volym- och strukturförändringar	+13 506	+19 035	+72 727	+102 744
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	698 303	690 287	718 360	796 501
Differens i 1000-tal kronor	+13 733	+19 047	+72 759	+103 049
Differens i procent	+2,0	+2,8	+11,3	+14,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna uppdelat på ersättningsområden. Miljontal kronor

	2023	2024	2025	2026
Totalsumma	(685) 698 +2%	(671) 690 +3%	(646) 718 +11%	(694) 797 +15%
Konventionsvård	(235) 256 +9%	(236) 256 +9%	(185) 257 +39%	(219) 271 +24%
Pensionärvård	(380) 367 -3%	(392) 388 -1%	(420) 416 -1%	(399) 446 +12%
Sjuk- och tandvård	(8) 10 +28%	(8) 11 +38%	(8) 11 +39%	(8) 11 +40%
Turistvård	(62) 64 +4%	(35) 35 -0%	(33) 34 +2%	(68) 68 +0%

I tabellen anges inom parentes föregående prognos, utan parentes nuvarande prognos och förändringen i prognos i procent

Konventionsvård

Utgifterna för konventionsvård påverkas av antalet besökande turister som söker vård i Sverige och kommer från länder som har ett konventionsavtal med Sverige. Under de första fem månaderna 2023 översteg utgifterna de ursprungliga beräkningarna, vilket gör att prognosen för de kommande åren justeras uppåt.

Pensionärvård

Många medlemsländer har övergått till att fakturera för faktiska vårdkostnader istället för fasta kostnader, vilket förväntas stabilisera utgifterna för pensionärvård på lång sikt. Förväntningarna är att antalet pensionärer som söker vård utomlands kommer att öka, men inte i en betydande takt. För närvarande har ökningen av antalet pensionärer som får sina pensioner utbetalda till utländska konton avstannat, och det finns ingen prognos över hur detta kommer att utvecklas över tiden. Under 2022 uppgick utgifterna för pensionärvård till 290 miljoner kronor, vilket är lägre än tidigare år.

Utgifterna förväntas uppgå till 367 miljoner kronor under 2023, delvis på grund av fortsatt hög dödlighet i Europa, vilket i många fall föregås av sjukhusvistelser, samt på grund av inflationen. Därefter förväntas utgifterna öka med 6,7 procent årligen på grund av inflationen och i genomsnitt ligga på 417 miljoner kronor.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas, liksom turistvården, av kostnadsfördelningen mellan staten och regionerna. Under 2022 uppgick utgifterna till 7 miljoner kronor. Utgifterna förväntas ligga på cirka 11 miljoner kronor per år fram till 2026.

Turistvård

Utgifterna för turistvård beräknas ligga runt 34,5 miljoner kronor per år, med undantag för 2023 och 2026 då förväntade retroaktiva fakturor från Storbritannien ska uppgå till cirka 40 respektive 45 miljoner kronor. Det finns dock stor osäkerhet kring storleken på dessa retroaktiva betalningar och när de kommer att betalas ut.

Osäkerhetsanalys

Prognosen för utgiftsutvecklingen innehåller flera osäkerhetsfaktorer som bör beaktas. Förutom den höga inflationen finns det administrativa faktorer som spelar en betydande roll.

De fasta beloppen för pensionärsvård fastställs med flera års eftersläpning och i varierande takt mellan olika länder, vilket skapar oregelbundenhet i hanteringen av fakturor. Det är osäkert hur snabbt länder som kräver schablonbelopp från Sverige kommer att övergå till att fakturera för faktiska kostnader. Faktureringsens eftersläpning, variationen i inflödet av fakturor och skiftande storlek på kraven gör det svårt att identifiera tydliga trender och säsongsmönster. Detta resulterar i betydande osäkerhet i månatliga prognoser.

Handläggningstiden på Försäkringskassan samt vilket anslag som finns att tillgå kan innebära att utbetalningar ibland förs över från ett år till nästa, vilket ytterligare bidrar till osäkerhet.

Utgifterna påverkas även av förändringar i växelkurserna. Eftersom många länder använder euro som betalmedel är kostnaderna för internationell vård särskilt känsliga för förändringar i kronans växelkurs gentemot euron.

Osäkerheten kring det ekonomiska läget i både Europa och Sverige påverkar människors beteendemönster när det gäller boende, studier, arbete och resande. Denna osäkerhet har en betydande inverkan på utgifterna för internationell vård, både på kort och lång sikt.

Sammanfattningsvis resulterar dessa osäkerhetsfaktorer i att prognosen över utgiftsutvecklingen bör betraktas som extra osäker, både på kort och lång sikt. Det är viktigt att vara medveten om dessa faktorer och att kontinuerligt övervaka och justera prognosen i takt med att mer information blir tillgänglig.

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	263 395	264 395	265 579	265 579	266 579
Tilldelade medel	263 395	264 395	265 579	265 579	266 579
Utfall/Prognos	147 348	144 366	146 897	147 718	148 441
Avvikelse från anslag	116 047	120 029	118 682	117 861	118 138
Avvikelse från tilldelade medel	116 047	120 029	118 682	117 861	118 138
Högsta anslagskredit	13 169	13 219	13 278	13 278	13 328
Tillgängliga medel	276 564	277 614	278 857	278 857	279 907
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 144 miljoner kronor, vilket är 120 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bilstöd beviljas till personer som, på grund av sitt eget eller sitt barns varaktiga funktionsnedsättning, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationer.

Grundbidrag

Grundbidrag ges till alla som har rätt till bilstöd. Bidraget är högst 30 000 kronor.

Anskaffningsbidrag

Anskaffningsbidraget är inkomstprövat. Maximal ersättning är 40 000 kronor och ges till den som har en årlig bruttoinkomst som understiger 121 000 kronor. Storleken på bidraget sjunker därefter stegvis för att helt upphöra vid inkomster på 220 000 kronor eller mer.

Tilläggsbidrag

Tilläggsbidrag ges utöver grund- och anskaffningsbidrag och kan lämnas i tre fall som inte utesluter varandra.

(A) vid behov av efteranpassning. Bidraget är högst 50 000 kronor och lämnas till en försäkrad som för att kunna använda bilen har behov av en sådan ändring av eller anordning på bilen för vilken det kan lämnas anpassningsbidrag.

(B) för särskilt lämpad personbil. Bidraget är högst 60 000 kronor och lämnas för inköp av en bil som är särskilt lämpad för personer som behöver färdas i bilen sittandes i rullstol, göra överflyttning från rullstol till bilsäte inne i bilen eller medföra en motordriven rullstol eller ett annat jämförbart hjälpmedel för förflyttning.

(C) för särskilda originalmonterade anordningar. Bidraget lämnas med fasta schablonbelopp för sådana kostnader som följer av att bilen har vissa särskilda originalmonterade anordningar.

Anpassningsbidrag

Anpassningsbidraget är avsett för kostnader för de ändringar som behövs för att den person som beviljats bilstödet ska kunna bruka fordonet. Beloppet är obegränsat men lämnas inte för kostnader som tilläggsbidrag lämnas för eller hade kunnat lämnas för. Det lämnas inte heller om behovet av anpassning kan tillgodoses genom köp av en lämplig bil.

Analys

Bilstödet har haft flera stora regeländringar de senaste åren vilket har påverkat utgifterna kraftigt. Som högst var utgifterna 2013 med 368 miljoner kronor. 2017 genomfördes den mest genomgripande regeländringen vilket gjorde att utgifterna sjönk kraftigt och var som lägst år 2018 om cirka 100 miljoner kronor. I slutet av 2020 genomfördes en ny regeländring som innebar att vissa anpassningar, till exempel golvsänkningar, blev tillåtna samt att ersättningsnivån för tilläggsbidrag A och B höjdes med 20 000 kronor.

Efter regeländringen 2020 har utgifterna ökat till cirka 140 miljoner kronor per år. Ökningen är dock mindre än vad som förväntades vilket till viss del förklaras av att antalet som ansökt om bilstödet ej har ökat. Under 2022 var

utgifterna 147 miljoner kronor, vilket är en ökning med cirka 7 procent jämfört med 2021. Orsaken till den ökade utgiften är främst stora utbetalningar av anpassningsbidrag under en enskild månad. För övriga månader har utbetalningarna i snitt legat på samma nivå som 2021.

Det pågår för närvarande en utredning, *Ett enklare och mer ändamålsenligt bilstöd*. Syftet med utredningen är att göra regelverket för bilstöd mer lättöverskådligt och förenkla processen för de som är i behov av stödet. Utredningen har också som syfte att förbättra förutsättningarna för ansvariga myndigheter att handlägga bilstödet på ett effektivt sätt. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2023.

Utgifter per delförmån. Tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Totalt	147 348	144 366	146 897	147 718	148 441
Grundbidrag	14 687	14 754	15 387	15 543	15 720
Anskaffningsbidrag	3 024	3 433	3 843	4 025	4 177
Anpassningsbidrag	98 308	94 352	94 817	95 170	95 434
Tilläggsbidrag	31 325	31 827	32 850	32 980	33 110
Övrigt	4				

Anpassningsbidraget är fortsatt den bidragstyp som är störst och ökade mest under förra året. För innevarande år antas utgifterna minska något eftersom utgifterna 2022 innehåller ovanligt höga enskilda utbetalningar av anpassningsbidrag under förra året. För efterkommande år (2024–2026) antas en svag ökning för samtliga bidragstyper.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	146 693	147 966	148 974	149 675
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-2 327	-1 069	-1 256	-1 234
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	144 366	146 897	147 718	148 441
Differens i 1000-tal kronor	-2 327	-1 069	-1 256	-1 234
Differens i procent	-1,6	-0,7	-0,8	-0,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utbetalningarna för bilstödet har de senaste månaderna varit något lägre än vad som prognosticerades i aprilprognosen. Detta är den främsta orsaken till att prognosen är sänkt för hela prognosperioden.

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-126 990	0
Anslag ³	25 043 066	24 590 527	25 634 428	27 476 062	28 558 033
Tilldelade medel	25 043 066	24 590 527	25 634 428	27 349 072	28 558 033
Utfall/Prognos	24 098 752	24 473 672	25 761 418	27 266 489	28 684 516
Avvikelse från anslag	944 314	116 855	-126 990	209 573	-126 483
Avvikelse från tilldelade medel	944 314	116 855	-126 990	82 583	-126 483
Högsta anslagskredit	1 252 153	1 229 526	1 281 721	1 373 803	1 427 901
Tillgängliga medel	26 295 219	25 820 053	26 916 149	28 722 875	29 985 934
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 24,5 miljarder kronor, vilket är 117 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Assistansersättning lämnas till personer som ingår i någon av de definierade personkretsarna i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i sin dagliga livsföring med fler än i genomsnitt 20 timmar per vecka.

Personkretsindelningen är:

1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

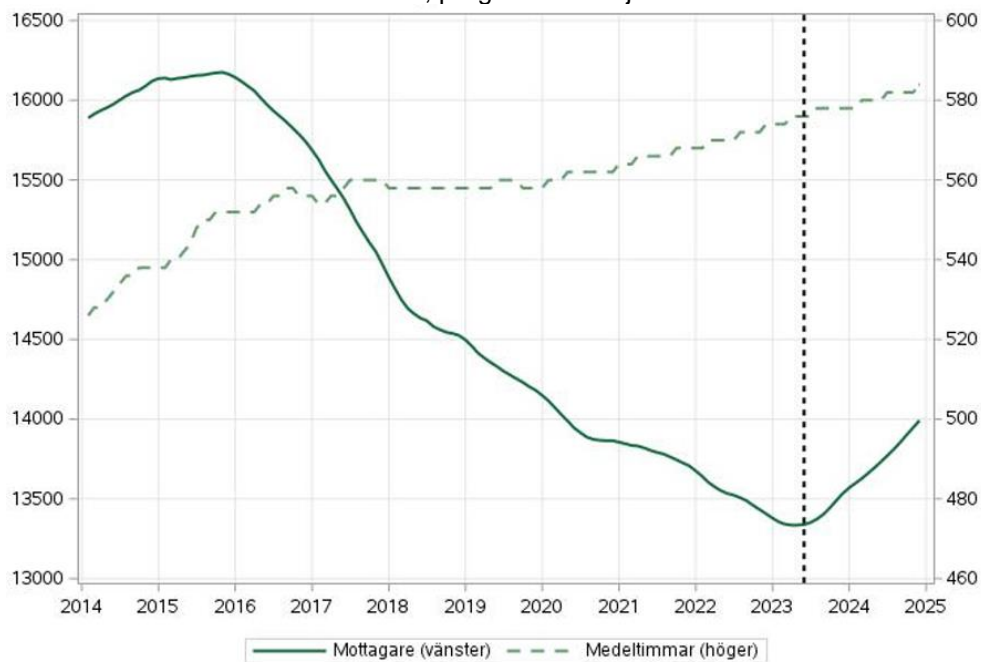
Assistansersättning betalas ut med ett timbaserat schablonbelopp. Om det finns särskilda skäl kan den ersättningsberättigade beviljas ersättning med ett högre belopp.

Analys

Utgifterna inom assistansersättningen drivs främst av tre variabler. Dessa är antalet mottagare av assistansersättningen, antalet assistanstimmar per individ samt nivån på ersättningen per timme. Antalet mottagare har under flera år minskat, samtidigt som antalet assistanstimmar har ökat. Den genomsnittliga timersättningen stiger i och med de årliga schablonhöjningarna och fortsätter att ligga något över timschablonen. Det beror på att vissa mottagare är beviljade ersättning med ett högre timbelopp. I diagrammet nedan illustreras antalet mottagare i ersättningen samt antalet medeltimmar som ett glidande 3-månaders medelvärde.

Antal mottagare och medeltimmar per mottagare och månad 2015–2024

Glidande 3-månaders medelvärden, prognos fr.o.m. juni 2023

Anm. Fram till våren 2018 beräknas antalet medeltimmar utifrån periodbeslut. Därefter används en ny datakälla där antalet medeltimmar istället baserar sig på grundbeslut. Antalet medeltimmar varierar säsongmässigt fram till slutet av våren 2018. Därefter upphör denna variation då antalet medeltimmar istället beräknas utifrån grundbeslutet

Utveckling under 2023–2026

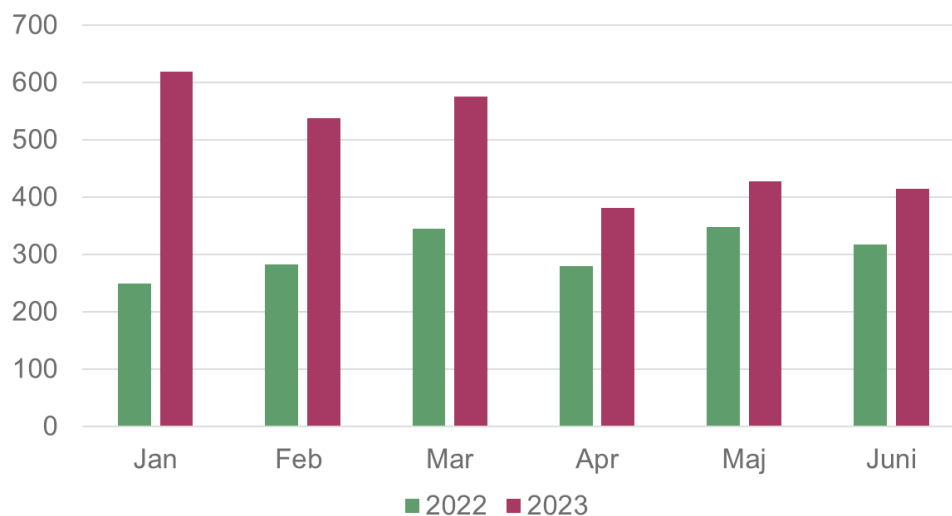
Den första januari 2023 trädde lagändringar inom assistansersättningen i kraft. Dessa har hittills haft störst effekt på inkomna ansökningar men även

inflödet till ersättningen har nu börjat öka. Lagändringarna innebär i korthet vissa förändringar av de grundläggande behoven, reglering av egenvård samt schablonisering av föräldraansvaret. Dessutom föreslås att en person med psykisk funktionsnedsättning som behöver kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser för att själv kunna utföra de grundläggande behoven måltider, av- och påklädning, kommunikation och personlig hygien ska kunna få det beviljat som en del av hjälpen med det grundläggande behovet. Lagändringarna väntas leda till att 2000 fler personer kommer att få assistansersättning, men effekten är svårbedömd och denna uppskattning är behäftad med stor osäkerhet.

När denna prognos beräknas finns data om inkomna ansökningar och anmälningar om rätt till assistans för det första halvåret. Under det första kvartalet var antalet inkomna ärenden ungefär dubbelt så högt som samma period förra året. Under det andra kvartalet skedde en minskning och antalet inkomna ärenden är ungefär 30 procent högre än motsvarande period förra året.

Ansökningar och anmälningar om rätt till assistans

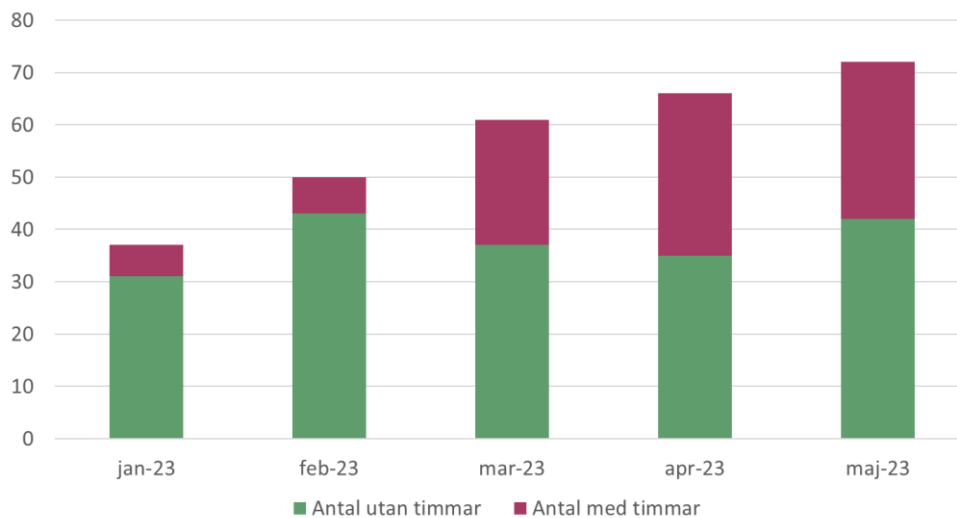
Antal inkomna ärenden per vecka

Det finns ingen skillnad i hur olika åldersgrupper ansöker utan alla grupper har ungefär förändrats lika för perioden. Det finns vissa skillnader i hur stor ökningen är om man bara ser till enskilda månader men sammantaget är det ingen grupp som avviker. Handläggningen av dessa nya ärenden har hittills gått i den takt som antogs i föregående prognos. Drygt hälften av inflödet under maj var personer som hade skickat in sin ansökan efter den 1a januari. Andelen personer som fått timmar för de nya grundläggande behoven har ökat och utgjorde under perioden mars till maj omkring 40 procent av det totala inflödet.

Inflöde med och utan timmar för de nya grundläggande behoven

Personer per månad

Andelen fattade beslut som fått bifall har succesivt ökat något efter årsskiftet men ännu är dataunderlaget tämligen begränsat. Det råder osäkerhet kring ifall Försäkringskassans förvaltningsanslag kommer att ökas i linje med det budgetunderlag myndigheten i våras skickade till regeringen. Därför antas i denna prognos att de begärda medlen inte tillkommer till förvaltningen av assistansersättningen. Det innebär en lägre kapacitet i handläggning och inflödeprognosen för resterande prognosperioden sänks. Det får också till effekt att handläggningstiden för de ärenden som är i kö och som väntas inkomma till myndigheten ökar. Inflödet har ökat och väntas fortsätta öka men inte till en lika hög nivå som i föregående prognos. Det finns vid denna tidpunkt ingen anledning att ändra prognosen för det antalet extra personer som blir beviljade assistansersättning beroende av lagändringarna utan de väntas alltså komma in i en långsammare takt. I dagsläget inkommer ungefär lika många ansökningar som hinner handläggas och den kö som byggts väntas minska i en långsammare takt än i föregående prognos. Kapaciteten i handläggning motsvarar inte behovet och det finns risk för långa handläggningstider, långa ärendeköer och sena utbetalningar.

Mottagare av assistansersättning

Antalet mottagare ökade från införandet av assistansersättningen fram till 2015. Därefter har antalet mottagare minskat med varierande takt. Under andra halvåret 2020 stannade nedgången av och antalet mottagare var konstant under några månader. Våren 2021 började antalet mottagare återigen minska. Denna minskning bröts under våren 2023 i och med att effekterna

av de lagändringar som infördes den 1 januari 2023 blivit tydliga.^{[5][6]} Utvecklingen av antalet mottagare bestäms av hur inflödet respektive utflödet utvecklas.

Inflöde

Inflödet till assistansersättningen minskade påtagligt fram till 2017. Det minskade inflödet förklaras av att antalet ansökningar gick ned och samtidigt sjönk andelen av de sökande som beviljades assistansersättning.⁷ Andelen avslag har ökat kontinuerligt sedan början av 2000-talet och denna utveckling förstärktes ytterligare 2015. Då kom en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), som gällde det grundläggande hjälpbehovet *annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade*. Domen klargjorde att detta hjälpbehov endast avser personer med psykisk funktionsnedsättning. Avslagen ökade också efter att personlig hygien avgränsades till att hålla sig ren och liknande.⁸ Från 2017 till mitten av 2020 fortsatte inflödet att minska, men med en mycket långsammare takt.

Utvecklingen av inflödet har på senare tid påverkats av lagändringar kring rätten till assistans. Först infördes andning som ett grundläggande behov från 1 november 2019.⁹ Sedan den 1 juli 2020 gjordes även lagändringar som syftar till att alla hjälpmoment för hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska räknas som grundläggande behov.¹⁰ Det blev dessutom lättare att få rätt till assistans för dessa behov under tid i barnomsorg och skola samt att dessa hjälpbehov normalt sett inte ska ingå i föräldraansvaret. Inflödet har ökat för alla åldersgrupper men barn i låga åldrar har haft högst procentuell ökning.^{[11][12]} Dessutom har andelen bifall varit högre för de ansökningar som inkluderar hjälp med andning och dessa ansökningar har i genomsnitt blivit beviljade fler timmar.¹³

⁵ Proposition 2021/22:214. Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn. Socialdepartementet.

⁶ Proposition 2021/22:244. Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård. Socialdepartementet.

⁷ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

⁸ Försäkringskassan. Analys av minskat antal mottagare av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1381–2020.

⁹ Proposition 2018/19:145. Personlig assistans för hjälp med andning. Socialdepartementet

¹⁰ Proposition 2019/20:92. Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning sid. 38. Socialdepartementet.

¹¹ Försäkringskassan. Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr FK 2021/000464.

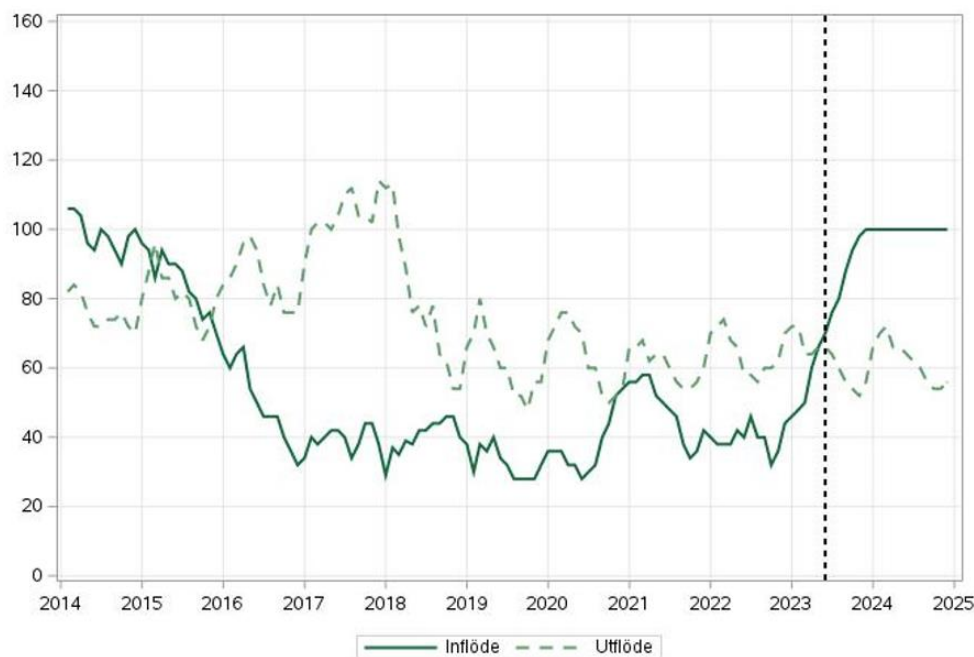
¹² Försäkringskassan. Assistansersättning – hjälp med andning och sondmatning, Korta analyser 2022:3.

¹³ Försäkringskassan. Rapport – Uppföljning av lagändring om andning som grundläggande behov, slutredovisning. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1382–2020.

Sedan andra hälften av 2021 minskade inflödet vilket troligen var troligen en indikation på mättnad av det uppdämda behov vilka de lagändringarna svarat mot. På längre sikt brukade förväntningen vara att inflödet skulle växa i takt med befolkningen upp till 66 år. Men istället kommer de lagändringarna som trädde i kraft den 1 januari 2023 göra att inflödet ökar kraftigt under hela prognosperioden. Se diagram nedan för utfall och prognos.

Inflöde och utflöde 2014–2024

Glidande 3-månadersmedelvärden, prognos fr.o.m. juni 2023

Utflöde

Medan inflödet minskat sedan 2014 ökade utflödet under samma period och kulminerade 2017. Under 2018 upphörde tvåårsomprövningarna¹⁴ vilket kraftigt minskade utflödet. Den tidigare ökningen av utflödet anses vara en effekt av att Försäkringskassans handläggning anpassats till den förändring av rättspraxis efter tidigare nämna domar i HFD.¹⁵ Sedan 2018 är de flesta som lämnar assistansersättningen personer som avlider, vilket följer ett tydligt säsongsmönster under året och väntas utvecklas stabilt framöver. Föregående prognos underskattade utflödet. Nivån på utflödet höjs något, vilket verkar minskande på prognosen för antalet mottagare.

Antalet mottagare har under våren slutat att minska för att i maj öka något. Den sammanlagda effekten av inflödes- och utflödesprognoserna blir att

¹⁴ Försäkringskassan ska dock fortsätta att ompröva rätten till assistansersättning i de fall denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade.

¹⁵ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

denna utveckling håller i sig och antalet mottagare ökar för återstoden av prognosperioden.

Timutveckling

Antalet medeltimmar inom assistansersättning har länge ökat, med undantag för perioden 2018–2019. De personer som flödar in har i regel färre timmar i genomsnitt än de som varit mottagare under en längre tid. Det medför att i perioder kan sammansättningen av inflödet och utflödet påverka hur medeltimmarna utvecklas. De nya personerna som kommer in i ersättningen och har fått timmar beviljade för de nya behoven har hittills haft samma genomsnittliga timmar som de som inte har fått timmar beviljade för de nya behoven. Prognosen framöver bygger på den senaste utvecklingen vilket tar hänsyn till effekten av det högre inflödet. Medeltimmarna beräknas öka svagt under hela prognosperioden. Föregående prognos var något hög och en mindre nedjustering har gjorts.

Schablonbeloppet

Schablonbeloppet ligger till grund för timersättningen och bestäms årligen av regeringen. Regeringen höjde schablonbeloppet för 2023 med 1,5 procent¹⁶, samma som för 2022. Den ökningstakten antas sedan fortgå eftersom den är densamma som under flera tidigare år. En mindre andel mottagare har en ersättning baserat på ett förhöjt belopp. Denna andel har länge varit låg och konstant och antas fortsätta vara så framöver.

Osäkerhetsanalys

En utredning kring assistansersättningens huvudmannaskap presenterades den första mars¹⁷. Där förordas att huvudmannaskapet för den personliga assistansen samlas hos staten. Kortfattat innebär förslaget att alla kommunala beslut om personlig assistans ska överföras till Försäkringskassan med start 2026. Därefter skall Försäkringskassan fatta beslut om och hantera finansieringen av den personliga assistansen. Sammantagen innebär utredningens förslag stora konsekvenser för utgifterna under många år framöver. I dagsläget har inte Försäkringskassan tilldelats förvaltningsmedel för att påbörja införandet av det statliga huvudmannaskapet. Myndigheten kan inte påbörja detta arbete utan att tilldelas resurser.

¹⁶ SFS nr: 1993:1091

¹⁷ SOU 2023:9. Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans. Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	24 560 650	26 272 275	27 933 189	28 860 241
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-86 978	-510 857	-666 700	-175 725
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	24 473 672	25 761 418	27 266 489	28 684 516
Differens i 1000-tal kronor	-86 978	-510 857	-666 700	-175 725
Differens i procent	-0,4	-1,9	-2,4	-0,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för statlig assistansersättning är sänkt för åren 2023–2026. Den huvudsakliga orsaken till denna justering är att inflödet till ersättningen väntas öka med en långsammare takt. Kapaciteten i handläggningen kommer inte öka i den omfattningen som tidigare antagits. Försäkringskassan har inte fått utökade förvaltningsanslag att hantera de inkommande ärenden som lagändringarna givit upphov till. Prognosen för timmarnas utveckling är sänkt. Även utflödet från ersättning väntas bli lite högre än i tidigare prognos. Tillsammans bidrar dessa tre faktorer till att prognosen för utgifterna sänks för hela prognosperioden.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	46 175 000	46 773 827	49 517 142	51 063 443	52 752 127
Därav					
1:1.21 Sjukpenning	40 448 184	41 919 669	43 467 526	44 908 533	46 173 491
1:1.19 Rehabiliteringspenning	852 811	731 595	751 727	823 171	942 316
1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.	94 905	125 010	129 010	133 010	137 010
1:1.15 Närståendepenning	169 346	189 310	216 190	222 542	228 546
1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	215 643	222 806	219 270	215 239	208 859
1:1.5 Boendetillägg	275 711	289 437	290 207	287 353	282 342
1:1.18 Statlig ålderspensionsavgift för sjukpenning	4 040 400	3 187 000	4 346 138	4 371 908	4 696 494
1:1.17 Statlig ålderspensionsavgift för rehabiliteringspenning	61 000	91 000	80 714	80 735	61 474
1:1.16 Statlig ålderspensionsavgift för närståendepenning	17 000	18 000	16 360	20 952	21 595

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:1.21 Sjukpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 177 684	-237 468	-1 592 137	-4 722 663	-7 916 196
Anslag ³	41 388 400	40 565 000	40 337 000	41 715 000	43 068 000
Tilldelade medel	40 210 716	40 327 532	38 744 863	36 992 337	35 151 804
Utfall/Prognos	40 448 184	41 919 669	43 467 526	44 908 533	46 173 491
Avvikelse från anslag	940 216	-1 354 669	-3 130 526	-3 193 533	-3 105 491
Avvikelse från tilldelade medel	-237 468	-1 592 137	-4 722 663	-7 916 196	-11 021 687
Högsta anslagskredit	3 838 220	2 028 250	2 016 850	2 085 750	2 153 400
Tillgängliga medel	44 048 936	42 355 782	40 761 713	39 078 087	37 305 204
Överskridande av anslagskredit	0	0	2 705 813	5 830 446	8 868 287

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 41,9 miljarder kronor, vilket är 1,4 miljarder kronor högre än anslagsbeloppet och 1,6 miljarder kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Syftet med sjukpenning är att ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. För att få ersättning krävs att sjukdomen sätter ner arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Sjukpenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Sjukpenning på normalnivå kan i normalfallet betalas ut i maximalt 364 dagar under en period på 450 dagar. Efter det kan sjukpenning på fortsättningsnivå betalas ut.

Till en försäkrad som är arbetslös betalas hel sjuk- och rehabiliteringspenning ut med högst 543 kronor per dag.

Analys

Utgifterna för det första halvåret 2023 uppgick till drygt 21 miljarder kronor, vilket innebär en ökning om cirka 10 procent jämfört med motsvarande halvår 2022. Antalet nettodagar ökade med knappt 6 procent, resterande del av utgiftsökningen beror på en ökad medelersättning per sjukskriven. Utgifterna beräknas fortsätta öka under prognosperioden, men

med en mer dämpad ökningstakt. Ökningen framöver drivs dels av ett ökat antal sjukskrivna, men främst utav ökade löner och priser.

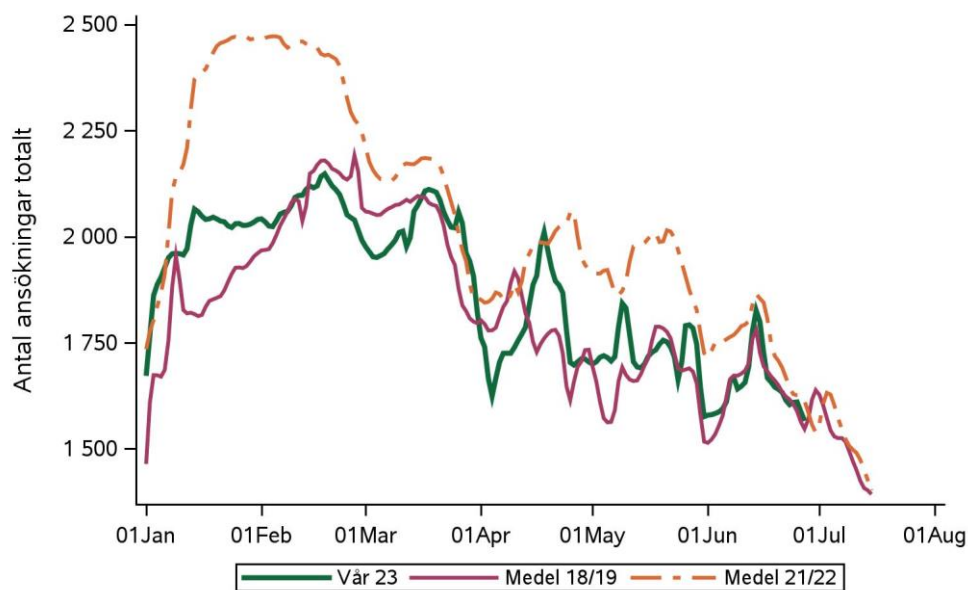
Utgiften för sjukpenning bestäms av antalet pågående sjukfall tillsammans med deras ersättningsnivå. För prognosen beräknas antalet pågående sjukfall via inflödet och hur långa dessa startade sjukfall förväntas bli. Dessa storheter beskrivs mer ingående nedan.

Startade sjukfall

I prognosmodellen används gruppen sjukfall som blir 30 dagar eller längre och startade en viss månad för att prognostisera hur utgiften för sjukpenningen kommer utvecklas över tid. På grund av att sjukfallsstatistiken har ett långt eftersläp, ofta på grund av att många inte ansöker om sjukpenning förrän de återgått i arbete eller sent i sjukfallet, så används även ansökningsstatistiken för att estimerar startade sjukfall utan att särskilja sjukfallslängderna.

Trend i totalt antal nya ansökningar per dag

Centrerat glidande medelvärde över 14 dagar, genomsnitt av första halvåret 18/19, 21/22 samt innevarande första halvår.

Källa: Beräkningar på data från DoA5 (Försäkringskassans databas för nyansökningar).

I figuren visas trenden som centrerat glidande medelvärde över två veckor¹⁸ för första halvåret 2023 samt för medelvärdet för 2018/2019 (pre-pandemiska nivån), samt 2021/2022 (pandeminivån). Det syns hur trenden i

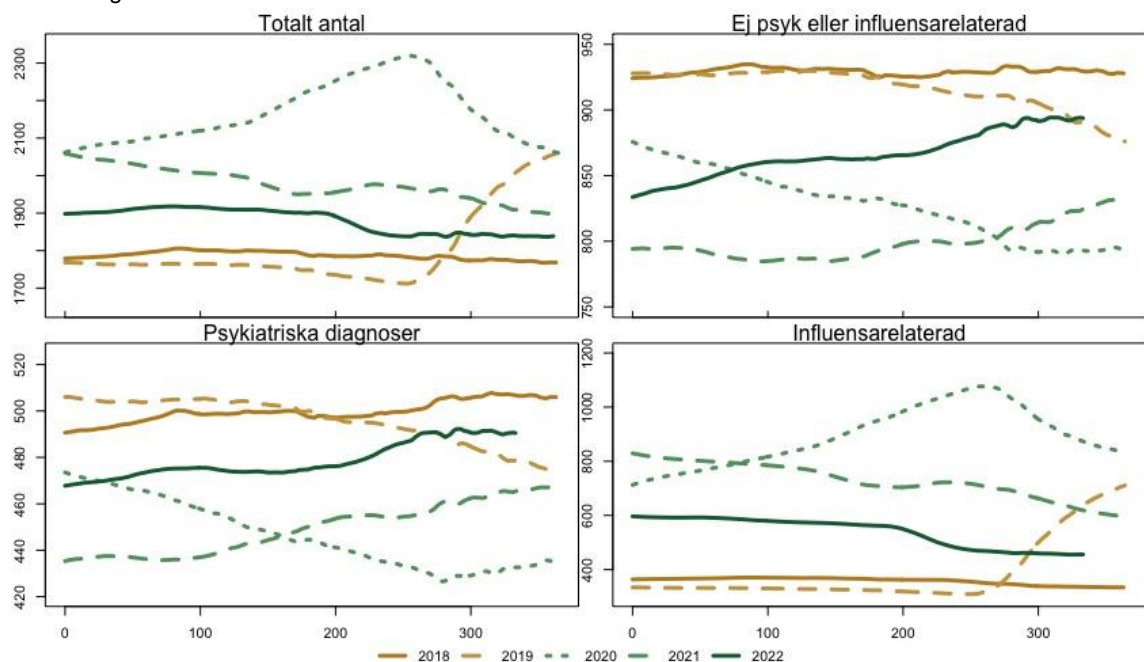
¹⁸ Ett 14 x 2 filter där två centrerade 14 dagars glidande medelvärden används för att göra ytterligare ett medelvärde så att medelvärdet hamnar på en specifik dag, i det här fallet dag åtta. I praktiken används 15 dagar med 1/28 vikt på observation 1 och 15 och 1/14 på de övriga.

ansökningstrycket under pandemin, våren 2020 är exkluderad, främst varit högre än prepandemiska nivån för första kvartalet. Innevarande år har trenden för ansökningar per dag i stort sett följt den prepandemiska nivån. De få helgdagarna vid jul och nyår samt den höga influensanivån första två månaderna har lett till att trenden låg över den prepandemiska nivån i början av året. Men sedan mars månad har nuvarande trend följt den prepandemiska men med avvikelser för helgdagar. Sedan första juni följer nuvarande trend den prepandemiska mer eller mindre exakt. Det innebär att incidensen för ansökningar om sjukpenning är väsentligt lägre nu än före pandemin. Detta då riskpopulationen, mätt som sysselsatta eller arbetskraften, är 4,1- respektive 4,9 procent större nu än genomsnittet 2018–2019, men antalet ansökningar för andra kvartalet är oförändrat relativt genomsnittet för andra kvartalen sista två åren innan pandemin. Den lägre incidensen kan bero på många saker, sannolika orsaker kan vara paradigmskiftet mot hemarbete och att den höga inflationen (reallönesänkningen) verkar dämpande för de personer som har ett val om sjukskrivningstidpunkt.

Ser man till den långa trenden, årsbasis, över totala antalet ansökningar tillsammans med diagnosuppdelade ansökningar, så verkar det som att ett skifte mot att en större andel av ansökningarna avser kortare sjukskrivningar.

Årstrenden för nyansökningar per dag

Centrerat glidande medelvärde över ett år. Förutom totala trenden delas ansökningarna in i diagnoser efter förväntad längd: psykiatriska (de längsta), influensarelaterade (de kortaste), samt övriga.

Källa: Beräkningar på data från DoA5.

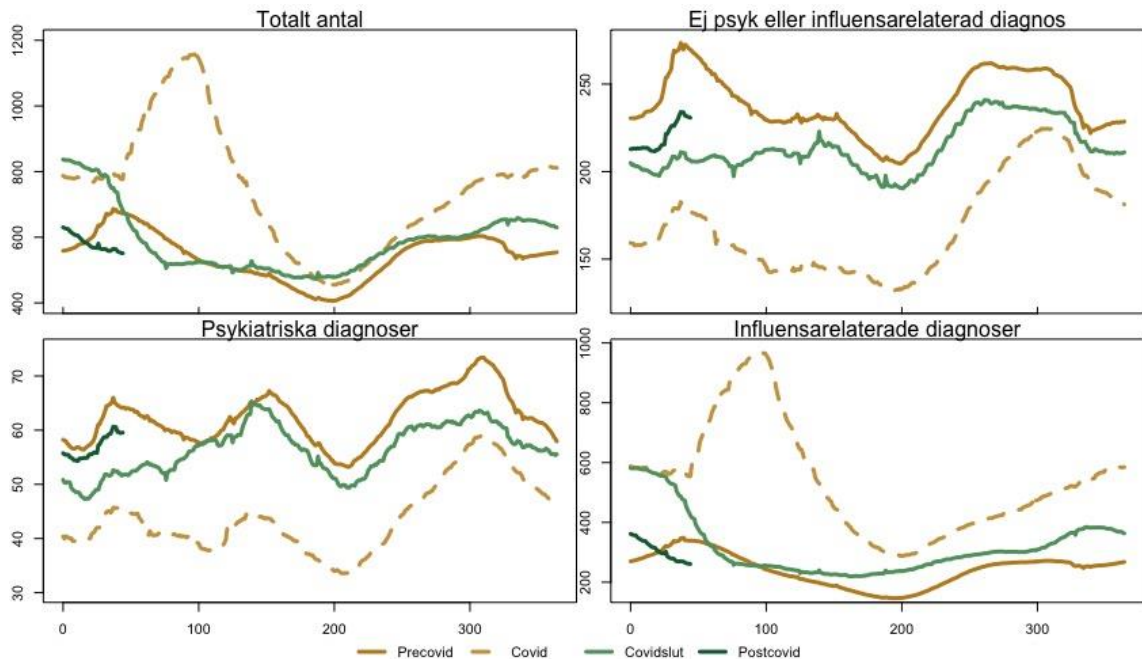
I figuren syns att trenden för antalet ansökningar per dag är cirka 50 fler per dag totalt sett jämfört med före pandemin. Från de diagnosuppdelade panelerna syns att dessa kommer ifrån de influensarelaterade¹⁹ diagnoserna vilka till största delen är korta. I övre högra panelen syns att 2018 och första halvan av 2019 var årstrenden stabil för ansökningar som inte har psykiatriska eller influensarelaterade diagnoser. Efter att varierat kraftigt under pandemin, först med kraftigt fall för att sedan under andra halvan av 2021 börjat stiga, verkar det som att trenden nu kan ha permanentats på en nivå som ligger cirka 35 ansökningar per dag lägre än före pandemin. För psykiatriska diagnoser har det inte funnits någon stabil årstrend i ansökningarna men årstrenden tycks ha permanentats på en nivå under den som gällde under slutet av 2018 tills strax innan pandemin bröt ut. För psykiatriska diagnoser rör det sig på en sänkning av nivån på årstrenden för ansökningar per dag om cirka 15 ansökningar.

Den medellånga trenden för sjukfall som startats, både för totalen och diagnosuppdelat, kan bara studeras till och med början till mitten av februari 2023. Den medellånga trenden för sjukfall som startas per dag mäts som det centrerade medelvärdet över nio veckor, det vill säga cirka 2 månader. För att se om det främst långa eller korta sjukfall som startas, oavsett diagnos, delas sjukfallen in i det som används till prognosmodellen, sjukfall som blir 30 dagar eller längre, samt sjukfall som blir kortare än 30 dagar. För att även se hur kompositionen ändras över tid beräknas medeltrenden före pandemin (precovid), under pandemin (covid), övergången från pandemi till ett mer normalt tillstånd (covidslut), samt efter pandemin (postcovid). Postcovid är trenden till och med 15 februari 2023, covidslut är trenden 2022.

¹⁹ De diagnoser som ingår i influensarelaterade är kapitel A och B, *vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar*, Kapitel J, *andningsorganens sjukdomar*, Kapitel R, *Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras på annan plats*.

Tvåmånaderstrenden för startade sjukfall som blir kortare än 30 dagar

Centrerat glidande medelvärde över 9 veckor. Förutom totala trenden delas ansökningarna in i diagnoser efter förväntad längd: psykiatriska (de längsta), influensarelaterade (de kortaste), samt övriga. De startade sjukfallen är grupperade på perioden innan covid-19 (Precovid), covid-19 perioden som är från våren 2020 till och med december 2021 (Covid), 2022 när flera av restriktionerna och specialreglerna inom socialförsäkringen togs bort kallas (Slutcovid), slutligen är perioden till och med 15 februari 2023 med (Postcovid).

Källa: Beräkningar på data från MIDAS.

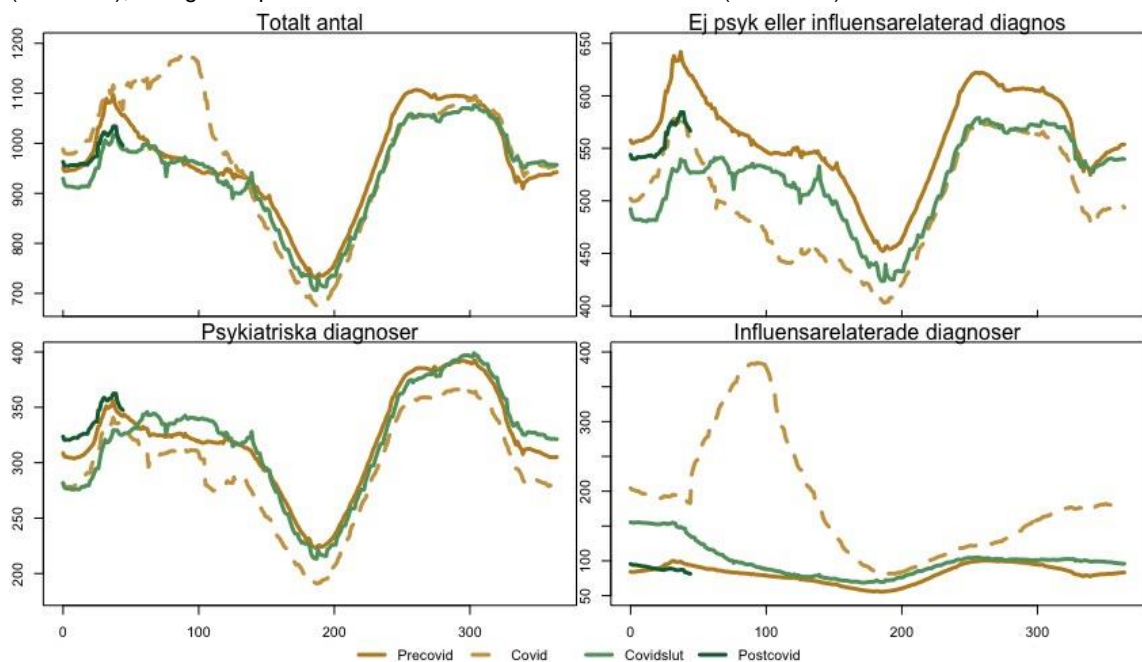
I figuren ovan visas trenden för hur många sjukfall som startade varje dag för de olika perioderna och som inte blev längre än 30 dagar. I nedre högra panelen syns att året började med en trend som låg över de prepandemiska nivåerna för influensarelaterade diagnoser, knappt hundra fler per dag första januari. Men nivån på trenden är betydligt under trenden som rådde 2022 under omikronutbrottet, drygt 200 färre per dag. För psykiatriska diagnoser låg trenden på slutet av pandemin mellan 8–15 procent lägre än starten på 2023 men innan pandemin låg trenden 3–10 procent över den senast kända trenden. Trenden för de övriga diagnoserna i övre högra panelen har ett liknande kvalitativt mönster som psykiatriska diagnoser men med en större kvantitativ skillnad: 2022 hade en trend som låg 4–11 procent lägre än starten på 2023, före pandemin låg trenden 8–19 procent högre än starten på 2023. Totalt sett leder detta till att trenden för sjukfallen som var kortare än 30 dagar var något högre än före pandemin de första två veckorna i år men därefter ligger nivån tydligt under prepandemiska trenden.

Sjukfallen som är kortare än 30 dagar representerar inte så stor del av utgiften då korta sjukfall innebär få ersatta dagar. Över tid så står sjukfallen som är kortare än 30 dagar och startade i januari för cirka 3–5 procent av de totala utgifterna för startade sjukfall i januari. Den viktigaste komponenten av

inflödet är istället de som blir 30 dagar eller längre. Dels genererar de en större andel av utgifterna varje månad, dels genererar de sjukfallen utgifter många perioder framåt i tiden vilket gör dem viktiga som underlag för prognos av utgifter. När motsvarande studie görs som ovan så är skillnaden över tid väsentligt mindre men fortfarande viktig.

Tvåmånaderstrenden för startade sjukfall som blir 30 dagar eller längre

Centrerat glidande medelvärde över 9 veckor. Förutom totala trenden delas ansökningarna in i diagnoser efter förväntad längd: psykiatriska (de längsta), influensarelaterade (de kortaste), samt övriga. De startade sjukfallen är grupperade på perioden innan covid-19 (Precovid), covid-19 perioden som är från våren 2020 till och med december 2021 (Covid), 2022 när flera av restriktionerna och specialreglerna inom socialförsäkringen togs bort kallas (Slutcovid), slutligen är perioden till och med 15 februari 2023 med (Postcovid).

Källa: Beräkningar på data från MIDAS.

I högra nedre panelen i figuren ovan syns att även för sjukfallen som blev 30 dagar eller längre så fanns en kraftig covid-effekt. Dock är effekten mycket lägre än för de korta sjukfallen, mycket på grund av att influensor har ett kortare sjukförlopp än de övriga diagnoserna. Nivån i början på året ligger ungefär på samma nivå som före pandemin men väsentligt lägre än 2022, mycket på grund av att omikron även genererade en del längre sjukfall.

För psykiatriska diagnoser var nivån för trenden 2022 cirka 15 procent lägre vid ingången av januari jämfört 2023. Men skillnaden i trenden minskar under början på året och för den senaste beräknade trenden var skillnaden nere på 6 procent lägre. Före pandemin var nivån högre än 2022 men fortfarande lägre än trendnivån vid ingången av 2023. Prepandemiska trendnivån var 5 procent lägre vid ingången av 2023 men för mitten på februari var den

endast 2 procent lägre. Även för de övriga långa diagnoserna, övre högra panelen i figuren ovan, var trenden lägre under 2022 än början på 2023. Men skillnaden är något mindre, framförallt vid ingången på året. Däremot är den prepandemiska trenden högre än nuvarande trend i början av året. Skillnaden är dessutom ökande, vid ingången av året var prepandemiska trenden cirka 3 procent högre än nuvarande men i mitten av februari hade den stigit till drygt 10 procent. Sammantaget syns att trendnivån för totala antalet startade sjukfall som blir 30 dagar eller längre är betydligt mer stabil, både inom år och mellan år, än trenden för dem som blir kortare än 30 dagar. Under februari 2023 låg trenden 6 procent under den prepandemiska nivån och förändringstakten i de båda trenderna är jämförbar vilket tillsammans med ansökningsdata indikerar att skillnaden kommer kvarstå i närtid.

Sammantaget ger de empiriska data över ansökningar och startade sjukfall underlag för en relativt konservativ inflödesprognos. Vi prognostiserar en något förhöjd ökningstakt om 3 procent för innevarande år för psykiatriska diagnoser, på längre sikt prognostiseras de att öka i takt med antalet sysselsatta för sysselsatta sjukskrivna och antalet arbetslösa för arbetslösa sjukskrivna. För övriga diagnoser skrivs inflödet fram med de respektive riskpopulationerna för hela prognosperioden. Prognosen är därför i stort baserad på en konstanhållen sjukskrivningsbenägenhet, men osäkerheten är väldigt stor. Se avsnittet *sjukfrånvarons nivå över tid* längre fram i sjukpenningavsnittet för mer information.

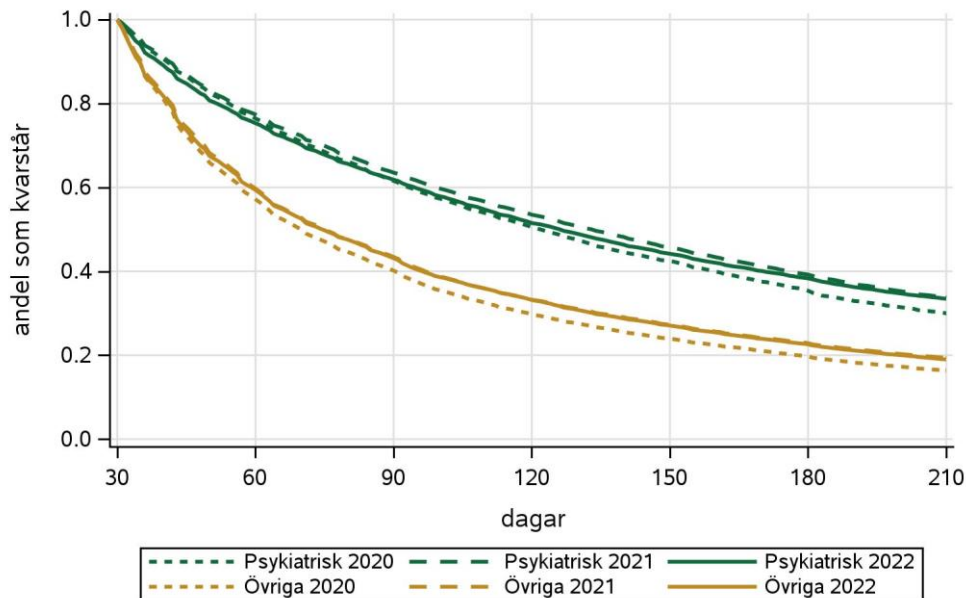
Sjukfallens varaktighet

Även sjukfallens varaktighet har varierat kraftigt över tid.²⁰ Sedan omfattande regeländringar²¹ införts de senaste åren har dock varaktigheten stabiliserats på en högre nivå. Figuren nedan visar utvecklingen för sjukfall startade under det tredje kvartalet 2022 jämfört med de två föregående åren. Där syns ingen signifikant skillnad jämfört med året före, men däremot en ökning jämfört mot 2020.

²⁰ Se t.ex. [Försäkringskassan. Utgiftsprognos för budgetåren 2019–2022 \(2019-02-15, dnr 123–2019\)](#)

²¹ De regeländringar som infördes berör främst bedömningar vid sjukskrivningsdag 180. I december 2020 infördes ett tillfälligt stopp av prövningar mot normalt förekommande arbete vid dag 180. I mars 2021 infördes undantaget *överbäggande skäl*. I februari 2022 infördes ytterligare undantag. Undantagen används i väldigt stor omfattning varför få sjukskrivningar avslutas vid dag 180 inom nuvarande regelverk.

Överlevnad för sjukfall upp till 210 dagars fallängd. Andelen sjukfall som kvarstår efter olika fallängder (dagar)

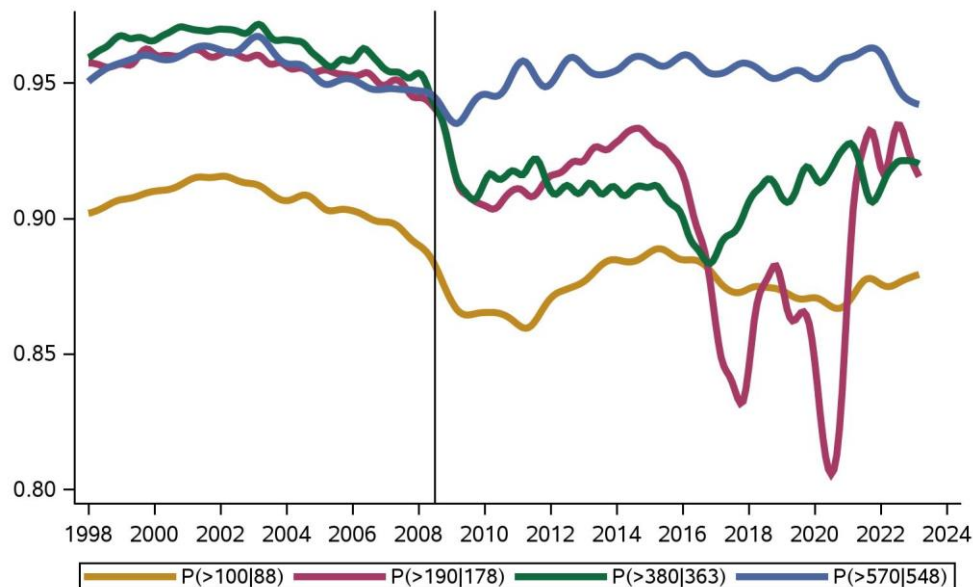
Not: Startade sjukfall av sysselsatta personer under tredje kvartalet som blev minst 30 dagar långa. Data från MiDAS.

Efter regeländringarna har varaktigheten nu stabiliserats. Före regeländringarna avslutades många sjukfall vid sjukskrivningsdag 180 i rehabiliteringskedjan, detta då arbetsförmågebedömningen vid dag 180 övergår från att pröva arbetsförmågan mot arbete hos nuvarande arbetsgivare till att pröva arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden.

Rehabiliteringskedjan infördes i juli 2008 och innebär att den sjukskrivnes arbetsförmåga prövas vid fasta tidpunkter där bedömningsgrunderna ändras vid varje tidsgräns. För att se hur effekten av dessa bedömningstidpunkter varierat över tid visas i figuren nedan hur kvarståendesannolikheterna kring dessa har utvecklats. Punkterna i sjukfallen som illustreras är 90 dagar, 180 dagar, 365 dagar samt 550 dagar, detta då dessa tidpunkter har varit speciella ur bedömningsperspektiv enligt rehabiliteringskedjan.

Betingad sannolikhet att passera olika tidpunkter (dagar) i rehabiliteringskedjan över tid.

Trendvärden, introduktionen av rehabiliteringskedjan visas med vertikalt streck.

Källa: Beräkningar på data från MIDAS.

Figuren ovan visar att före införandet av rehabiliteringskedjan var trenden för kvarstående sannolikheterna relativt stabil även om samtliga har lite av en inverterad U-form. Detta följer mönstret i sjukfrånvaron i stort. Sent 90-tal och tidigt 00-tal karaktäriserades av en väldigt snabbt ökande sjukfrånvaro. Därefter minskade sjukfrånvaron snabbt under flera år före rehabiliteringskedjans införande. Den minskande sjukfrånvaron berodde bland annat på politiska initiativ (halveringsmålet) samt tillämpningsändringar. Möjligen skulle detta även kunna vara relaterat till IT-bubblan, under överhettningssfasen ökade kvarstående sannolikheterna för att sedan sjunka efter kraschen.

Mer intressant i figuren ovan är perioden efter 2008 där flera olika policyändringar har skett. Samtliga kvarstående sannolikheter sjunker betydligt när rehabiliteringskedjan introduceras. Utvecklingen kring dag 90 respektive dag 365 har sedan dess varit relativt stabil medan variationen i kvarstående sannolikhet kring dag 180 har varit markant. Detta beror dels på regeländringar avseende antal undantagsmöjligheter, dels på tillämpningsförändringar över tid. När kvarstående sannolikheterna kring dag 180 var som lägst under åren 2016–2020 så ökade sannolikheten att passera dag 365. Detta kan tolkas som en sammansättningseffekt – om många sjukfall avslutas vid dag 180 kommer de som uppnår dag 365 ha relativt sett sämre arbetsförmåga, vilket ökar sannolikheten att passera. Det kan även noteras att kvarstående sannolikheterna efter regeländringarna, först i och med stoppet i december 2020 och sen införandet av övervägande skäl 2021, inte återgått till de nivåer som gällde före införandet av rehabiliteringskedjan. Detta gäller även för dag 90 och dag 365, trots variationen ligger

kvarståendesannolikheterna fortfarande betydligt under nivåerna som gällde före rehabiliteringskedjans införande. Rehabiliteringskedjan verkar därför fortsatt dämpande på sjukfallens varaktighet.

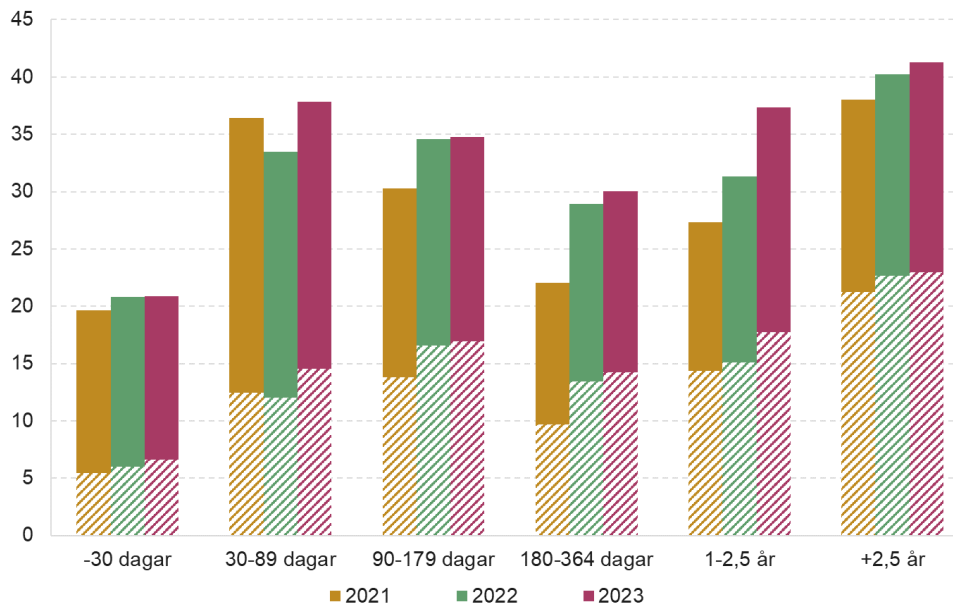
Dag 550 är ingen bedömningstidpunkt enligt rehabiliteringskedjan men är intressant då undantaget om *särskilda skäl*, vilket infördes februari 2022, maximalt kan lämnas till dag 549 i sjukfallet. Sedan 2022 syns en liten nedgång i sannolikheten att passera dag 550, men den är inte tillnärmelsevis så stor som antogs i utredningen som ligger bakom reformen.²² Där antogs att samtliga som fått särskilda skäl skulle återgå i arbete dag 550 varför reformen skulle finansiera sig själv. Det kan dock vara en form av ”lärandeprocess” för organisationen att få till en standardiserad process i och med att regeln är ny.

Sammanfattningsvis kan man säga att kvarståendesannolikheterna ligger betydligt under dem som gällde före införandet av rehabiliteringskedjan. Men i de flesta fall ligger de betydligt över de nivåer som gällde när kontrollerna vid bedömningspunkterna var som mest omfattande.

Pågående sjukfall

Ökningarna av inflöde och varaktighet har inneburit fler pågående sjukfall. I diagrammet nedan visas antal pågående sjukfall i februari månad 2021–2023, uppdelat på fallängd. Antalet pågående sjukfall har generellt ökat det senaste året. Sammantaget har antalet pågående sjukfall ökat från omkring 189 000 i februari 2022 till 202 000 ett år senare. Ökningen är nästan helt koncentrerad till fallängdskategorin 1–2,5 år. Att de långa sjukfallen ökar är en effekt av de varaktighetsökningar som beskrivits ovan.

²² [En sjukförsäkring anpassad efter individen \(Statens offentliga utredningar 2020:26\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

Pågående sjukfall i februari respektive år. Tusental, psykiatriska diagnoser streckade.

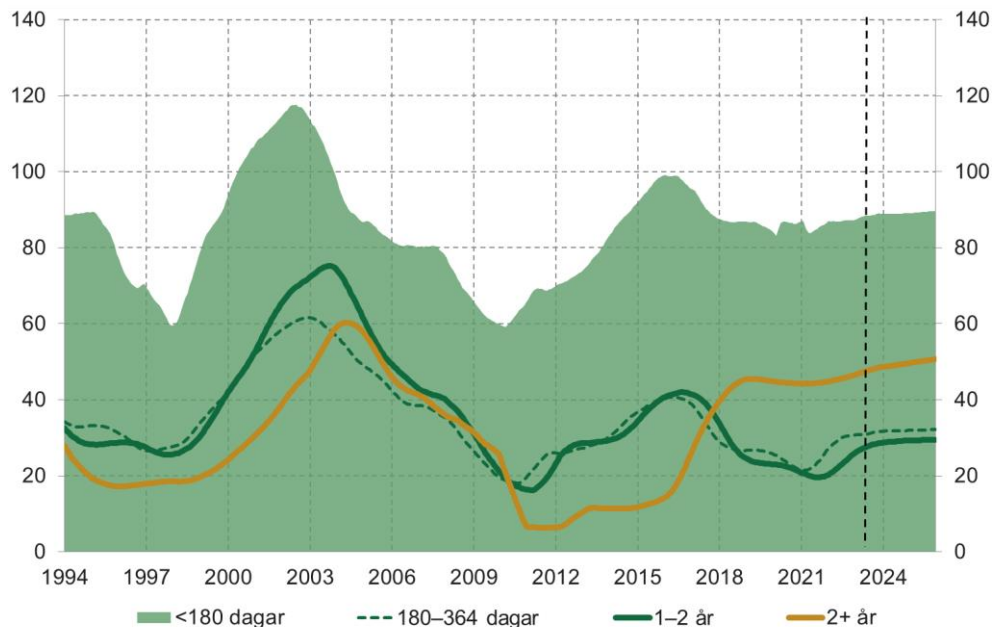
Ökningen av antalet pågående sjukfall har drivits av både psykiatriska- och övriga diagnoser. Den sammanlagda andelen psykiatriska diagnoser har ökat svagt från 45,3 till 46,0 procent av sjukfallsbeståndet. Då sjukfall med psykiatriska diagnoser generellt blir längre än övriga diagnoser är andelen högre i de längre falllängdkategorierna ovan.

Sjukfrånvaron har under de senaste åren påverkats kraftigt av både coronapandemin och regeländringar. Pandemin har främst påverkat antalet startade sjukfall, vilka har ökat under smittspridningstoppar av covid-19. Samtidigt som det totala antalet startade sjukfall ökat under coronapandemin har startade sjukfall inom normalt stora diagnosgrupper (till exempel psykiatriska- och rörelsedialoser) minskat under pandemin. I takt med att pandemin klingat av har dessa sjukfall ökat. Ökningen inom psykiatriska diagnoser förefaller ha avstannat under de senaste månaderna och för helåret 2023 beräknas dessa öka med drygt 3 procent jämfört med 2022. Därefter beräknas de för sysselsatta sjukskrivna öka i takt med antalet sysselsatta och för arbetslösa i takt med antalet arbetslösa. Sjukfall med övriga diagnoser beräknas för helåret 2023 hamna i nivå med 2022. Därefter beräknas de utvecklas med samma förändringstakter som psykiatriska, det vill säga svaga årliga ökningarna.

Efter de införda regeländringarna har sjukfallens varaktighet, definierad som månadsvisa kvarstående sannolikheter, stabiliserats. I föreliggande prognos har varaktigheterna generellt justerats upp något sedan föregående prognos, men justeringen är marginell. Inga stora förändringar i sjukfallens varaktighet förväntas under prognosperioden utan den hålls i princip konstant på dagens nivå för samtliga falllängder. Det innebär att sjukfallsbeståndets storlek

i huvudsak beror på hur inflödet utvecklas. Då inflödet beräknas utvecklas relativt stabilt blir också sjukfallsbeståndet, sett ur ett historiskt perspektiv, relativt stabilt framöver med svaga ökningar, se diagram nedan.

Pågående sjukfall uppdelat efter sjukfallslängd. 12-månaders glidande medelvärden i tusental

Sammantaget beräknas antalet sjukfall öka under prognosperioden, från 190 000 som årsgenomsnitt år 2022 till 204 000 år 2026.

Sjukfrånvarons nivå över tid

Svensk sjukfrånvaro har historisk uppvisat en mycket hög variation. Det går inte att peka ut någon enskild faktor till den omfattande variationen – olika faktorer har varit drivande i olika faser av upp- och nedgång.²³ Sverige har tillsammans med Norge och Nederländerna utmärkt sig med både hög och varierande sjukfrånvaro jämfört med liknande europeiska länder.²⁴ Den stora variationen i kombination med den ofta höga nivån har föranlett att regeringar av olika färg haft målsättningen att svensk sjukfrånvaro ska vara på en *låg och stabil nivå*.

I diagrammet nedan visas sjukfrånvaron i relation till arbetskraften, det vill säga approximativt hur många som potentiellt kan vara sjukskrivna. I ett historiskt perspektiv är dagens nivå att beteckna som låg. Inte heller är

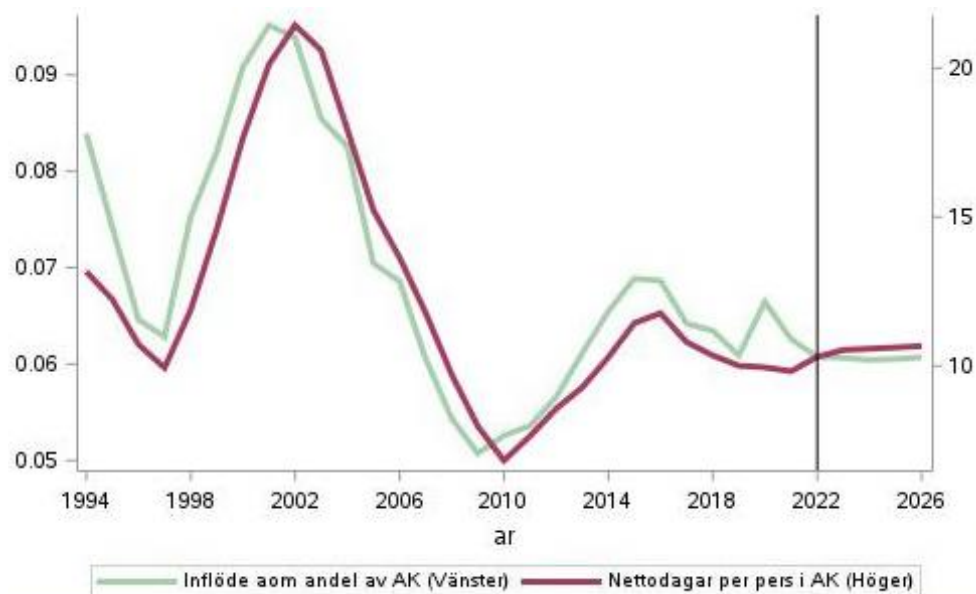
²³ Försäkringskassan. [Analys av sjukfrånvarons variation. Väsentliga förklaringar av upp- och nedgång över tid](#). Socialförsäkringsrapport 2014:17

²⁴ Försäkringskassan. [Den svenska sjukfrånvaron i ett europeiskt perspektiv](#). Korta analyser 2022:4

variationen särskilt anmärkningsvärd under de senaste ungefär 10 åren jämfört med tidigare. Även sett ur ett europeiskt perspektiv varierar inte längre svensk sjukfrånvaro på något utmärkande sätt, och nivån är strax under genomsnittet för jämförbara länder.²⁵

Antal startade sjukfall och antal utbetalda nettodagar relaterat till arbetskraften

Helårsdata för perioden 1994–2026

Not: Med startade sjukfall, eller inflöde, avses beviljade ansökningar där sjukfallslängden blev minst 30 dagar.

Vid hänsyn tagen till arbetskraftens storlek är alltså nivån på svensk sjukfrånvaro idag relativt låg. Dock så är den för närvarande ökande, även om ökningstakten än så länge är blygsam. I diagrammet ovan är det tydligt att det i huvudsak är inflödet som driver sjukfrånvaron – vändpunkter i den samlade sjukfrånvaron föregås alltid av vändpunkter i antalet startade sjukfall. I synnerhet gäller detta inflödet av psykiatriska diagnoser.²⁶ Då vi för tillfället ser en relativt låg nivå på både antalet startade sjukfall och ansökningsvolym prognostiserar vi för närvarande en endast svag ökning av den samlade sjukfrånvaron under prognosperioden. Faktorer som i dagsläget verkar dämpande på sjukskrivningsbenägenheten kan vara att nya arbetssätt efter pandemin, där till exempel ökat distansarbete och flexibilitet inom vissa yrkesgrupper kan ha minskat behovet av sjukskrivning. Vidare verkar sannolikt även den höga inflationen (fallande reallöner) i en negativ riktning. I tider av minskande konsumtionsutrymme blir försäkringens självrisk

²⁵ Ibid

²⁶ [Försäkringskassan. Utgiftsprognos för budgetåren 2023–2026 \(2023-02-06, dnr 2022/022934\)](#)

mer kännbar, vilket bör leda till att de som har ett val i större utsträckning skjuter upp eller avstår sjukskrivning.

Det finns dock en rad faktorer som talar för att vi står inför en ny uppgångsfas. Till att börja med avslutas idag väldigt få sjukfall i samband med rehabiliteringskedjans bedömningspunkter. Det betyder att i händelse av ökat inflöde så kommer beståndet av pågående sjukfall att snabbt byggas upp. För det andra står vi möjligen inför ett resurssläge i offentlig sektor som har likheter med det som gällde efter krisen på 1990-talet. Besparingsprogram och slimmade produktionsmiljöer leder till ökad belastning på personal. Samma sak gäller privat sektor som också inför besparingsprogram i lågkonjunkturer. När efterfrågan sedan vänder ökar belastningen vilket kan leda till ökad aggregerad sjukfrånvaro. Dessa risker bör främst uppstå längre fram i prognosperioden.

Försäkringskassan prognostiserade i den prognos som lämnades i november 2022 att en kommande lågkonjunktur sannolikt skulle innebära minskande, eller åtminstone inte ökande, sjukfrånvaro.²⁷ Särskilt en lågkonjunktur av stagflatorisk karaktär som då prognostiserades. Sedan dess har de makroekonomiska prognoserna reviderats upp, framför allt har arbetsmarknaden överraskat positivt och konjunkturinstitutet prognostiserar nu endast en mild lågkonjunktur.²⁸ Även om mycket talar för att det finns pro-cykliska tendenser i svensk sjukfrånvaro är det osäkert hur sambandet ser ut, och hur stora eventuella effekter är. Vidare är de makroekonomiska prognoserna i sig väldigt osäkra för tillfället. Föreliggande prognos beaktar därför inte några konjunkturrella variabler annat än det som mekaniskt fångas upp så som antalet sysselsatta, antalet arbetslösa, timlöner och prisbasbelopp. Vi anser fortfarande att en eventuell lågkonjunktur sannolikt kommer verka dämpande, vilket betyder att vi inte ser förutsättningar för en kraftig ökning av sjukfrånvaron så länge de konjunkturrella förutsättningarna inte är på plats. Därefter finns dock risker för snabb ökning av sjukfrånvaron.

Det är naturligtvis väldigt osäkert att bedöma hur kraftig en eventuell uppgång skulle bli. Vi bedömer dock att en uppgång mot tidigare extremnivå kring millennieskiftet som väldigt osannolik. Detta då det idag finns en annan medvetenhet kring frågan och lärdomar som tillförskaffats, samt att rehabiliteringskedjan verkar dämpande. Vidare är det även osannolikt att med dagens regelverk komma tillbaka till bottennivån 2010. Denna var till stor del artificiellt skapad på grund av den borte tidsgränsens införande. Många fick sina sjukfall automatiskt avslutade den 1 januari 2010 och var borta från försäkringen i som minst tre månader. Nedsidan från dagens låga nivå är därför begränsad och prognosens risker finns således främst på uppsidan.

²⁷ [Försäkringskassan. Utgiftsprognos för budgetåren 2022–2026 \(2022-11-23, dnr 2022/002244\)](#)

²⁸ [Konjunkturinstitutet. Konjunkturläget juni 2023. Dnr: 2023–277](#)

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	40 977 239	41 916 718	43 095 591	44 286 879
Överföring till/från andra anslagsposter	+190 895	+331 645	+297 256	+235 579
Ändrade makroekonomiska antaganden	+11 700	+88 217	+151 915	+151 750
Volym- och strukturförändringar	+739 835	+1 130 946	+1 363 771	+1 499 283
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	41 919 669	43 467 526	44 908 533	46 173 491
Differens i 1000-tal kronor	+942 430	+1 550 808	+1 812 942	+1 886 612
Differens i procent	+2,3	+3,7	+4,2	+4,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning har justerats ner betydligt, vilket höjer prognosen för sjukpenning. Anslagsposten rehabiliteringspenning sänks med motsvarande belopp. Se avsnittet för rehabiliteringspenning för mer information om den justerade andelen.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognoserna för timlöner och prisbasbelopp, vilket höjer prognosen för sjukpenning.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen höjs, både på grund av fler startade sjukskrivningar och på grund av en ökad varaktighet. Det ökade inflödet bidrar mest till höjningen men båda revideringarna är betydande.

1:1.19 Rehabiliteringspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-18 445	-36 256	0	0	0
Anslag ³	835 000	989 000	982 000	1 016 000	1 065 000
Tilldelade medel	816 555	952 744	982 000	1 016 000	1 065 000
Utfall/Prognos	852 811	731 595	751 727	823 171	942 316
Avvikelse från anslag	-17 811	257 405	230 273	192 829	122 684
Avvikelse från tilldelade medel	-36 256	221 149	230 273	192 829	122 684
Högsta anslagskredit	41 750	50 550	49 100	50 800	53 250
Tillgängliga medel	858 305	1 003 294	1 031 100	1 066 800	1 118 250
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 732 miljoner kronor, vilket är 257 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 221 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Den som har nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel på grund av sjukdom och som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan få rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall. Rehabiliteringspenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Rehabiliteringspenningen är begränsad till ett visst antal dagar med olika nivåer av ersättningen på samma sätt som sjukpenningen. Den som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan även få ett särskilt bidrag för vissa merkostnader som den försäkrade får till följd av rehabiliteringen, till exempel bidrag till resor till och från rehabiliteringen.

Analys

Utgifterna för rehabiliteringspenning uppgick till drygt 410 miljoner kronor det första halvåret 2023, en minskning med cirka 3 procent jämfört med motsvarande period 2022. Minskningen beräknas tillta under andra halvåret och för helåret 2023 beräknas utgifterna minska med 14 procent jämfört med 2022. Anledningen till de minskade utgifterna är en ny och korrekt tolkning av regelverket kring de som deltar i en arbetslivsinriktad åtgärd inom det förstärkta samarbetet med arbetsförmedlingen. Tidigare kunde de

få rehabiliteringspenning i den omfattning som arbetsförmågan bedömdes nedsatt innan åtgärden startade. Den nya tolkningen gör gällande att de enbart kan få rehabiliteringspenning i den omfattning som åtgärden förhindrar arbete. Återstående tid kan istället ersättas med sjukpenning. Den nya tolkning innebär att andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning minskar relativt sjukpenningen, se diagram nedan.

Andel rehabiliteringspenning av sjukpenning

Andelen rehabiliteringspenning relativt sjukpenning, dels andelen av utgiften, dels andelen av nettodagarna i procent. Utfall t.o.m. maj 2023.

Som framgår ovan minskade andelen rehabiliteringspenning tydligt i maj och preliminära utfall indikerar en ännu större minskning i juni. Andelen bedöms ligga kvar på en låg nivå för hela prognosperioden, men öka svagt gradvis på grund av fler långa sjukfall i sjukfallsbeståndet. Betydande osäkerhet föreligger i prognosen för andelarna till dess att fler utfall med den nya tolkningen inkommit och en nivå har etablerats. Andelens storlek är dock neutral för statens budget då sjukpenning ersätts med samma nivå.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	905 876	1 052 752	1 082 360	1 135 561
Överföring till/från andra anslagsposter	-190 895	-331 645	-297 256	-235 579
Ändrade makroekonomiska antaganden	+258	+2 216	+3 816	+3 891
Volym- och strukturförändringar	+16 356	+28 404	+34 251	+38 443
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	731 595	751 727	823 171	942 316
Differens i 1000-tal kronor	-174 281	-301 025	-259 189	-193 245
Differens i procent	-19,2	-28,6	-23,9	-17,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning har justerats ner betydligt, vilket sänker prognosen. Anslagsposten sjukpenning höjs med motsvarande belopp.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Se avsnittet för sjukpenning.

Volym- och strukturförändringar

Se avsnittet för sjukpenning.

1:1.15 Närståendepenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-1 190	-4 732
Anslag ³	182 000	199 000	215 000	219 000	223 000
Tilldelade medel	182 000	199 000	215 000	217 810	218 268
Utfall/Prognos	169 346	189 310	216 190	222 542	228 546
Avvikelse från anslag	12 654	9 690	-1 190	-3 542	-5 546
Avvikelse från tilldelade medel	12 654	9 690	-1 190	-4 732	-10 278
Högsta anslagskredit	9 100	9 950	10 750	10 950	11 150
Tillgängliga medel	191 100	208 950	225 750	228 760	229 418
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 189 miljoner kronor, vilket är 10 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Närståendepenning betalas ut till en person som avstår från förvärvsarbete för att vårda en nära anhörig som är svårt sjuk. Antalet ersättningsdagar är, i de flesta fall, högst 100 dagar för varje person som vårdas. Närståendepenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Ersättningsnivån för närståendepenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Inkomsttaket vid beräkning av den försäkrades SGI höjdes från 7,5 till 8 prisbasbelopp den 1 juli 2018 och höjdes igen till 10 prisbasbelopp 1 januari 2022.

Analys

Utgifterna för det första halvåret 2023 uppgick cirka 84 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med 7 procent jämfört med 2022. Utgiftsökningen beror både på ökat användande av förmånen och ökad medelersättning. Användandet av närståendepenning har varit väldigt stabilt under det senaste decenniet, undantaget under coronapandemin då användandet minskade betydligt. Minskningen kan förklaras av bland annat periodvisa besöksförbud på äldreboenden och allmänna rekommendationer om att inte träffa äldre närstående. Coronapandemin beräknas fortfarande medföra en viss

dämpande inverkan, vilket sänker utgifterna för 2023 något. Från och med hösten 2023 beräknas användandet återgå till strax under normalnivå, här definierad som genomsnittet för åren 2013–2019. Utgifterna prognostiseras att öka för hela prognosperioden på grund av ökande löner och priser.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	198 230	217 371	223 472	229 677
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+4 653	+1 015	+1 328	+1 188
Volym- och strukturförändringar	-13 573	-2 196	-2 258	-2 319
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	189 310	216 190	222 542	228 546
Differens i 1000-tal kronor	-8 920	-1 181	-930	-1 131
Differens i procent	-4,5	-0,5	-0,4	-0,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognoserna för timlöner och prisbasbelopp, vilket höjer prognosen för närståendepening.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos har överskattat utgifterna, varför prognosen sänks för innevarande år. Prognosen sänks även något på sikt, till en nivå strax under den som gällde före pandemin. Osäkerheten kring det långsiktiga användandet är dock stor – det kan vara så att pandemin medfört ökad medvetenhet kring smittspridning vilket varaktigt sänker användandet av närståendepening.

1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-1 805	0	-26 000	-52 000
Anslag ³	93 100	112 050	103 010	107 010	111 010
Tilldelade medel	93 100	110 245	103 010	81 010	59 010
Utfall/Prognos	94 905	125 010	129 010	133 010	137 010
Avvikelse från anslag	-1 805	-12 960	-26 000	-26 000	-26 000
Avvikelse från tilldelade medel	-1 805	-14 765	-26 000	-52 000	-78 000
Högsta anslagskredit	6 155	4 502	5 150	5 350	5 550
Tillgängliga medel	99 255	114 747	108 160	86 360	64 560
Överskridande av anslagskredit	0	10 263	20 850	46 650	72 450

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 125 miljoner kronor, vilket är 13 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 15 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 10 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivaren och den försäkrade kan vardera få bidrag till arbetshjälpmedel med högst 50 000 kronor. Bidrag till datorbaserade hjälpmedel får dock beviljas med högre belopp än 50 000 kronor. Om det finns synnerliga skäl, kan Försäkringskassan medge att bidrag till arbetshjälpmedel även i ett annat fall lämnas med ett högre belopp.

Merkostnader för arbetsresor kan beviljas när en försäkrad som är sjuk kan arbeta, men inte kan ta sig till och från arbetet på vanligt sätt. Försäkringskassan kan då istället för sjukpenning betala ut ersättning för de merutgifter som uppkommer på grund av att den försäkrade måste använda sig av ett dyrare färd sätt.

Analys

Utfallet under perioden januari–maj blev 33 miljoner kronor. Det är 18 miljoner kronor mer än motsvarande period förra året. Möjliga förklaringar till det högre utfallet är att fler ansökt om bidraget och att kostnaderna för produkter ökat till följd av inflationen och att de blivit mer avancerade. Även

utgifterna för arbetsresor, som ingår i *Övrigt*, har ökat. Utgifterna som rör *Bidrag till arbetshjälpmedel* har minskat från totalt 90 miljoner kronor under 2019 till 40 miljoner kronor 2022. Det är en minskning med 55 procent. Under 2023 bedöms utgifterna bli totalt 60 miljoner kronor.

Försäkringskassan bedömer att utgifterna för *Bidrag till arbetshjälpmedel* ökar till 60 miljoner kronor i år och fortsätter att öka till följd av den generella prisökningen och av en utveckling mot att man använder mer avancerade hjälpmedel. Utgifterna för posten *Övrigt* (inklusive arbetsresor) förväntas också att fortsätta öka under prognosperioden. Sammantaget bedöms utgifterna för Arbetshjälpmedel m.m. att öka från 95 miljoner kronor år 2022 till 137 miljoner kronor 2026.

Fördelning av utgifter 2023–2026

Tusental kronor

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Totalt	125 010	129 010	133 010	137 010
FMU	10	10	10	10
Bidrag till arbetshjälpmedel	60 000	63 000	66 000	69 000
Övrigt	65 000	66 000	67 000	68 000

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	110 010	114 010	118 010	122 010
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+15 000	+15 000	+15 000	+15 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	125 010	129 010	133 010	137 010
Differens i 1000-tal kronor	+15 000	+15 000	+15 000	+15 000
Differens i procent	+13,6	+13,2	+12,7	+12,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för *Bidrag till arbetshjälpmedel*, som lämnades i april 2023, bedöms vara för låg och höjs därför med 10 miljoner kronor årligen. Prognosen för *Övrigt* bedöms också vara för låg och höjs med 5 miljoner kronor årligen.

1:1.5 Boendetillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-2 448	-10 502	0	0	0
Anslag ³	267 657	276 888	291 713	293 583	293 777
Tilldelade medel	265 209	266 386	291 713	293 583	293 777
Utfall/Prognos	275 711	289 437	290 207	287 353	282 342
Avvikelse från anslag	-8 054	-12 549	1 506	6 230	11 435
Avvikelse från tilldelade medel	-10 502	-23 051	1 506	6 230	11 435
Högsta anslagskredit	12 632	13 844	14 585	14 679	14 688
Tillgängliga medel	277 841	280 230	306 298	308 262	308 465
Överskridande av anslagskredit	0	9 207	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 289 miljoner kronor, vilket är 13 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 23 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 9 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Boendetillägget är ett tillägg till sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall, rehabiliteringspenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall. Den som har rätt till bostadstillägg har inte rätt till boendetillägg.

Boendetillägget kan uppgå till högst 84 000 kronor per år till en ensamstående försäkrad och till högst 42 000 kronor per år till en försäkrad som är gift eller sambo. Till hushåll med ett barn, två barn respektive tre eller flera barn är beloppen 12 000, 18 000 respektive 24 000 kronor högre.

Analys

Utfallet för det första halvåret 2023 blev omkring 143 miljoner kronor, en ökning med knappt 7 procent jämfört med motsvarande halvår 2022. Ökningen beror på att fler personer fick boendetillägg, medan medelersättningen endast ökat svagt. En stor del av dem som erhåller boendetillägg har *sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall* varför utgifterna följer förändringstakten i stocken av dessa.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	288 231	289 549	287 558	283 160
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+1 206	+658	-205	-818
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	289 437	290 207	287 353	282 342
Differens i 1000-tal kronor	+1 206	+658	-205	-818
Differens i procent	+0,4	+0,2	-0,1	-0,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos underskattade utgifterna något, varför prognosen höjs för innevarande år. På längre sikt sänks prognosen marginellt då antalet personer med *sjukpenning i särskilda fall* beräknas bli något färre.

1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-6 400	-1 530	0	-854	0
Anslag ³	220 513	207 161	218 416	217 677	214 947
Tilldelade medel	214 113	205 631	218 416	216 823	214 947
Utfall/Prognos	215 643	222 806	219 270	215 239	208 859
Avvikelse från anslag	4 870	-15 645	-854	2 438	6 088
Avvikelse från tilldelade medel	-1 530	-17 175	-854	1 584	6 088
Högsta anslagskredit	9 475	10 358	10 920	10 883	10 747
Tillgängliga medel	223 588	215 989	229 336	227 706	225 694
Överskridande av anslagskredit	0	6 817	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 223 miljoner kronor, vilket är 16 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 17 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 7 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelserna från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall kan en försäkrad få som blivit av med sin aktivitetsersättning på grund av att hen fyllt 30 år eller fått tidsbegränsad sjukersättning maximal tid. Ett villkor är att hen inte har någon sjukpenninggrundande inkomst eller att den är mindre än 80 300 kronor per år.

Sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall uppgår till högst 160 kr per dag.

Analys

Utfallet för de första fem månaderna 2023 blev 93 miljoner kronor, vilket är en ökning med 8 procent jämfört med motsvarande period 2022. Utgifterna för Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall har under en lång tid varit ökande. Den senaste tiden har dock denna ökningstakt mattats av. Den minskande ökningstakten för utgifterna beror på att antalet personer som har ersättningen ökar i långsammare takt än tidigare år. Utgifterna beräknas minska något efter 2023 på grund av ett lägre beräknat inflöde till förmånen. Detta då antalet personer som beräknas lämna aktivitetsersättningen på grund av att de fyller 30 år beräknas minska.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	224 114	222 157	219 686	214 209
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-1 308	-2 887	-4 447	-5 350
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	222 806	219 270	215 239	208 859
Differens i 1000-tal kronor	-1 308	-2 887	-4 447	-5 350
Differens i procent	-0,6	-1,3	-2,0	-2,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos underskattade utfallen för april och maj, prognosen sänks därför.

1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	42 031 688	46 126 784	50 147 310	49 163 832	48 974 408
Därav					
1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar	32 014 044	35 247 959	38 200 591	37 632 988	37 399 893
1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar	5 510 644	5 848 825	6 546 093	6 403 068	6 529 622
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för aktivitets- och sjukersättningar	4 507 000	5 030 000	5 400 626	5 127 776	5 044 893

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-785 024	-1 078 568	-1 680 527	-2 067 118	-2 169 106
Anslag ³	31 720 500	34 646 000	37 814 000	37 531 000	37 541 000
Tilldelade medel	30 935 476	33 567 432	36 133 473	35 463 882	35 371 894
Utfall/Prognos	32 014 044	35 247 959	38 200 591	37 632 988	37 399 893
Avvikelse från anslag	-293 544	-601 959	-386 591	-101 988	141 107
Avvikelse från tilldelade medel	-1 078 568	-1 680 527	-2 067 118	-2 169 106	-2 027 999
Högsta anslagskredit	1 586 525	1 732 300	1 890 700	1 876 550	1 877 050
Tillgängliga medel	32 522 001	35 299 732	38 024 173	37 340 432	37 248 944
Överskridande av anslagskredit	0	0	176 418	292 556	150 949

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 35,2 miljarder kronor, vilket är 602 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 1,7 miljarder kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Aktivitetsersättning kan beviljas försäkrade i åldrarna 19–29 år. Ersättningen är alltid tidsbegränsad och kan beviljas för maximalt tre år i taget. Aktivitetsersättningen kan beviljas till personer som under minst ett års tid har en nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Ersättningen kan även beviljas till personer med förlängd skolgång, som på grund av en funktionsnedsättning inte har avslutat sin utbildning på grundskole- eller gymnasienivå.

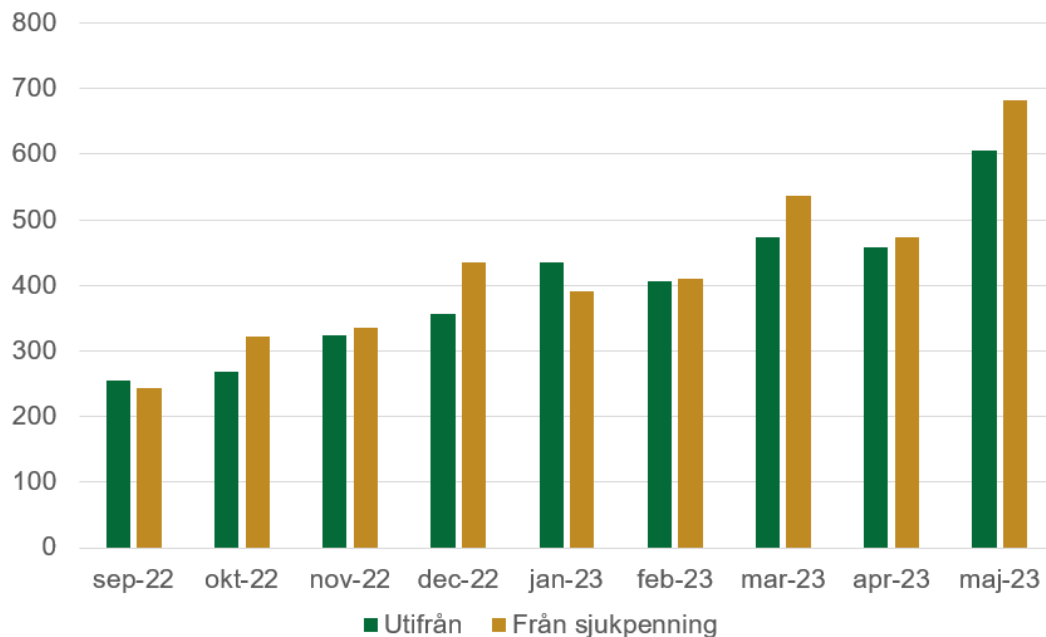
Försäkrade i åldrarna 19–65 år som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning kan ha rätt till sjukersättning. Försäkrade med sjukersättning kan dels vara personer som har beslut enligt de regler som gällde före 1 juli 2008, dels vara personer som har beslut enligt det nya regelverket som gäller från och med 1 juli 2008. De som omfattas av det gamla regelverket har möjlighet att arbeta enligt reglerna för steglös avräkning. Personer som beviljas sjukersättning enligt det nya regelverket omfattas istället av regler för vilande sjukersättning.

Aktivitets- och sjukersättningar kan betalas ut i form av inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen är 64,7 procent av den försäkrades antagandeinkomst, som är ett genomsnitt av inkomsten åren innan inträdet till aktivitets- eller sjukersättning, innan arbetsförmågan blev nedsatt. Hel garantinivå för den som är mellan 30 och 65 år motsvarar 2,78 gånger årets prisbasbelopp. För yngre varierar garantinivån mellan 2,48 och 2,73 prisbasbelopp och ökar med personens ålder. Såväl inkomstrelaterad ersättning som garantiersättning följer prisbasbeloppets utveckling. Aktivitets- och sjukersättning kan ges som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning

Sjukersättning

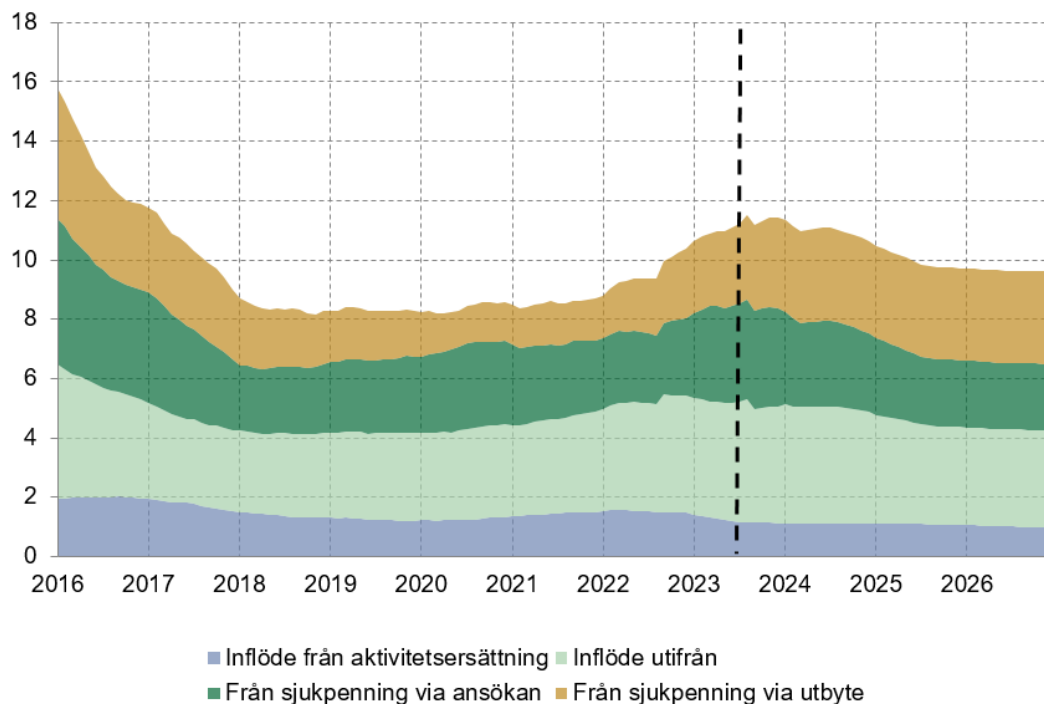
Antalet personer med sjukersättning har successivt minskat sedan mitten av 2005 och förväntas fortsätta att minska under prognosperioden, med undantag för 2023 och 2026, då den övre åldersgränsen höjs. Regeländringens effekt beskrivs mer utförligt i nästa avsnitt. Under 2022 minskade antalet personer med sjukersättning med cirka 11 000 och uppgick i december 2022 till ungefär 215 000 personer. I december 2023 förväntas antalet ha ökat till 223 000 personer, för att sedan minska till 206 000 i december 2026.

Att antalet personer minskar under prognosperioden beror främst på att många som uppbär sjukersättning kommer att lämna förmånen till följd av att de uppnår högsta tillåtna ålder samt att de senaste årens förhållandevis låga nivå av nybeviljade sjukersättningar förväntas bestå under större delen av prognosperioden. Antalet nybeviljanden har däremot övergått till att öka de senaste månaderna och förväntas befinna sig på en högre nivå än vanligt under prognosperioden. Det beror dels på de nya särskilda reglerna för äldre, som beskrivs längre ned, samt att balanser i handläggningen arbetas ned i en högre omfattning än tidigare.

Nybeviljade sjukersättningar, månadsvis

Statistiken för nybeviljade sjukersättningar uppdateras med förhållandevis kort fördröjning och kan därför innehålla relevant information om det sammantagna inflödet till sjukersättningen. I framtagandet av prognosen används däremot inte statistiken olika själ. Dels gäller det bara nybeviljade sjuk- eller aktivitetsersättningar, vilket innebär att beviljande av personer som tidigare haft aktivitetsersättning inte ingår. I statistiken saknas dessutom personer som återvänt efter att ha lämnat sjukersättningen. Prognosen använder inflöde av samtliga personer med registrerade utbetalningar, oavsett om det handlar om återvändare eller personer med tidigare aktivitetsersättning.

Inflödet av nya personer med sjukersättning har varierat kraftigt det senaste decenniet. Från 2011, då cirka 12 000 personer beviljades sjukersättning, ökade antalet personer till cirka 20 000 år 2014. De senaste åren har inflödet minskat betydligt och under 2022 påbörjades omkring 9 000 sjukersättningar. Regeländringar som höjer inflödet trädde i kraft den 1 september 2022 och förklaras närmare i nästa avsnitt.

Inflöde sjukersättning, tusental, R12

Anm. Inflödet delas upp i fyra kategorier. Inflöde från sjukpenning är ärenden där antingen Försäkringskassan initierar ett utbyte av sjukpenning till sjukersättning, eller där den försäkrade ansöker om sjukersättning under pågående period med sjukpenning. Inflöde utifrån innefattar ansökningar från personer som när de blir beviljade sjukersättning inte har sjukpenning eller aktivitetsersättning. Inflöde från aktivitetsersättning är personer som beviljas sjukersättning under pågående eller nyligen avslutad period av aktivitetsersättning.

Särskilda regler för personer mellan 61 och 65 år

Den 26 mars 2020 beslutade regeringen att utreda regelverket i sjuk- och aktivitetsersättningen.²⁹ Resultatet av utredningen publicerades i september 2021.³⁰ För personer i åldrarna 61–65 år föreslogs särskilda regler där arbetsförmågan endast prövas mot arbeten i yrken som de har erfarenhet av samt andra lämpliga arbeten som är tillgängliga. Dessa regler kommer under prognosperioden anpassas på det sättet att intervallet förskjuts med ett år när åldersgränserna i sjukersättningen justeras, vilket beskrivs i nästa avsnitt.

De nya reglerna för personer mellan 61 och 65 har gällt sedan 1 september 2022. Reglerna förväntas påverka inflödet till sjukersättningen från sjukpenningen samt inflödet till sjukersättningen utifrån. Antalet utbytesärenden ökade under 2021 men har under 2022 minskat. Under det första halvåret av 2023 befinner sig däremot antalet utbyten på en klart högre nivå än 2020 och åren dessförinnan. På längre sikt gällande övergångar från sjukpenning till sjukersättning är det osäkert hur denna regeländring harmoniserar med de nyligen införda regeländringarna inom sjukpenningen, där både

²⁹ Regeringen. Dir. 2020:31

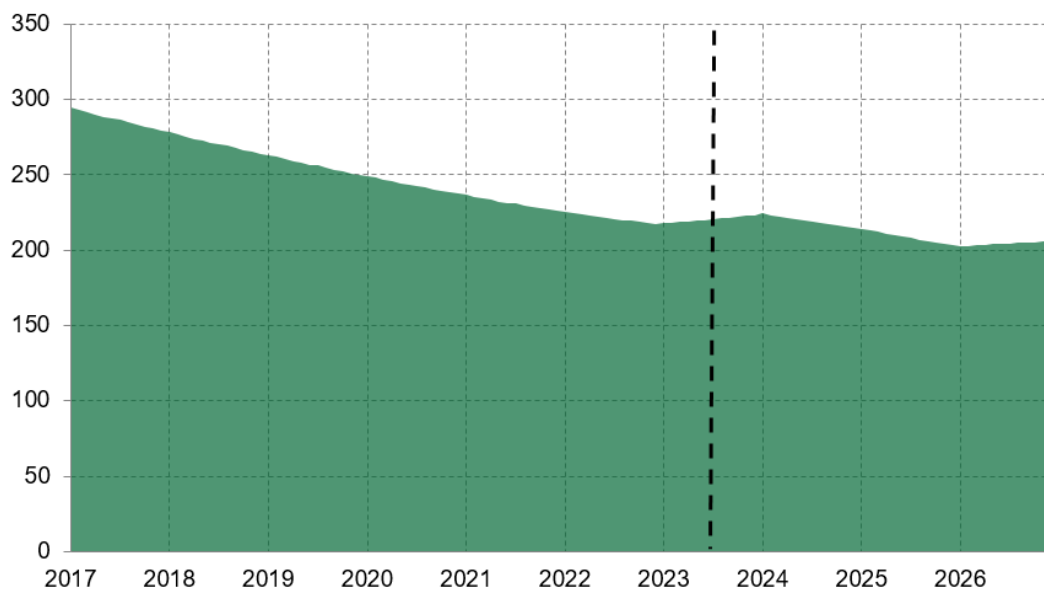
³⁰ SOU:2021:69 En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet

inkomsttaket höjts och bedömningsgrunderna ändrats för äldre sjukskrivna. Det kan vara så att individens incitament att gå från sjukpenning till sjukersättning försvagats, givet nämnda regeländringar inom sjukpenningen.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Ändringarna i pensionssystemet innebär att åldersgränserna i socialförsäkringen anpassas.³¹ För sjukersättningen höjs den högsta tillåtna åldern från 64 till 65 år från och med januari 2023. Sammantaget innebär regeländringen en ökning av utgifterna med ungefär 900 miljoner kronor under året. Utgiftsökningen blir till största del ett resultat av ett betydligt lägre utflöde. Under år 2024 ökar utgifterna med ungefär 1,9 miljarder kronor. Effekten blir lite mer än dubbel när ytterligare en ålderskohort förblir i förmånen året ut samtidigt som prisbasbeloppet bedöms bli högre för 2024. Regeländringen innebär alltså att antalet personer med sjukersättning ökar under 2023 för att sedan återgå till att minska från och med år 2024. Från och med 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern vilket innebär att den högsta tillåtna åldern höjs ytterligare, från 65 till 66 år. Effekten under 2026 förväntas på det stora hela bli ungefär densamma som under 2023 i fråga om antalet personer som påverkas. För utgifterna beror mycket på prisbasbeloppets utveckling. Regeländringens effekt på antalet personer med sjukersättning visas i bilden nedan.

Bestånd Sjukersättning, tusental

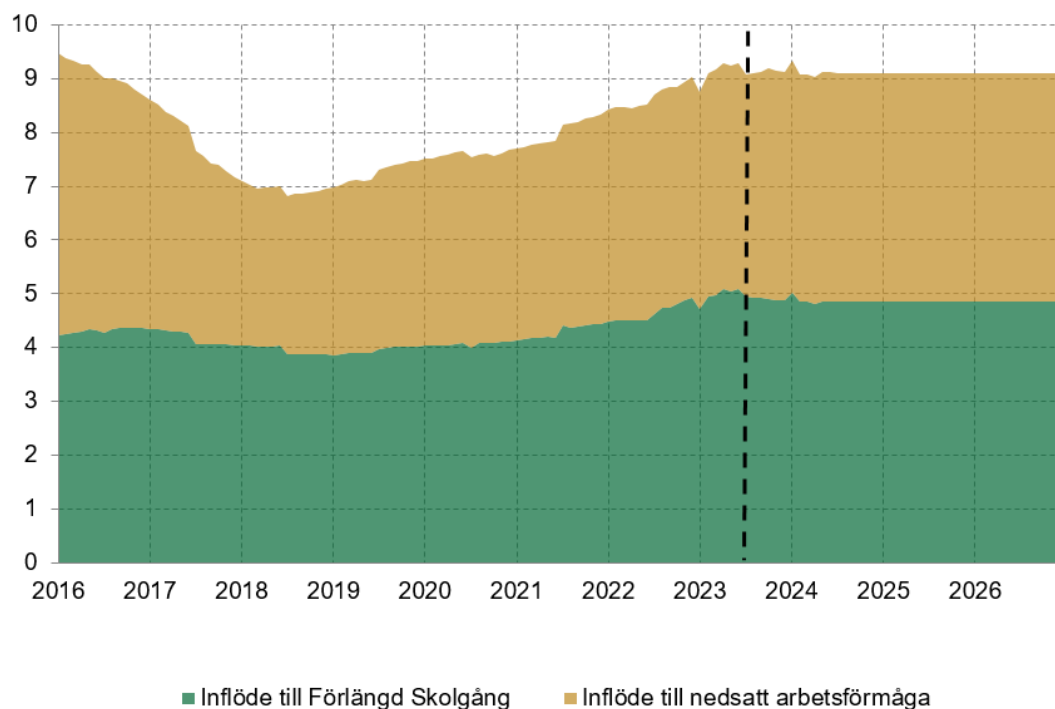

³¹ DS 2019:2 Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

Aktivitetsersättning

Till skillnad från utvecklingen inom sjukersättningen har antalet personer med aktivitetsersättning ökat under många år. Under 2017 och 2018 skedde dock ett trendbrott och antalet personer minskade med ungefär 10 000 mellan december 2016 och december 2019, se diagram nedan. Antalet personer som får ersättningen har därefter ökat något och förväntas fortsätta öka i en förhållandevis långsam takt under prognosperioden. Den tidigare minskningen beror till viss del på att hel sjukersättning från och med den 1 mars 2017 kan beviljas till personer mellan 19 och 29 år. Sedan regeländringen har ungefär 3 500 personer med aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga blivit beviljade sjukersättning innan de hunnit fylla 30 år. Majoriteten av övergångarna har skett under juli månad åren 2017–2021, då flertalet försäkringsperioder löpte ut. Dessa övergångar påverkar varken det samlade antalet personer med aktivitets- och sjukersättningar eller utgifterna, då ersättningen är lika stor oavsett vilken av förmånerna personen får. Det är fortfarande osäkert hur många övergångar denna regeländring faktiskt kommer att resultera i. Under prognosperioden förväntas de att fortsätta i en avtagande takt.

Inflöde aktivitetsersättning, tusental, R12

Anm. I bilden visas det externa inflödet till aktivitetsersättning. Övergångar mellan de två delförmånerna visas inte.

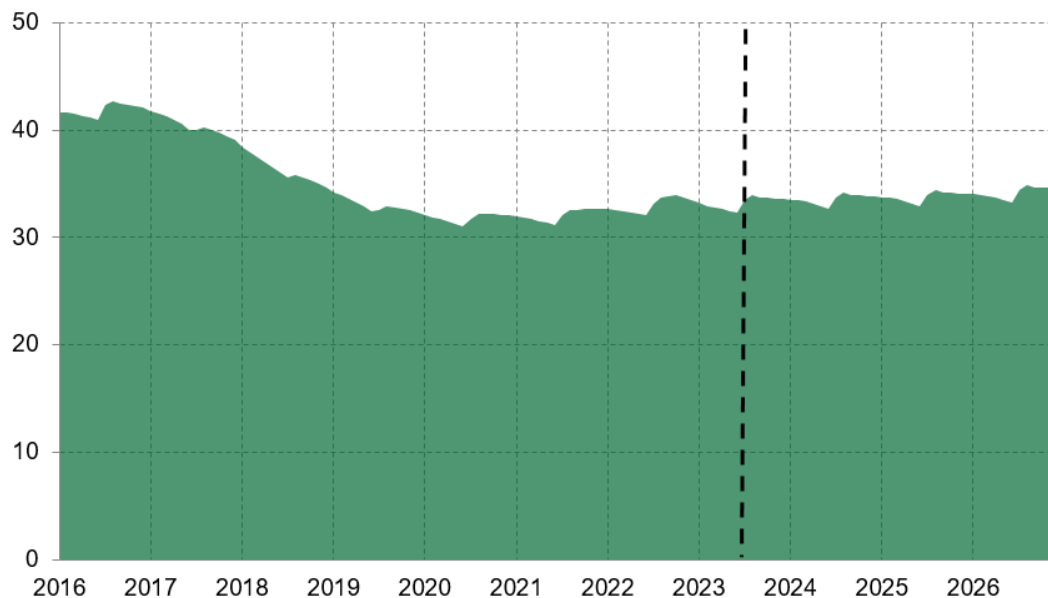
Ytterligare en orsak till att antalet personer med aktivitetsersättning har minskat de senaste åren är att inflödet minskade mellan 2015 och 2018. Det förhållandevis låga inflödet kan delvis förklaras av den rättsliga

kvalitetsuppföljning som presenterades i slutet av 2016.³² Under 2019 ökade dock inflödet något och 7 400 aktivitetsersättningar påbörjades (7 procent fler jämfört med 2018). Inflödet till aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga har fortsatt att öka under 2021 och 2022. En förklaring kan vara den nya rättspraxis som ett utfall i Högsta förvaltningsdomstolen fört med sig.³³

Det totala inflödet till aktivitetsersättningen blev omkring 8 500 personer under 2022, vilket är en ökning med ungefär 2,5 procent jämfört med 2021. Under 2022 har ökningen varit aningen mer avtagande och från och med år 2023 bedöms inflödet stabilisera sig vid en nivå på ungefär 9 000 personer årligen.

Utflödet från förmånen bedöms hamna på en nivå strax under inflödet och antalet personer med aktivitetsersättning prognostiseras till ungefär 32 000 i december 2023, en ökning med ungefär 300 personer jämfört med december 2022. På lång sikt förväntas större delen av de personer som får aktivitetsersättning, men som är berättigade till sjukersättning, ha bytt förmån. I december 2026 beräknas ungefär 34 00 personer få aktivitetsersättning, se diagram nedan.

Bestånd aktivitetsersättning, tusental

³² Försäkringskassan. Aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga. Rättslig uppföljning (2016:6)

³³ HFD 2019 ref. 48 Mål: 707-19

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	35 041 834	37 960 625	37 187 507	36 968 773
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-66 668	+255 572	+376 509
Volym- och strukturförändringar	+206 125	+306 634	+189 909	+54 611
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	35 247 959	38 200 591	37 632 988	37 399 893
Differens i 1000-tal kronor	+206 125	+239 966	+445 481	+431 120
Differens i procent	+0,6	+0,6	+1,2	+1,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutets senaste prognos för prisbasbeloppet innebär att prognosen höjs. Framförallt under åren 2025 – 2026.

Volym- och strukturförändringar

Inflödet till sjukersättningen utifrån och från sjukpenning höjs på kort sikt baserat på de senaste månadernas utfall. På längre sikt sänks inflödet något av två skäl. Dels bedöms de personer som uppbär sjukpenning och som kan vara aktuella för en övergång till sjukersättning att vara få. Utöver det beror det höga beviljandet de senaste månaderna inte bara på att fler ansöker om sjukersättning utan även på att balanser i handläggningen arbetas ned i högre omfattning än tidigare. Med lägre balanser förväntas ett något lägre inflöde på sikt.

Sammantaget blir den ackumulerade effekten på utgifterna att de ökar under prognosperioden men succesivt mindre och mindre längre fram i tiden.

1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-116 782	-148 526	-251 190	-388 283	-491 351
Anslag ³	5 478 900	5 746 161	6 409 000	6 300 000	6 491 000
Tilldelade medel	5 362 118	5 597 635	6 157 810	5 911 717	5 999 649
Utfall/Prognos	5 510 644	5 848 825	6 546 093	6 403 068	6 529 622
Avvikelse från anslag	-31 744	-102 664	-137 093	-103 068	-38 622
Avvikelse från tilldelade medel	-148 526	-251 190	-388 283	-491 351	-529 973
Högsta anslagskredit	273 945	287 308	320 450	315 000	324 550
Tillgängliga medel	5 636 063	5 884 943	6 478 260	6 226 717	6 324 199
Överskridande av anslagskredit	0	0	67 833	176 351	205 423

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 5,8 miljarder kronor, vilket är 103 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 251 miljoner kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar är ett skattefritt inkomstprövat tillägg. Bostadstilläggets storlek påverkas av bostadskostnaden och inkomsten. Ersättningen uppgår till 96 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ensamstående. För boendekostnader från 5 000 kronor upp till 7 500 kronor ersätts 70 procent av bostadskostnaden. Om personen är gift eller sambo räknas hälften av bostadskostnaden.

Åren 2018–2021 var taket 5 600 kronor per månad för den som är ensamstående och 2 800 kronor för den som är gift eller sambo. Under den perioden var ersättningen 70 procent för delen som överstiger 5 000 respektive 2 500 kronor.

Analys

En klar majoritet av dem som har bostadstillägg har det i kombination med sjukersättning. Antalet personer med sjukersättning och bostadstillägg minskade med 2,3 procent under 2022 och bedöms fortsätta minska under

prognosperioden, med undantag för 2023 och 2026 då åldersgränsen i sjukersättningen höjs. Även antalet personer med bostadstillägg i kombination med aktivitetsersättning har minskat under en längre tid. År 2022 ökade däremot antalet mottagare av aktivitetsersättning och bostadstillägg med en halv procentenhet.

Det totala antalet personer med bostadstillägg har minskat de senaste åren, men i betydligt långsammare takt än vad det totala beståndet med aktivitets- och sjukersättning har gjort. Detta förklaras av att en större andel av bestånden fått bostadstillägg de senaste åren. Under prognosperioden kommer åldersgränsen i sjukersättningen att höjas stegvis under 2023 och 2026. Det gör att antalet mottagare av bostadstillägg bedöms stiga något under prognosperioden.

Att utgifterna för bostadstillägg förväntas att öka under 2023 jämfört med 2022 förklaras dels av den höjda åldersgränsen i sjukersättningen som beskrivs nedan. Även det makroekonomiska läget med högre boendekostnader förväntas ha betydelse för utgifternas utveckling. Under det första halvåret 2023 har det inkommit klart fler omräkningsärenden än vanligt vilket indikerar att många personer med bostadstillägg skulle kunna vara berättigade till högre belopp.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Den högsta tillåtna åldern i sjukersättningen är höjd från 64 till 65 år sedan 1 januari 2023. Det innebär att antalet personer med bostadstillägg förväntas öka under 2023. Effekten av regeländringen blir procentuellt inte lika stor för bostadstillägget som den blir för förmånen sjukersättning. Det förklaras av att en förhållandevis liten andel av de äldsta som uppbär sjukersättning har det i kombination med bostadstillägg. Från och med 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern vilket innebär att högsta tillåtna ålder höjs ytterligare, från 65 till 66 år. Effekten under 2026 förväntas på det stora hela bli ungefär densamma som under 2023.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	5 951 652	6 510 734	6 351 560	6 496 889
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+4 745	-18 002	-27 256
Volym- och strukturförändringar	-102 827	+30 614	+69 510	+59 989
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	5 848 825	6 546 093	6 403 068	6 529 622
Differens i 1000-tal kronor	-102 827	+35 359	+51 508	+32 733
Differens i procent	-1,7	+0,5	+0,8	+0,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2025 – 2026 vilket får en minskande effekt för prognosen.³⁴

Volym- och strukturförändringar

Jämfört med föregående prognos förväntas lägre utgifter för innevarande år och aningen högre utgifter på längre sikt. Det beror delvis på utfallsjusteringar baserat på de senaste månaderna och delvis på att balanser med ansökningsärenden för bostadstillägg bedöms arbetas ned i en långsammare takt.

³⁴ Fribeloppet för beräkning av bostadstillägg indexeras mot prisbasbeloppet. Det medför att personer med enbart garantiersättning får oförändrat bostadstillägg vid en höjning av prisbasbeloppet medan de försäkrade med inkomstrelaterad ersättning får minskat bostadstillägg.

1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	1 304 624	1 328 000	1 413 000	1 417 000	1 398 000
Därav					
1:3:1					
Handikappersättningar	971 144	942 000	904 000	801 000	681 000
1:3:2					
Merkostnadsersättning	333 480	386 000	509 000	616 000	717 000

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:3:2 Merkostnadsersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	369 000	425 000	552 000	671 000	784 000
Tilldelade medel	369 000	425 000	552 000	671 000	784 000
Utfall/Prognos	333 480	386 000	509 000	616 000	717 000
Avvikelse från anslag	35 520	39 000	43 000	55 000	67 000
Avvikelse från tilldelade medel	35 520	39 000	43 000	55 000	67 000
Högsta anslagskredit	18 450	21 250	27 600	33 550	39 200
Tillgängliga medel	387 450	446 250	579 600	704 550	823 200
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 386 miljoner kronor, vilket är 39 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Merkostnadsersättning infördes i januari 2019. Den riktar sig till föräldrar till barn med funktionsnedsättning och vuxna med funktionsnedsättning. Endast kostnader som beror på funktionsnedsättningen kan ersättas och det finns fem ersättningsnivåer: 30, 40, 50, 60 och 70 procent av prisbasbeloppet.

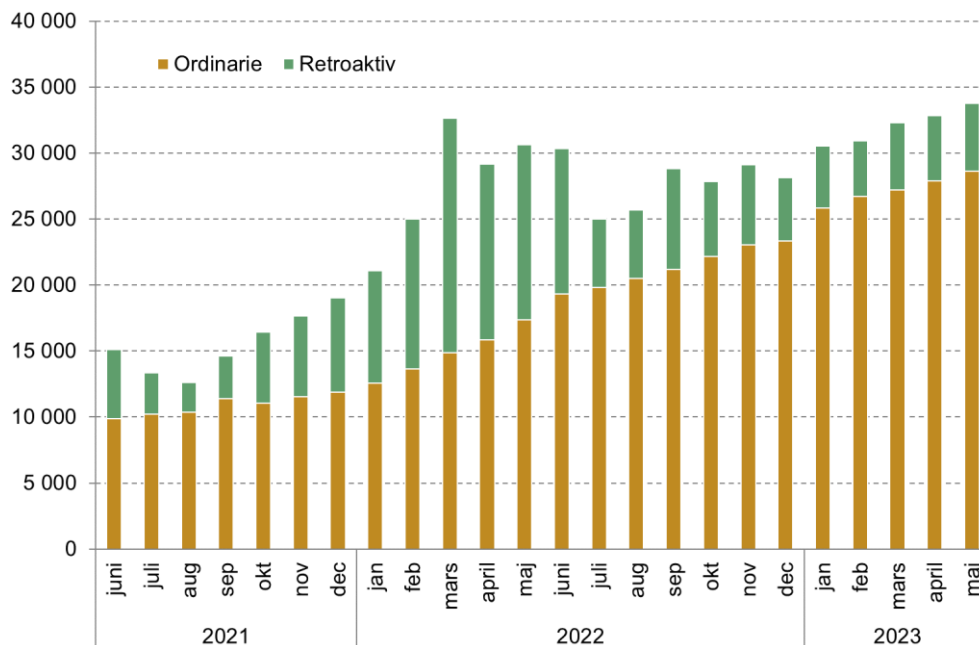
Analys

Utgifterna för merkostnadsersättning drivs av antal mottagare, mottagarnas ersättningsnivåer samt prisbasbeloppet. Sedan förmånens införande i 2019 har utgifterna ökat stadigt. Utfallet för 2022 blev 333 miljoner kronor där 89 procent av utgifterna var merkostnadsersättning för vuxna. Antalet mottagare av merkostnadsersättning för vuxna har ökat till cirka 11 800. Detta är nästan en fördubbling jämfört med antal mottagare året innan. Antal mottagare av merkostnadsersättning för barn har ökat i svagare takt från cirka 1 200 mottagare 2021 till 1 300 år 2022. Den vanligaste ersättningsnivån för vuxna mottagare är 40 procent medan den vanligaste ersättningsnivån för barn är 30 procent.

Från oktober 2021 har det varit ökade insatser på handläggningen av merkostnadsersättning för vuxna. Det har därför blivit högre retroaktiva utbetalningar under första halvåret av 2022. Därefter minskade de. Nedan visas diagram över utgifterna som månadsdata uppdelade i ordinarie och retroaktiva utbetalningar för perioden juni 2021 till och med maj 2023.

Utgifter för merkostnadsersättning fördelade på ordinarie och retroaktiva utbetalningar för perioden juni 2021 – maj 2023

Tusental kronor

Osäkerhetsanalys

Försäkringskassan har på grund av kostnadsläget beslutat att vidta ett antal besparingsåtgärder. Dessa kan påverka både handläggningstider och ärendekoerna negativt samt att det framöver blir en högre andel retroaktiva betalningar. Månadsprognoserna kan därför bli mer osäkra.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	402 000	532 000	638 000	741 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-2 000	+4 000	+7 000
Volym- och strukturförändringar	-16 000	-21 000	-26 000	-31 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	386 000	509 000	616 000	717 000
Differens i 1000-tal kronor	-16 000	-23 000	-22 000	-24 000
Differens i procent	-4,0	-4,3	-3,4	-3,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har sänkt prognosen för prisbasbeloppet för år 2024 och höjt den för åren 2025 och 2026. Det har en sänkande effekt för år 2024 och höjande för åren 2025 och 2026.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för april och maj blev lägre än prognosen som lämnades till regeringen i april. Prognosen justeras därför ner för hela prognosperioden.

1:3:1 Handikappersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-10 000	-21 000	-34 000
Anslag ³	982 000	932 000	893 000	788 000	663 000
Tilldelade medel	982 000	932 000	883 000	767 000	629 000
Utfall/Prognos	971 144	942 000	904 000	801 000	681 000
Avvikelse från anslag	10 856	-10 000	-11 000	-13 000	-18 000
Avvikelse från tilldelade medel	10 856	-10 000	-21 000	-34 000	-52 000
Högsta anslagskredit	49 100	46 600	44 650	39 400	33 150
Tillgängliga medel	1 031 100	978 600	927 650	806 400	662 150
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	18 850

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 942 miljoner kronor, vilket är 10 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Sedan januari 2019 går det inte att ansöka om handikappersättning om den sökande inte haft det tidigare. Enligt övergångsbestämmelser är det möjligt för den som tidigare haft handikappersättning att beviljas handikappersättning i högst 18 månader till, om hens handikappersättning upphört under perioden januari 2019 – juni 2021. Handikappersättning kan beviljas för vuxna personer med nedsatt funktionsförmåga om de i sin dagliga livsföring behöver tidskrävande hjälp av någon annan, behöver hjälp för att kunna förvärvsarbeta eller har betydande merkostnader.

Handikappersättning kan beviljas till personer från och med juli månad det år hen har fyllt 19 år. Utifrån hjälpbehovets eller merkostnadernas storlek kan handikappersättning beviljas med 69 procent, 53 procent eller 36 procent av prisbasbeloppet.

Analys

Utfallet under januari–maj 2023 blev 405 miljoner kronor. Det är 14 miljoner kronor lägre jämfört med samma period förra året. Antalet mottagare av handikappersättning har i år fortsatt att minska. I december 2022 var antalet mottagare ungefär 43 000 och i maj 2023 cirka 41 000. Antalet mottagare har minskat på alla ersättningsnivåer under perioden januari–maj 2023.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	942 000	898 000	781 000	652 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-1 000	+6 000	+7 000
Volym- och strukturförändringar	-	+7 000	+14 000	+22 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	942 000	904 000	801 000	681 000
Differens i 1000-tal kronor	0	+6 000	+20 000	+29 000
Differens i procent	0,0	+0,7	+2,6	+4,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har sänkt prognosen för prisbasbeloppet för år 2024 och höjt den för åren 2025 och 2026. Det har en sänkande effekt för år 2024 och höjande för åren 2025 och 2026.

Volym- och strukturförändringar

Antalsprognosen har ändrats då skillnaden mellan antalet mottagare för respektive nivå i maj 2023 och maj 2022 används i beräkningen. I föregående prognos användes skillnaden för respektive nivå i mars 2023 och mars 2022. Det har en höjande effekt på prognosen.

1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	2 209 348	2 316 097	2 369 888	2 273 948	2 276 191
Därav					
1:4.5					
Arbetskadelivränta	2 061 648	2 153 097	2 199 864	2 101 198	2 097 180
1:4.4 Statlig ålderspensionsavgift för arbetskadelivränta	147 700	163 000	170 024	172 750	179 011

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:4.5 Arbetskadelivränta

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-97	-130 961	-315 159
Anslag ³	2 104 300	2 153 000	2 069 000	1 917 000	1 857 000
Tilldelade medel	2 104 300	2 153 000	2 068 903	1 786 039	1 541 841
Utfall/Prognos	2 061 648	2 153 097	2 199 864	2 101 198	2 097 180
Avvikelse från anslag	42 652	-97	-130 864	-184 198	-240 180
Avvikelse från tilldelade medel	42 652	-97	-130 961	-315 159	-555 339
Högsta anslagskredit	105 215	107 650	103 450	95 850	92 850
Tillgängliga medel	2 209 515	2 260 650	2 172 353	1 881 889	1 634 691
Överskridande av anslagskredit	0	0	27 511	219 309	462 489

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 2,2 miljarder kronor, vilket är 97 tusen kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Anslagsposten innehåller utgifter för egenlivräntor, efterlevandelivräntor, särskilda hjälpmedel, begravningshjälp, sjukvård utom riket, tandvård och arbetsskadesjukpenning. Ersättningar enligt äldre lagstiftning ingår också i anslagsposten.

En försäkrad kan ha rätt till livränta om hen har fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst en femtondel till följd av en arbetsskada och om nedsättningen kan antas bestå under minst ett år. Livräntan täcker den inkomstförlust som uppkommer och kan maximalt bli 7,5 prisbasbelopp. Livräntan räknas årligen upp med ett särskilt tal som påverkas av både KPI och inkomstindex. Indexeringen för livräntor enligt äldre lagstiftning följer endast prisbasbeloppet.

Om en person har avlidit till följd av en arbetsskada kan de efterlevande ha rätt till begravningshjälp och efterlevandelivränta.

Analys

Historiskt sett har beståndet minskat, då antalet nya skador inte väger upp för bortfallet av gamla skador. Denna trend väntas fortsätta, och de närmaste åren kommer en stor del av beståndet flöda ut på grund av åldersgränsen i

ersättning. Detta bromsas av ändrade pensionsregler 2023 och 2026, vilket minskar utflödet dessa år.

Vad gäller utgifterna bromsas dock effekten av ett minskande bestånd till viss del av makroekonomiska faktorer såsom inkomster och inflation, då ersättningarna per mottagare är bundna till inkomst- och prisindex, samt att in- och utflödenas medelersättningar skiljer sig från beståndet.

Det pågår för närvarande en undersökning, *En översyn av arbetskadeförsäkringen*, där regeringen beslutade att en särskild utredare ska undersöka hur väl livräntan fyller sin funktion vid arbetsskador, och huruvida män och kvinnor påverkas olika av nuvarande upplägg. Nyligen har uppdragets breddats i tillägget *Tilläggsdirektiv till Arbetskadeutredningen*, där man nu även vill undersöka hur man kan via att justera finansieringen kan ge arbetsgivare incitament att minska risken för arbetsskador. Uppdraget ska redovisas den 1 augusti 2023.

Osäkerhetsanalys

Inflationen har varit ovanligt hög och det finns en stor osäkerhet i hur den kommer att utvecklas framöver. Detta har en påverkan på osäkerheten både direkt och indirekt, då andra makroekonomiska faktorer såsom inkomster kan påverkas av den allmänna prisnivån.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	2 146 523	2 098 063	1 962 919	1 911 468
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+43 688	+29 859	+25 937
Volym- och strukturförändringar	+6 574	+58 113	+108 420	+159 774
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 153 097	2 199 864	2 101 198	2 097 180
Differens i 1000-tal kronor	+6 574	+101 801	+138 279	+185 711
Differens i procent	+0,3	+4,9	+7,0	+9,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutets prognos för konsumentprisindex är lägre 2023, men högre för 2024 - 2026. Som en konsekvens är prisbasbeloppet lägre 2024,

men högre 2025 – 2026. Inkomstindex är högre för samtliga år. Det nya makroekonomiska läget innebär en höjning för prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Endast smärre justeringar baserade på utfallen. Ökning baserad på modellskifte.

Förändring av prognosmodell

Modellen för medelersättning för gruppen med det nuvarande regelverket har reviderats. Utöver den årliga uppskrivningen med det särskilda indextalet sker nu även en månadsvis ökning, baserat på att medelersättningarna för in- och utflödena skiljer sig så pass mycket mot det kvarvarande beståndet att medelersättningen för totalen signifikant påverkas av detta. Det årliga skiftet estimeras därför som tidigare, samtidigt som en månatlig ökning baserad på historiska data för månader utan årsskiftesökning sker parallellt med detta.

1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	33 973	36 226	36 289	35 047	34 030
Därav					
1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	32 105	34 453	34 459	33 563	32 275
1:5.4 Statlig ålderspensionsavgift för ersättning inom det statliga personskadeskyddet	1 868	1 773	1 830	1 484	1 755

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 039	0	-434	-2 516	-4 497
Anslag ³	34 781	34 019	32 377	31 582	30 146
Tilldelade medel	33 742	34 019	31 943	29 066	25 649
Utfall/Prognos	32 105	34 453	34 459	33 563	32 275
Avvikelse från anslag	2 676	-434	-2 082	-1 981	-2 129
Avvikelse från tilldelade medel	1 637	-434	-2 516	-4 497	-6 626
Högsta anslagskredit	1 739	1 700	1 618	1 579	1 507
Tillgängliga medel	35 481	35 719	33 561	30 645	27 156
Överskridande av anslagskredit	0	0	898	2 918	5 119

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 34 miljoner kronor, vilket är 400 tusen kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men rymts inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Ersättning inom det statliga personskadeskyddet kan lämnas till

i) de som tjänstgör enligt lagen om totalförsvarspplikt, inställer sig till mönstring eller genomgår militär utbildning inom Försvarmakten som rekryter

ii) de som medverkar i räddningstjänst samt

iii) de som är intagna för vård i kriminalvårdsanstalt, förvar i häkte eller polisarrest, vård i ett hem enligt lagen om vård av unga eller lagen om vård av missbrukare eller till dem som utför ungdomstjänst eller samhällstjänst enligt brottsbalken eller oavlönat arbete med intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Ersättningarna som betalas ut överensstämmer i stor utsträckning med arbetsskadeersättningen. Om den försäkrade har rätt till arbetsskadeersättning för sin skada, lämnas ersättning primärt från denna och anslaget för arbetsskadeersättning belastas. I de fall ersättningen blir högre genom reglerna för det statliga personskadeskyddet, betalas denna istället ut enligt det statliga personskadeskyddet.

Utgifterna för anslaget delas in i utgifter för äldre skador, skadeståndslivräntor och utgifter enligt gällande regelverk.

Analys

Riksdagen röstade i december 2020 ja till regeringens förslag om en avsevärd förmågeökning av totalförsvaret för åren 2021–2025. En ökning av försvarsförmågan har skett under 2021 och 2022. Sedan det skärpta säkerhetsläget relaterat till kriget i Ukraina har regeringen utlovat att öka försvarsanslaget till 2 procent av BNP, och senare även ansökt om medlemskap i NATO. Regeringen har gått ut med att man vill öka värnplikten från nuvarande cirka 5 000 till 6 000 personer per år till 10 000 personer per år någon gång mellan 2030 och 2035. Det har även skett en markant ökning av ansökningar till Hemvärnet sedan kriget i Ukraina bröt ut.

De militära satsningarna väntas ha en höjande effekt på prognosen. Denna effekt blir dock marginell på kortare sikt, då enbart nya skador påverkas, och merparten av utgifterna är relaterade till befintliga mottagare.

Det har varit hög inflation, vilket höjt utgifterna för prognosen framåt, då medelersättningarna höjs när inflationen ökar.

Historiskt sett har det varit en fallande trend, vilket innebär att de tidigare nämnda faktorerna vägs mot den historiska minskande trenden.

Osäkerhetsanalys

Det skärpta säkerhetsläget innebär en mycket stor osäkerhet för prognosen. Regeringen har utlovat ökade satsningar på försvaret för att nå NATO-kravet på 2 procent av BNP på försvarsutgifter till 2026. Det finns dock en osäkerhet angående hur mycket av de ökade satsningarna som kanaliseras i övningar kontra generell beredskap, vilket har en stor påverkan på antalet skador. Vidare finns en osäkerhet relaterat till huruvida Sveriges ansökan till NATO kommer att godkännas eller ej.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	33 778	33 010	32 330	30 999
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+675	+1 449	+1 233	+1 276
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	34 453	34 459	33 563	32 275
Differens i 1000-tal kronor	+675	+1 449	+1 233	+1 276
Differens i procent	+2,0	+4,4	+3,8	+4,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Vissa justeringar har gjorts, baserade på utfallen och smärre ändringar angående specifikationer för regressionerna.

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	1 289 730	1 488 000	1 504 000	1 504 000	1 488 000
Därav					
1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund	334 560	339 000	339 000	339 000	339 000
1:6.4 Medicinsk service	51 929	55 821	55 000	55 000	55 000
1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	642 518	700 000	700 000	700 000	700 000
1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd	61 798	133 179	150 000	150 000	150 000
1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar	198 925	244 000	244 000	244 000	244 000
1:6.10 Bidrag till hälso- och sjukvården	0	16 000	16 000	16 000	

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Tilldelade medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Utfall/Prognos	334 560	339 000	339 000	339 000	339 000
Avvikelse från anslag	4 440	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	4 440	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 339 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Finansiell samordning bedrivs av samordningsförbund och är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, en eller flera regioner samt en eller flera kommuner. Syftet med den finansiella samordningen är att göra det möjligt att identifiera individernas totala behov av rehabilitering, vilket kan vara svårt för en enskild aktör. Målgruppen är individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Anslaget finansierar bidrag till samordningsförbunden och Försäkringskassans administrativa kostnader till följd av arbetet med samordningsförbundens verksamhet.

Analys

Utfallet under januari–maj 2023 blev cirka 169 miljoner kronor vilket är 3,5 miljoner (2 procent) mer jämfört med motsvarande period förra året. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för år 2023.

Alla fyra parterna; Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna och regionerna, måste arbeta för att frigöra resurser och identifiera individer som har behov av insatser som finansieras av samordningsförbunden för att

förbunden ska nå målgruppen och inte skapa ett högt eget kapital. Försäkringskassan följer utvecklingen av verksamheten inom Arbetsförmedlingen, kommuner och regioner och hur den påverkar samverkan genom samordningsförbund.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023.

1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Tilldelade medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Utfall/Prognos	642 518	700 000	700 000	700 000	700 000
Avvikelse från anslag	57 482	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	57 482	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 700 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska i samverkan se till att fler personer ges nödvändigt stöd för återgång i arbete eller omställning till ett nytt arbete. Sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning ska så tidigt som möjligt få tillgång till insatser inom ramen för myndigheternas rehabiliteringssamverkan för att utveckla eller återfå arbetsförmågan och därmed kunna återgå i, eller få, arbete. Personerna i fråga ska ges individuellt anpassade förutsättningar för övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen och myndigheternas samverkan ska bidra till att förhindra att individer förlorar sin sjukpenninggrundande inkomst i anslutning till övergången mellan myndigheterna.

För år 2023 har det slutits en nationell överenskommelse mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om hur medlen ska fördelas på de tre huvudområdena: 261 miljoner kronor för Försäkringskassans förvaltningskostnader och 370 miljoner kronor för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader. Förvaltningsmedlen finansierar arbetet som myndigheternas medarbetare utför som stöd till individen. Anslagna medel används för gemensam rehabiliteringssamverkan och möten för omställning. Till Arbetsförmedlingen fördelas även 69 miljoner kronor avseende kostnader för upphandlade arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser och aktivitetsstöd till deltagare i det förstärkta samarbetet.

Analys

Under årets första fem månader blev utfallet cirka 304 miljoner kronor. Det är cirka 43 miljoner kronor (16,6 procent) mer jämfört med motsvarande period förra året. Utfallet i mars blev betydligt högre än prognosen som lämnades i februari på grund av att rekvisition från Arbetsförmedlingen avseende januari och februari erhöles först i mars.

Enligt Arbetsförmedlingen kommer anslagsposten överskrida ramen med 37 miljoner kronor. Det beror på att 2023 belastades anslagsposten med kostnader som avsåg verksamhetsåret 2022. I samband med detta lämnade försäkringskassan i april in en begäran om tilläggsanslag som inte beviljades. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska anpassa sina verksamheter inom ramen för anslaget. Därför har prognosen sänkts med motsvarande belopp jämfört med föregående prognos.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	737 000	700 000	700 000	700 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-37 000	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	700 000	700 000	700 000	700 000
Differens i 1000-tal kronor	-37 000	0	0	0
Differens i procent	-5,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Se under analysdelen

1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	150 000	133 179	150 000	150 000	150 000
Tilldelade medel	150 000	133 179	150 000	150 000	150 000
Utfall/Prognos	61 798	133 179	150 000	150 000	150 000
Avvikelse från anslag	88 202	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	88 202	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	150 000	133 179	150 000	150 000	150 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 133 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivare kan få statligt bidrag för köp av arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd för återgång i arbete. Bidraget kan täcka utgifter för att utreda, planera, initiera, genomföra och följa upp arbetsplatsinriktade åtgärder. Syftet med bidraget är att förebygga sjukfall och att öka arbetstagares möjligheter att återgå i arbete vid pågående sjukfall, genom att stödja arbetsgivare att vidta tidiga och anpassade åtgärder. Bidrag lämnas till arbetsgivare för halva det belopp som denne har betalat för ett arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd av godkänd anordnare, dock med högst 10 000 kronor för en arbets-tagare och med högst 200 000 kronor per arbetsgivare och år.

Analys

Även om bidraget funnits länge, är det relativt få små företag som söker trots att det kan göra skillnad för både hälsa och ekonomi. Hypotesen är att företagen inte känner till bidraget och därför har Försäkringskassan under maj–juni 2023 genomfört en informationskampanj, som riktar sig till små och medelstora företag likt den kampanj som genomförts de senaste 4 åren. Syftet är att öka kännedomen om bidraget med målet att fler ska söka. Merparten av ansökningarna väntas komma efter halvårsskiftet och i början på nästa år. Utfallet från årets informationsinsats i form av antal ansökningar kan därför ses tidigast i juni 2024.

Utfallet under januari–maj 2023 blev 54 miljoner kronor. Det är 23,5 miljoner kronor mer jämfört med motsvarande period förra året. Jämfört med det första fem månaderna 2022 har utgifterna ökat med 76 procent. Ökningen av utgifterna kan vara en effekt av den informationsinsats rörande arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd som Försäkringskassan gjorde i april 2022.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	150 000	150 000	150 000	150 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-16 821	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	133 179	150 000	150 000	150 000
Differens i 1000-tal kronor	-16 821	0	0	0
Differens i procent	-11,2	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

I ändring av regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Försäkringskassan den 22 juni har anslagsposten minskats med 16,8 miljoner till 133 miljoner kronor genom omfördelning till andra anslagsposter inom anslaget.

Från denna anslagspost har överförts 16 miljoner kronor till anslagsposten *Bidrag till hälso-och sjukvården* och 0,8 miljoner kronor till anslagsposten *Medicinsk service*.

1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Tilldelade medel	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Utfall/Prognos	198 925	244 000	244 000	244 000	244 000
Avvikelse från anslag	45 075	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	45 075	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 244 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

När det behövs för bedömningen av rätt till ersättning får Försäkringskassan begära att den försäkrade genomgår en utredning enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar. Utredningsformerna teambaserad medicinsk utredning (TMU) och särskilt läkarutlåtande (SLU) har fasats ut under 2018 och från och med den 1 januari 2019 är aktivitetsförmågeutredning (AFU) den enda utredningsform som Försäkringskassan kan begära. Förutom att finansiera bidrag till regionerna används anslaget även till att finansiera Försäkringskassans kostnader för att utveckla metoden för aktivitetsförmågeutredningar och för att tillhandahålla utbildningar till personal som ska utföra försäkringsmedicinska utredningar.

Analys

Utfallet för årets första fem månader blev cirka 98,5 miljoner kronor. Det är 3 miljoner lägre jämfört med motsvarande period förra året. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för år 2023.

Försäkringskassan beräknar att utfallet för 2023 kommer att bli högre än det för 2022 då det finns en eftersläpning i regionernas begäran om ersättning. Det finns inte någon tidsgräns då regionerna måste begära ersättning efter att de levererat en utredning men Försäkringskassan för löpande dialog med regionerna för att detta ska ske så skyndsamt som möjligt.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023.

1:6.4 Medicinsk service

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	55 000	55 821	55 000	55 000	55 000
Tilldelade medel	55 000	55 821	55 000	55 000	55 000
Utfall/Prognos	51 929	55 821	55 000	55 000	55 000
Avvikelse från anslag	3 071	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	3 071	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	55 000	55 821	55 000	55 000	55 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 56 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bidrag kan ges till anordnare av företagshälsovård för köp av medicinsk service. Med medicinsk service avses undersökning och analys inom laboratoriemedicin, radiologi samt klinisk fysiologi, som utgör ett led i bedömningen av en anställds arbetsförmåga.

Analys

Utfallet för april–maj blev nästan 1 miljon kronor högre jämfört med motsvarande period förra året. Anslagsposten har förbrukats i sin helhet för år 2023.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	55 000	55 000	55 000	55 000
Överföring till/från andra anslagsposter	+821	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	55 821	55 000	55 000	55 000
Differens i 1000-tal kronor	+821	0	0	0
Differens i procent	+1,5	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Till och med april månad har det utbetalats 55 miljoner kronor för verksamhet utförd 2022. Utöver det har en utbetalning på cirka 821 tusen kronor gjorts avseende verksamhet utförd 2021. I samband med detta har Försäkringskassan skickat in en begäran om ytterligare anslagsmedel. Försäkringskassan har föreslagit att en omfördelning om 821 tusen kronor sker mellan anslagsposter inom anlaget. Från anslagsposten *Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd* har detta belopp överförts till denna anslagspost.

1:6.10 Bidrag till hälso-och sjukvården

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	0	16 000	16 000	16 000	0
Tilldelade medel	0	16 000	16 000	16 000	0
Utfall/Prognos	0	16 000	16 000	16 000	0
Avvikelse från anslag	0	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	0	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	0	16 000	16 000	16 000	0
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 16 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Regeringen avser att för statens räkning under år 2023 ingå en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om fortsatt digital överföring av läkarintyg. Överenskommelsen ska gälla för åren 2023–2025 och medlen ska användas till att befintligt digitalt system för elektronisk informationsöverföring mellan regionerna och Försäkringskassan underhålls, och vid behov utvecklas, till dess att en sammanhållen intygshantering finns på plats.

Analys

Anslagsposten har tillkommit från och med denna prognosomgång. Utbetalningen för 2023 planeras ske vid ett tillfälle i december.

Överföring till/från andra anslagsposter

Från anslagsposten *Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd* har 16 miljoner kronor överförts till denna anslagspost.

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-249 638	-624 122
Anslag ³	13 207 000	1 609 604	2 058 542	2 085 654	2 104 494
Tilldelade medel	13 207 000	1 609 604	2 058 542	1 836 016	1 480 372
Utfall/Prognos	11 751 065	1 604 371	2 308 180	2 460 138	2 638 209
Avvikelse från anslag	1 455 935	5 233	-249 638	-374 484	-533 715
Avvikelse från tilldelade medel	1 455 935	5 233	-249 638	-624 122	-1 157 837
Högsta anslagskredit	370 350	40 480	102 927	104 282	105 224
Tillgängliga medel	13 577 350	1 650 084	2 161 469	1 940 298	1 585 596
Överskridande av anslagskredit	0	0	146 711	519 840	1 052 613

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 1,6 miljarder kronor, vilket är 5 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Ersättning för höga sjuklönekostnader är en kompensation för den del av sjuklönekostnaden som överstiger en viss andel av arbetsgivarens totala lönekostnad. Syftet med ersättningen är att minska den börda som arbetsgivarens sjuklönekostnader kan utgöra. Det är särskilt de mindre arbetsgivarna med höga sjuklönekostnader som ska avlastas.

Till följd av coronapandemin har regeringen beslutat att kompensera alla arbetsgivare för sina förhöjda sjuklönekostnader under delar av 2020–2022. Detta skedde i flera steg. Sammanlagt har anslaget höjts till 21 miljarder kronor för år 2020, 20 miljarder kronor för 2021 och 13 miljarder kronor för 2022.

Regeländringarna under pandemin har lett till att utgiften för 2023 beräknas utifrån arbetsgivarnas lönekostnader och sjuklönekostnader för perioden april – december 2022. För 2024 och framåt beräknas utgiften för samma uppgifter under hela det föregående året, det vill säga samma regler som innan pandemin.

Analys

Utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader ökade kraftigt under pandemin, från drygt 1 miljard 2019 till 18 miljarder 2020 och 14 miljarder för 2021. De höga utgifterna förklaras av regeringens beslut att tillfälligt ersätta arbetsgivarna för hela eller större delar av sjuklönekostnaden under pandemin.

Under år 2022 uppgick utgifterna till knappt 12 miljarder kronor. De fortsatt höga utgifterna berodde på ytterligare en regelförändring som innebär att Försäkringskassan ersatte arbetsgivarna med en större andel än normalt även under perioden december 2021 – mars 2022. När dessa regler var i kraft betalades ersättningen ut innevarande år, medan de nu betalas ut året efter, liknande hur reglerna såg ut före pandemin. Dessutom var sjuklönekostnaderna betydligt högre i januari och februari jämfört med tidigare år.

Prognosen för 2023 är 1,6 miljarder kronor, vilket också är klart högre än innan pandemin med tanke på att ersättningsperioden enbart omfattar nio månader (april-december). Utgifterna för 2023 är baserat på ett av Försäkringskassan kontrollerat värde efter att företag skickat in uppgifter till Skatteverket. En del av ökningen beror troligen på att fler arbetsgivare fått kännedom om förmånen under pandemin.

För 2024 och framåt höjs prognosen ytterligare, som en effekt av att utgifterna då beräknas på ett helt år. För 2025 – 2026 väntas utgifterna öka, som ett resultat av makroekonomiska faktorer samt den kumulativa effekten av att fler företag känner till förmånen. Den sistnämnda effekten väntas dock ej vara så stor som den varit historiskt, då ett stort antal företag torde ha fått kunskap om förmånen under pandemin, och att informationseffekten därför kan antas till viss del vara mättad.

Osäkerhetsanalys

Det stora trendbrottet med pandemin innebär en viss osäkerhet i hur utvecklingen kommer att se ut framöver. Då utvecklingen troligtvis delvis har drivits av företags kunskapsnivå om förmånen, och det är osäkert till vilken grad företag numera är medvetna om att förmånen finns, så är det därigenom osäkert hur trenden kommer se ut framåt.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	1 604 371	2 289 899	2 438 742	2 597 260
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	+18 281	+21 396	+40 949
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	1 604 371	2 308 180	2 460 138	2 638 209
Differens i 1000-tal kronor	0	+18 281	+21 396	+40 949
Differens i procent	0,0	+0,8	+0,9	+1,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Smärre höjning 2024 baserat på företagsdata, och en viss höjning 2025–2026 baserat på en ny extrapoleringsmodell.

Förändring av prognosmodell

En ny modell har satts ihop för att extrapolera värdena för 2025 och 2026. Denna modell kombinerar värden för antal anställda och lönenivåer från Konjunkturinstitutets prognoser med en informationseffekt baserat på att företag kumulativt lär sig om förmånens existens. Modellen är sammansatt så att en förändring i en makrovariabel påverkar värdet året efter, eftersom förmånen betalas ut med ett års fördröjning.

2:1 Förvaltningsmedel

2:1 Förvaltningsmedel

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023 ²	2024 ²	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	237 903	79 847	-420 183	-190 737	-663
Anslag ³	9 313 366	9 276 970	9 541 546	9 890 074	10 114 699
Tilldelade medel	9 551 269	9 356 817	9 121 363	9 699 337	10 114 036
Utfall/Prognos	9 471 422	9 777 000	9 312 100	9 700 000	10 114 000
Avvikelse från anslag	-158 056	-500 030	229 446	190 074	699
Avvikelse från tilldelade medel	79 847	-420 183	-190 737	-663	36
Högsta anslagskredit	276 372	278 309	286 246	296 702	303 440
Tillgängliga medel	9 827 641	9 635 126	9 407 609	9 996 039	10 417 476
Överskridande av anslagskredit		141 874			

¹ Utfall

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023: BP24:1 Hämtad 2023-06-28

Utgifterna för anslagsposten år 2023 beräknas bli 9,8 miljarder kronor, vilket är 500 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 420 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten på 3 procent överskrids med 142 miljoner kronor, vilket i sin tur innebär ett behov av en anslagskredit på 4,5 procent.

Analys

Försäkringskassan bedömer att myndighetens utgifter år 2023 kommer att ligga på 9 777 miljoner kronor. De besparingsåtgärder myndigheten har vidtagit omfattar hittills allmänna besparingar avseende bland annat resor, konferenser, övertid och utbildning, vakansprövningar av samtliga tjänster samt avslut av hälften av pågående provanställningar. Vi minskar även nyttjandet av timanställda. Försäkringskassan planerar att se över lokalbehovet och den administrativa överbyggnaden, vilket kan ge ekonomiska effekter på sikt.

Försäkringskassan ser följande konsekvenser för förmånerna:

- Ökande ärendebalanser, förlängda handläggningstider, fler omprövningar och försenade utbetalningar, vilket kan innebära stora påfrestningar på de försäkrades ekonomi.
- Reformerna kommer inte kunna påbörjas förrän finansiering finns på plats. Detta gäller exempelvis nytt huvudmannaskap för assistans.
- Det pågående arbetet med att motverka bidragsbrott och förhindra felaktiga utbetalningar behöver nedprioriteras.

Under pandemin har uttag av tillfällig föräldrapenning ökat kraftigt. Det höga uttaget fortsätter och verkar inte minska annat än med anledning av minskade barnkullar. Läs mer under Utgiftsområde 12, anslagspost 1.2.11.

Den regelförändring för assistansersättningen som infördes den 1 januari 2023 har som förväntat påverkat inflödet kraftigt. Läs mer om assistansersättningen under utgiftsområde 9, anslagspost 4.4. Under Q1 2023 var antalet inkomna ärenden ungefär dubbelt så många som motsvarande period föregående år, och under Q2 2023 minskade inflödet något, till ungefär 30 procent högre än motsvarande period föregående år.

Även regeländringarna inom sjukförsäkringen påverkar vår handläggning. Läs mer hur sjukpenningen påverkas under Utgiftsområde 10 anslagspost 1.1. Undantaget *övertvägande skäl* används i stor utsträckning, vilket innebär att färre sjukfall avslutas vid dag 181 inom ramen för nu gällande regelverk och att bedömningen av personens arbetsförmåga måste göras flera gånger under ett och samma sjukfall. Det innebär i sin tur att det behövs samordningsinsatser och prövning av rätten till ersättning i fler ärenden än tidigare.

Omställningsstudiestödet infördes från och med 2023 och myndigheten har erhållit medel för detta men har vid ett flertal tillfällen påtalat att dessa medel inte är tillräckliga. Efterfrågan har varit och är fortsatt hög. CSN:s prognos tyder på att volymerna kommer att öka kraftigt och att vi behöver handlägga nästan dubbelt så många SGI-utredningar 2024 som år 2023.

Den ökade hotbilden i omvärlden sätter press på myndigheten att i en snabbare takt än planerat hantera säkerhetsåtgärder för att minska riskerna för avbrott i verksamheten. Även myndighetens förmåga att bidra till totalförsvaret behöver öka. Detta har lyfts i underlaget som skickades till MSB i augusti 2022.

Försäkringskassans uppdrag att hantera utbetalningarna av elstöd, påverkar verksamheten under 2023 och sannolikt även under 2024. Det är i nuläget svårt att överblicka samtliga konsekvenser. Kostnaderna för handläggning av elstödet påverkar inte prognosen då dessa rekvireras från Svenska kraftnät. Men undanträngningseffekter kopplade till elstödet har konstaterats då planerad utveckling som skulle kunna effektivisera hanteringen av förmåner skjuts upp.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023 ¹	2024 ¹	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	10 000 126	9 642 100	9 648 000	9 850 000
Överföring till/från andra anslagposter	0	0	0	0
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	0	0	0
Volym- och strukturförändringar	0	0	0	0
Regelförändringar	0	0	0	0
Övrigt	-223 126	-330 000	52 000	264 000
Ny prognos	9 777 000	9 312 100	9 700 000	10 114 000
Differens	-223 126	-330 000	52 000	264 000
Differens i procent	-2,2%	-3,4%	0,5%	2,7%

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Övrigt

De besparingsåtgärder som satts in medför en minskning under 2023 och 2024 jämfört med föregående prognos. Besparingsåtgärderna fortsätter under 2024 då vi ser över till exempel lokalbehov och den administrativa överbyggnaden. Allt detta för att få en ekonomi i balans till utgången av 2024.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:1 Barnbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	33 306 072	33 145 153	33 074 824	32 930 327	32 777 242
Därav					
1:1.1 Allmänt barnbidrag	29 309 245	29 183 154	29 132 910	29 006 837	28 873 434
1:1.2 Flerbarnstillägg	3 691 317	3 651 768	3 627 148	3 603 887	3 580 626
1:1.3 Förlängt barnbidrag	276 416	277 750	279 858	281 995	284 131
1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån	29 094	32 481	34 908	37 608	39 051

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:1.1 Allmänt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	29 379 439	29 350 678	29 231 141	29 184 315	29 179 233
Tilldelade medel	29 379 439	29 350 678	29 231 141	29 184 315	29 179 233
Utfall/Prognos	29 309 245	29 183 154	29 132 910	29 006 837	28 873 434
Avvikelse från anslag	70 194	167 524	98 231	177 478	305 799
Avvikelse från tilldelade medel	70 194	167 524	98 231	177 478	305 799
Högsta anslagskredit	1 469 171	1 467 623	1 461 557	1 459 215	1 458 961
Tillgängliga medel	30 848 610	30 818 301	30 692 698	30 643 530	30 638 194
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 29,2 miljarder kronor, vilket är 168 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Allmänt barnbidrag betalas ut för barn från och med månaden efter barnets födelse. Allmänt barnbidrag är 1 250 kronor i månaden per barn och är skattefritt. Föräldrar har rätt till allmänt barnbidrag för barn som är bosatta i Sverige till och med det kvartal då barnet fyller 16 år.

Analys

Allmänt barnbidrag står för en betydande del, närmare bestämt 88 procent, av de totala utgifterna för barnbidrag i sin helhet. Utgifterna för allmänt barnbidrag påverkas av antalet barn i åldrarna 0–16 år i befolkningen. Under det senaste året har utgifterna minskat till följd av en nedgång i antalet nyfödda barn samtidigt som antalet 16-åringar har ökat. Enligt SCB:s befolkningsprognos³⁵ förväntas antalet spädbarn minska i framtiden vilket har en sänkande effekt på prognosen.

³⁵ SCB:s befolkningsprognos 2023

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	29 174 969	29 173 742	29 203 632	29 238 479
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+8 185	-40 832	-196 795	-365 045
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	29 183 154	29 132 910	29 006 837	28 873 434
Differens i 1000-tal kronor	+8 185	-40 832	-196 795	-365 045
Differens i procent	0,0	-0,1	-0,7	-1,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för det allmänna barnbidraget under april–maj 2023 blev 15 miljoner kronor lägre vilket är 0,3 procent än det prognostiserade värdet under denna perioden och ackumulerat överskattning under januari–maj blev 0,1 procent. Därför sänks prognosen med mellan 0,1 och 1,2 procent per år under prognoshorisonten.

Denna gång beräknades prognosen för alla år genom att använda månadsfördelningen från 2022 som grund och sedan justeras med hjälp av SCB:s nya befolkningsprognos. Som ett resultat blev prognosen för 2023 något högre än den föregående prognosen och med nedåtgående trend enligt SCB:s prognos.

1:1.2 Flerbarnstillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	3 735 695	3 721 730	3 695 994	3 689 438	3 682 881
Tilldelade medel	3 735 695	3 721 730	3 695 994	3 689 438	3 682 881
Utfall/Prognos	3 691 317	3 651 768	3 627 148	3 603 887	3 580 626
Avvikelse från anslag	44 378	69 962	68 846	85 551	102 255
Avvikelse från tilldelade medel	44 378	69 962	68 846	85 551	102 255
Högsta anslagskredit	186 784	186 086	184 799	184 471	184 144
Tillgängliga medel	3 922 479	3 907 816	3 880 793	3 873 909	3 867 025
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 3,7 miljarder kronor, vilket är 70 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som får allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag eller studiehjälp för två eller fler barn får också flerbarnstillägg. Flerbarns-tillägget höjdes från och med 1 januari 2017 med 126 kronor per månad för det tredje barnet. Flerbarnstillägget är 150 kronor per månad för andra barnet, 580 kronor för det tredje barnet, 1 010 kronor för det fjärde barnet. Från och med det femte barnet lämnas 1 250 kronor för varje ytterligare barn.

Analys

Under 2022 minskade utgifterna för flerbarnstillägget jämfört med föregående år. Mellan april och maj 2023 underskattades utgifterna med 6 miljoner kronor, vilket motsvarar 1 procent av det prognostiserade värdet under denna perioden och ackumulerat överskattning och 0,4 procent under januari–maj. Denna minskning beror på att antalet barn i befolkningen minskar varje år enligt SCB:s befolkningsprognos. Trots att antalet familjer med fler än ett barn förväntas öka i framtiden, förutspås inte ökningen vara tillräckligt snabb för att vända den nedåtgående trenden. Därför förväntas den svaga minskningstrenden fortsätta under hela prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	3 665 118	3 645 220	3 625 466	3 605 713
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-13 350	-18 072	-21 579	-25 087
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	3 651 768	3 627 148	3 603 887	3 580 626
Differens i 1000-tal kronor	-13 350	-18 072	-21 579	-25 087
Differens i procent	-0,4	-0,5	-0,6	-0,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för flerbarnstillägg under januari–maj 2023 blev 6 miljoner kronor (0,4 procent) lägre än det prognostiserade värdet och prognosen för 2023 sänks med 0,4 procent.

1:1.3 Förlängt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	280 374	284 317	279 919	282 108	284 298
Tilldelade medel	280 374	284 317	279 919	282 108	284 298
Utfall/Prognos	276 416	277 750	279 858	281 995	284 131
Avvikelse från anslag	3 958	6 567	61	113	167
Avvikelse från tilldelade medel	3 958	6 567	61	113	167
Högsta anslagskredit	14 018	14 215	13 995	14 105	14 214
Tillgängliga medel	294 392	298 532	293 914	296 213	298 512
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 278 miljoner kronor, vilket är 7 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Från och med kvartalet efter att barnet fyller 16 år kan föräldern få så kallat förlängt barnbidrag så länge barnet går i grundskolan eller motsvarande. Förlängt barnbidrag betalas även ut för barn som går i gymnasiesärskola eller specialskola.

Det finns ingen övre åldersgräns för rätten till förlängt barnbidrag. Bidraget är detsamma som för det allmänna barnbidraget på 1 250 kronor per barn och månad och betalas ut till och med den månad barnet slutför den utbildning som gett rätt till förlängt barnbidrag eller avbryter studierna.

Analys

De som får förlängt barnbidrag kan kategoriseras i två huvudsakliga grupper. Den första och största gruppen utgörs av ungdomar som fyller 16 år under första kvartalet varje år. Istället för det allmänna barnbidraget får de förlängt barnbidrag fram till dess att de avslutar grundskolan. Den andra gruppen består av ungdomar och unga vuxna som av olika skäl fortsätter att gå i grundskolan, inklusive gymnasiesärskola eller specialskola. Denna grupp utgörs huvudsakligen av personer i åldrarna 17–21 år.

Utgifterna för förlängt barnbidrag grundar sig på de nuvarande nivåerna för barn som får detta bidrag. På lång sikt kommer utgifterna att öka i takt med befolkningstillväxten av barn och unga vuxna mellan 16 och 20 år. Enligt SCB:s befolkningsprognoser förväntas ökningen av unga vuxna fortgå under hela prognosperioden, vilket gradvis kommer att leda till ökade utgifter.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	278 610	280 990	283 358	285 726
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-860	-1 132	-1 363	-1 595
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	277 750	279 858	281 995	284 131
Differens i 1000-tal kronor	-860	-1 132	-1 363	-1 595
Differens i procent	-0,3	-0,4	-0,5	-0,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för förlängt barnbidrag under januari–maj 2023 blev 0,5 miljoner kronor lägre än det prognostiserade har prognosen för alla år sänks med mellan 0,3 procent och 0,6 procent efterföljande år.

1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-1 457	-3 663
Anslag ³	30 969	32 530	33 451	35 402	37 377
Tilldelade medel	30 969	32 530	33 451	33 945	33 714
Utfall/Prognos	29 094	32 481	34 908	37 608	39 051
Avvikelse från anslag	1 875	49	-1 457	-2 206	-1 674
Avvikelse från tilldelade medel	1 875	49	-1 457	-3 663	-5 337
Högsta anslagskredit	1 348	1 536	1 672	1 770	1 868
Tillgängliga medel	32 317	34 066	35 123	35 715	35 582
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	1 893	3 469

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 32 miljoner kronor, vilket är 49 tusen kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslaget Barnbidrag belastar tilläggsbeloppet vid EU-familjeförmåner som Försäkringskassan i vissa fall ska betala ut. De familjeförmåner som omfattas är allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag, flerbarns-tilllägg, de särskilda bidragen inom bostadsbidrag, studiebidrag och extra tillägg till studiebidrag samt efterlevandestöd.

Analys

Enligt prognosen för 2023 förväntas utgifterna för tilläggsbelopp för familjeförmån förlängt barnbidrag uppgå till cirka 32,5 miljoner kronor. Historiskt sett har utgifterna för denna anslagspost varierat kraftigt och visat ingen korrelation med antalet barn i befolkningen. De betydande variationerna kan härledas till att utbetalningar inom tilläggsbeloppet kan ske retroaktivt efter att ett beslut har fattats.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	32 481	34 908	37 608	39 051
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	32 481	34 908	37 608	39 051
Differens i 1000-tal kronor	0	0	0	0
Differens i procent	0,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Dem stora månatliga variationer skapar osäkerhet i prognosen och på grund av dessa lämnas prognos oförändrad.

1:2 Föräldraförsäkring

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	47 312 871	48 110 479	50 443 671	54 223 590	57 753 104
Därav					
1:2.9 Föräldrapenning	32 461 219	33 459 436	35 600 650	38 483 818	41 582 926
1:2.11 Tillfällig föräldrapenning	9 569 263	9 854 393	9 767 140	10 073 209	10 441 445
1:2.12 Graviditetspenning	1 187 787	611 705	652 030	693 202	736 188
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för tillfällig föräldrapenning	827 832	856 908	1 093 992	1 061 033	1 065 590
1:2.4 Statlig ålderspensionsavgift för föräldrapenning	3 191 618	3 261 432	3 169 103	3 807 334	3 863 530
1:2.10 Statlig ålderspensionsavgift för graviditetspenning	75 152	66 605	160 756	104 994	63 425

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.9 Föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-390 127	0	0	0
Anslag ³	32 071 092	34 817 756	38 245 398	40 161 058	42 322 734
Tilldelade medel	32 071 092	34 427 629	38 245 398	40 161 058	42 322 734
Utfall/Prognos	32 461 219	33 459 436	35 600 650	38 483 818	41 582 926
Avvikelse från anslag	-390 127	1 358 320	2 644 748	1 677 240	739 808
Avvikelse från tilldelade medel	-390 127	968 193	2 644 748	1 677 240	739 808
Högsta anslagskredit	1 603 554	1 767 037	1 912 269	2 008 052	2 116 136
Tillgängliga medel	33 674 646	36 194 666	40 157 667	42 169 110	44 438 870
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 33,5 miljarder kronor, vilket är 1,4 miljarder kronor lägre än anslagsbeloppet och 968 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Föräldrapenning betalas ut i samband med ett barns födelse eller adoption i maximalt 480 dagar per barn.

För barn födda från och med den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut fram till dess att barnet fyller 12 år eller när barnet slutar femte klass. Efter barnets fyraårsdag kan föräldrapenning tas ut under högst 96 dagar fram till barnet fyller 12 år.

För barn som är födda före den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut till och med när barnet har avslutat det första året i grundskolan eller till och med den dag som barnet fyller 8 år.

För föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn har föräldrarna rätt till hälften var av de 480 föräldrapenningdagarna. För barn födda från och med den 1 januari 2016 är det 90 föräldrapenningdagar med grund- eller sjukpenningnivå som inte kan avstås till den andra föräldern.

Av de 480 föräldrapenningdagarna kan förmånen lämnas på sjukpenningnivå eller grundnivå för 390 dagar. För resterande 90 dagar utges föräldrapenning på lägstanivå, som uppgår till 180 kronor per dag, före skatt.

Om den sjukpenninggrundande inkomsten är tillräckligt hög har föräldern rätt att ta ut dagar på sjukpenningnivå. Om inkomsten dessutom når taket på 10 prisbasbelopp blir ersättningen på maximal nivå.

Föräldrar som saknar sjukpenninggrundande inkomst, som har för låg inkomst eller inte uppfyller kvalificeringsvillkoren, kan ansöka om föräldrapenning på grundnivå, som uppgår till 250 kronor per dag, före skatt.

Lägstånivådagar har alla föräldrar möjlighet att ta ut, som uppfyller de grundläggande villkoren för föräldrapenning.

Föräldrapenning kan betalas ut på hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmånsnivå, på samtliga ersättningsnivåer.

Analys

Utgifterna för föräldrapenning påverkas av:

- Regelverkets utformning
- Antalet barn i befolkningen
- Utvecklingen för löner och prisbasbelopp
- Fördelningen i uttag mellan kvinnor och män

Regelverkets utformning

Antalet uttagna föräldrapenningdagar har minskat de senaste fyra åren, främst på grund av att nyttjandet är lägre för barn mellan 5 och 8 år i det nya regelsystemet än i det gamla. Mellan åren 2021 och 2022 minskade det totala uttaget med 2,9 procent, från 50,0 till 48,6 miljoner dagar. Minskningen mellan dessa två år beror på att de barn som fyllde 8 år under år 2021 ingick i det gamla regelsystemet, medan åttaåringarna år 2022 följde det nya.

Hittills har antalet uttagna dagar per barn och ålder i det nya regelsystemet legat på en relativt stabil nivå och förväntas att fortsätta göra det under hela prognosperioden. Uttaget för barn i åldrarna 9–11 år antas likna uttaget för åldrarna 5–8 år i samma system. Under det kalenderår som barnet fyller 12 år, beräknas antalet nyttjade dagar per barn vara högre än i närmast föregående åldrar. Antagandet om att uttaget ökar under det sista möjliga uttagsåret i det nya regelsystemet, baseras på att vi såg ett sådant mönster för åttaåringar i det gamla systemet.

Antalet barn i befolkningen

Under januari–juni i år har knappt 22,2 miljoner föräldrapenningdagar nyttjats, vilket är en minskning med cirka 992 000 dagar (4,3 procent) jämfört med motsvarande period förra året. En förklaring till minskningen är att det fötts färre barn hittills i år än under motsvarande period år 2022. Födelsesättet för januari–maj 2023 från Statistiska centralbyrån är 5,4 procent lägre än för motsvarande period 2022.

Barnafödandet antas att minska i en långsammare takt i år än under förra året, för att sedan övergå till att öka istället, från och med år 2024. På grund av det sjunkande antalet födda barn i år, beräknas det totala antalet nyttjade föräldrapenningdagar att minska tillfälligt, till 47,1 miljoner dagar. Antalet dagar förväntas därefter att öka åren 2024–2026 och uppgå till 51,5 miljoner dagar år 2026. Ökningen i dagar förklaras främst av att antalet årskullar som omfattas av det nya regelsystemet utökas med en för varje år.

Utvecklingen för löner och prisbasbelopp

Trots ett minskande antal uttagna dagar, har de totala utgifterna ökat med cirka 103 miljoner kronor (0,7 procent), på grund av högre ersättningsnivåer januari–juni i år jämfört med motsvarande period förra året.

Utgifterna för föräldrapenning prognostiseras att öka från 32,5 miljarder kronor år 2022 till 41,6 miljarder år 2026. Utgiftsökningen förklaras främst av att ersättningen för sjukpenningnivådagar ökar, vilket i sin tur är en följd av lönehöjningar och en positiv trend för prisbasbeloppet. Resten av ökningen beror till största del på att en årskull tillkommer för varje år och de extra dagar som dessa barn genererar.

Mellan åren 2022 och 2023 höjdes prisbasbeloppet med 4 200 kronor, från 48 300 till 52 500 kronor (8,7 procent). Året därpå förväntas det bli en ännu kraftigare höjning, om 4 800 kronor (9,1 procent). Under de senaste 15 åren har det inte skett någon sådan stor absolut eller procentuell förändring av prisbasbeloppet. Det närmaste vi kan komma nivån på höjningarna 2022 och 2023, är den på 1 800 kronor som skedde år 2009 (4,4 procent). Även år 2025 antas det bli en relativt stor höjning av prisbasbeloppet, på 1 600 kronor (2,8 procent).

De föräldrar som vid en höjning av prisbasbeloppet inte längre når upp till maxnivå, hamnar istället på sjukpenningnivå under maximal ersättning. Det innebär att antalet uttagna maxnivådagar minskar, samtidigt som antalet nyttjade dagar på sjukpenningnivå under max ökar. De flyttade dagarna har en högre ersättningsnivå än genomsnittet för övriga dagar under maxnivå och höjer därför medelersättningen för den ersättningsnivån. Medelersättningen för dessa dagar beräknas enligt den modell som började användas till utgiftsprognosen som lämnades i april 2023. Modellen ger dock en för låg snittersättning för kvinnor helåret 2023, i förhållande till utfallet hittills i år, och den prognostiserade ersättningen har därför justerats upp för det året.

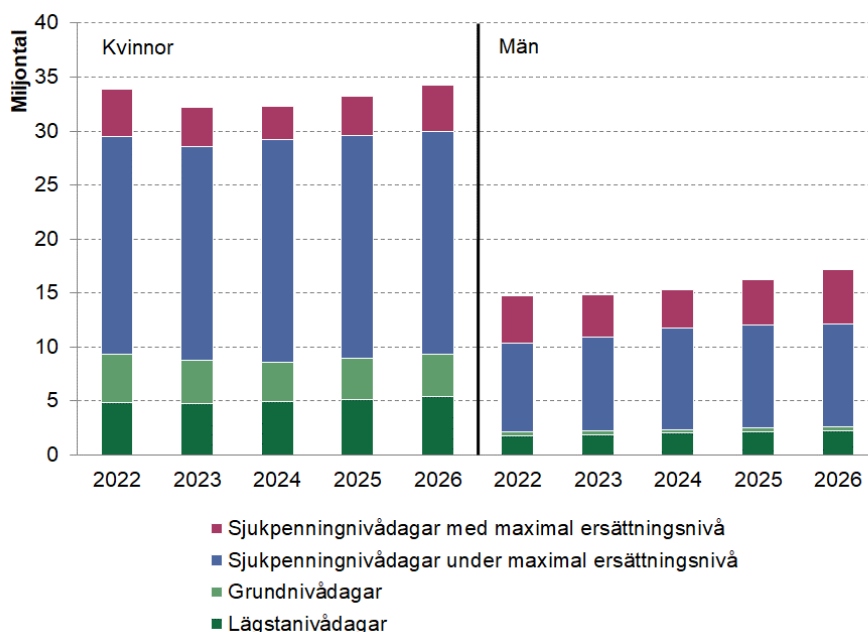
Ersättningen för en dag på sjukpenningnivå med maximal ersättning följer utvecklingen för prisbasbeloppet och förväntas att öka från 1 027 kronor till 1 267 kronor under prognosperioden.

Fördelningen i uttag mellan kvinnor och män

Föräldrapenning används i störst omfattning av kvinnor, men männens andel av dagarna ökar. Mellan åren 2022 och 2026 beräknas männens andel att öka från 30,3 procent till 33,3 procent. Antalet dagar som tas ut av kvinnor beräknas att öka från 33,8 miljoner dagar år 2022 till 34,3 miljoner dagar år 2026, se diagram nedan. Det är lägstanivådagar och dagar på sjukpenningnivå under maximal ersättning som ökar. Samtidigt minskar antalet grundnivådagar, vilket har en bromsande effekt på kvinnornas totala antal uttagna dagar. Männens nyttjande av dagar prognostiseras också att öka, från 14,7 miljoner dagar år 2022 till 17,2 miljoner dagar år 2026. För männen väntas ökningen gälla alla ersättningsnivåer utom grundnivådagar.

Medelersättningen för en dag på sjukpenningnivå för kvinnor, där de som når upp till maximal ersättning är exkluderade, beräknas att öka från 732 kronor år 2022 till 865 kronor år 2026. Samtidigt prognostiseras motsvarande ersättning för män att öka från 806 till 994 kronor. Att medelersättningen är högre för män än kvinnor förklaras av männens genomsnittligt högre lönenivå. Ju större andel av dagarna på denna ersättningsnivå som tas ut av män, desto högre blir den totala utgiften, allt annat lika och givet att männen som tillkommer har samma lönefördelning som övriga män.

Antal föräldrapenningdagar fördelade på ersättningsnivå och mottagarnas kön, 2022–2026. Prognos från och med år 2023

Osäkerhetsanalys

Kriget i Ukraina

Kriget i Ukraina är fortsatt en osäkerhetsfaktor för utgifterna inom föräldrapenning. De flesta personer som flytt kriget har skydd under EU:s massflyktsdirektiv. Detta direktiv ger mycket begränsad rätt till svensk socialförsäkring. Direktivet är förlängt till mars 2024 och det finns möjlighet till ytterligare ett års förlängning. Migrationsverket har infört ett beslutsstopp i asylärenden för sökande från Ukraina, på grund av den osäkra situationen i landet. Om beslutsstoppet hävs och personerna som nu har skydd under massflyktsdirektivet söker och får asyl, kommer det ge betydande påverkan, men det är inte något vi räknar med i våra prognoser. Regeringens annonserade omläggning av migrationspolitiken skulle kunna påverka utgifterna inom föräldrapenning, men ännu är förslagen inte tillräckligt detaljerade för att kunna beaktas.

Större flexibilitet i föräldrapenningen

Den 14 april i år publicerade Regeringskansliet promemorian *Större flexibilitet i föräldrapenningen – ökade möjligheter att använda dubbeldagar*³⁶. I denna föreslår socialdepartementet att nuvarande 30 dubbeldagar utökas till 60 dagar. De föreslår även att dubbeldagarna ska kunna tas ut fram till barnet är 15 månader, istället för som tidigare, under de första 12 månaderna. Dubbeldagarna ger föräldrar möjlighet att ta ut föräldrapenning samtidigt för samma barn. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Förslaget om lagändringar gällande uttaget av dubbeldagar finns ännu inte i någon proposition och har därför inte beaktats i prognosen.

Dubbeldagarna nyttjas inte av alla föräldrar. Exempelvis använde 16 000 av dem som blev förstagångsföräldrar år 2019 dubbeldagar någon gång under barnets första levnadsår. Det motsvarar en tredjedel av förstagångsföräldrarna. Av dessa föräldrar, som tog ut dubbeldagar, var det 12 procent som nyttjade alla 30 dagar. Andelen mottagare av dubbeldagar per år har i stort sett varit oförändrad sedan möjligheten infördes år 2012. Om rätten att ta ut 30 dubbeldagar utökas till 60 dagar, är det troligt att en del av dem som annars tagit ut 30 dagar, istället tar ut fler än 30 dagar.³⁷ Effekten på de totala utgifterna förväntas dock vara liten.

Om utfallen framöver visar på ett förändrat beteende, där exempelvis män tidigare lägger sitt uttag eller tar ut fler dagar på grund av detta, kommer justeringar av prognosen göras.

Ett annat förslag från regeringen, som syftar till större flexibilitet i föräldrapenningen, finns i lagrådsremissen *En möjlighet att överlåta föräldrapenning*³⁸, som regeringen fattade beslut om den 15 juni. Lagrådsremissen innehåller förslag på att föräldrar med gemensam vårdnad om ett barn ska få överlåta 45 dagar med föräldrapenning vardera till någon annan som är försäkrad för föräldrapenning. Samtidigt föreslås att en förälder med ensam vårdnad om ett barn ska få överlåta 90 dagar med föräldrapenning till en annan försäkrad. Den som har fått rätt till föräldrapenning genom en överlåtelse ska även ha rätt att vara ledig från sin anställning under den tid då han eller hon tar ut sådan föräldrapenning. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Om förslaget gällande möjligheten att överlåta dagar till någon annan försäkrad för föräldrapenning träder i kraft, skulle utgifterna kunna påverkas.

³⁶ Regeringskansliet. *Större flexibilitet i föräldrapenningen – ökade möjligheter att använda dubbeldagar*. Promemoria S2023/01375.

³⁷ Försäkringskassan. *Föräldrar som använder dubbeldagar delar mer jämställt på föräldrapenningen*. Korta analyser 2022:5. FK-nr: 116-32.

³⁸ Socialdepartementet. *En möjlighet att överlåta föräldrapenning*. Lagrådsremiss 2023-06-15.

Om dagar tas ut av personer med en genomsnittligt högre eller lägre sjukpenninggrundande inkomst än dem som annars hade nyttjat dagar, kan det ha en höjande respektive sänkande effekt på utgifterna. Det är dock inte möjligt att skatta vilken påverkan det skulle ha.³⁹

Antalet avstående av föräldrapenning till någon som likställs med förälder är i dagsläget mycket begränsat. Givet detta görs bedömningen att inte heller antalet överlåtelser till andra försäkrade för föräldrapenning kommer att bli särskilt högt. Sammantaget förväntas därför effekten på utgifterna för föräldrapenning att vara marginella.⁴⁰ Effekten på utgifterna av att möjliggöra att överlåta dagar till någon annan som är försäkrad för föräldrapenning, bedöms vara marginell, eftersom den antas beröra ett fåtal personer. Dessutom är det osäkert om det har en höjande eller sänkande effekt. Prognosen har därför inte ändrats med anledning av förslagen i lagrådsremissen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	33 924 342	36 275 266	38 755 624	41 802 997
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+34 953	+117 905	+328 302	+383 451
Volym- och strukturförändringar	-641 602	-792 521	-600 108	-603 522
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	+141 743	-	-	-
Ny prognos	33 459 436	35 600 650	38 483 818	41 582 926
Differens i 1000-tal kronor	-464 906	-674 616	-271 806	-220 071
Differens i procent	-1,4	-1,9	-0,7	-0,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt ökningstakten i prognosen för timlöneutvecklingen för 2023–2024 och sänkt den för 2026. De har även justerat ned prognosen över prisbasbeloppet något år 2024 och justerat upp den 2025–2026. Den sammantagna effekten av förändringarna i dessa prognoser blir att den beräknade ersättningsnivån för sjukpenningnivådagar under maximal nivå höjs. Justeringarna av prognosen för prisbasbeloppet innebär en sänkning av

³⁹ Socialdepartementet. *En möjlighet att överlåta föräldrapenning*. Lagrådsremiss 2023-06-15.

⁴⁰ Socialdepartementet. *En möjlighet att överlåta föräldrapenning*. Lagrådsremiss 2023-06-15.

ersättningen för dagar på maximal ersättningsnivå 2024 och en höjning 2025–2026, jämfört med föregående prognos.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för perioden april–juni 2023, där juniutfallet är preliminärt, blev 7,4 miljarder kronor, vilket är 524 miljoner kronor (7,1 procent) lägre än prognostiserat. Detta beror främst på att färre barn fötts hittills i år än väntat. En nedjustering har därför gjorts av prognosen för antalet nollåringar i år, med cirka 2 700 barn (2,6 procent). Samma minskning i antal dagar har gjorts för denna årskull även övriga år. Antalet dagar per barn som fyller 7–9 år har också sänkts på grund av ett lägre utfall än väntat, men endast för i år.

Övrigt

Den prognostiserade medelersättningen för kvinnors dagar på sjukpenningnivå under maximal ersättning har höjts för 2023 med anledning av att utfallet varit högre än väntat under perioden januari–juni i år. Här visas den uppjustering som gjorts utöver den som orsakats av förändringar i Konjunkturinstitutets prognos. Under *Övrigt* i jämförelsetabellen ovan visas effekten av den manuella justeringen av beräkningsmodellens medelersättning för helåret, från 364 till 371 kronor per dag.

1:2.11 Tillfällig föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-12 616	0	-79 281	-168 294
Anslag ³	9 556 647	9 969 783	9 687 859	9 984 196	10 291 841
Tilldelade medel	9 556 647	9 957 167	9 687 859	9 904 915	10 123 547
Utfall/Prognos	9 569 263	9 854 393	9 767 140	10 073 209	10 441 445
Avvikelse från anslag	-12 616	115 390	-79 281	-89 013	-149 604
Avvikelse från tilldelade medel	-12 616	102 774	-79 281	-168 294	-317 898
Högsta anslagskredit	631 028	472 339	484 392	499 209	514 592
Tillgängliga medel	10 187 675	10 429 506	10 172 251	10 404 124	10 638 139
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 9,9 miljarder kronor, vilket är 115 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 103 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som behöver stanna hemma från sitt arbete för att tillfälligt vårda ett sjukt barn har rätt till tillfällig föräldrapenning.

Ersättningsnivån för tillfällig föräldrapenning är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Ersättningen kan betalas ut med hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels omfattning. Inkomsttaket för tillfällig föräldrapenning är 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn (vab) kan betalas ut till den som avstår från att arbeta för att vårda ett sjukt barn som inte har fyllt 12 år (i vissa fall 16 år). Ersättningen kan betalas ut under maximalt 120 dagar för varje barn och år.

Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn som inte fyllt 18 år kan få ersättning för ett obegränsat antal dagar.

Föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan få tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar för ett barn som inte fyllt 16 år. Ersättningen betalas ut för högst 10 kontaktdagar per år tills barnet fyller 16 år.

I samband med barns födelse har den förälder som inte föder barnet rätt till 10 dagars ersättning om hen avstår från arbete. Vid adoption har föräldrarna rätt till fem dagar vardera om de inte kommer överens om annat.

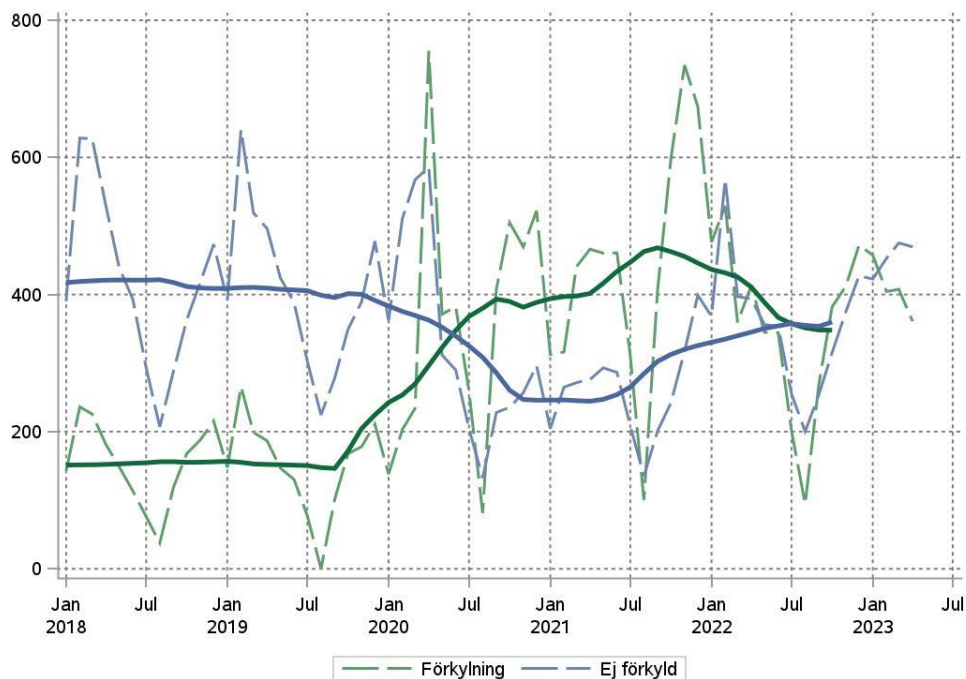
Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under 10 dagar per förälder när ett barn under 18 år avlider. Flera föräldrar kan använda ersättningen samtidigt då de avstår från förvärsarbete.

Analys

Pandemin har inneburit ett kraftigt ökat uttag av tillfällig föräldrapenning. Jämfört med 2019, det sista året innan pandemin, var antalet utbetalda dagar för vård av barn 24 procent högre under 2020. Uttaget har sedan dess fortsatt att öka. Med samma jämförelse var uttaget 2021 drygt 25 procent högre än innan pandemin och 2022 nära 28 procent högre. Utfallet för första halvåret 2023 visar på ett fortsatt högt uttag av vård av barn även efter covid-19-pandemin.

Vab-dagar uppdelade på angiven sjukdom, tusental

Månadsdata, utfall och trend⁴¹

Försäkringskassan har sedan början av 2020 sett en markant ökning av ansökningar om vård av barn där förkylningssymptom anges som anledningen till att barnet hålls hemma från förskola eller skola. Förkylningssymptom är symptom som ofta förknippas med misstänkt covid19 och den tydliga ökningen här kan ses som en direkt effekt av pandemin. Det förkylningsrelaterade vårdandet av barn har sedan dess fortsatt att ligga på förhöjda nivåer, även om det har minskat från den topp som nåddes i slutet av 2021.

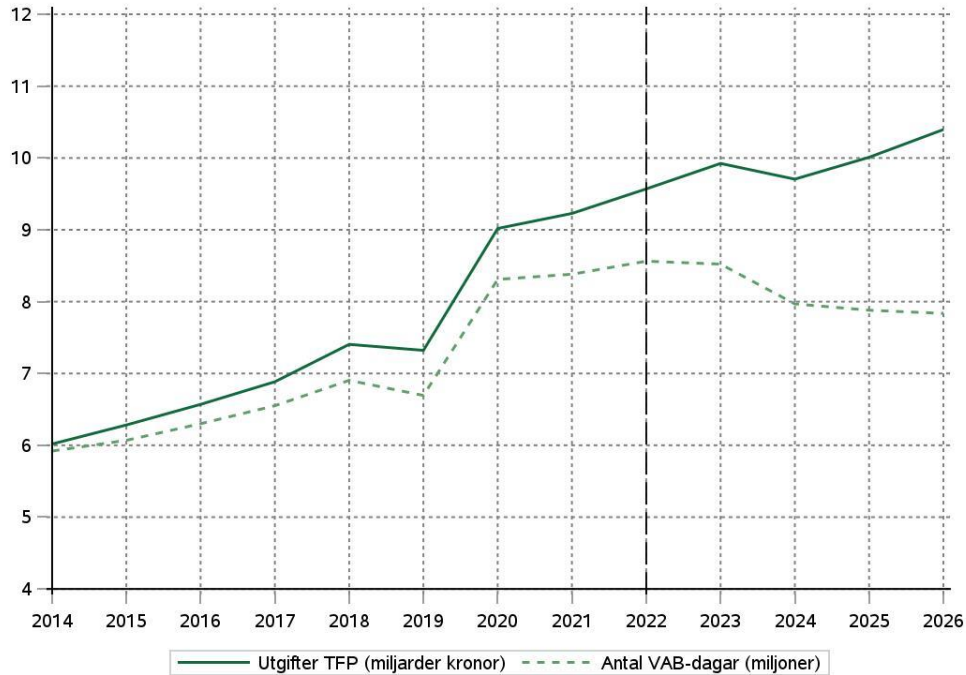
Samtidigt som pandemin ledde till fler rapporter till Försäkringskassan om förkylda barn, minskade antalet rapporter om övriga sjukdomar. Exempelvis var antalet rapporter om magsjuka hos barn nere på mycket låga nivåer. Minskningen i övriga sjukdomar är en möjlig följd av de ansträngningar som gjordes under pandemin för att minska smittspridningen i samhället, så som bättre handhygien och minskade sociala interaktioner. Mot slutet av 2021 började dock rapporterna om övriga sjukdomar att öka igen och har sedan återgått till nivåer nära de som rapporterades till Försäkringskassan innan pandemin. Kombinationen av en fortsatt hög nivå av förkylningsrelaterad vab och en återgång till normala nivåer för övriga sjukdomar, skulle

⁴¹ Centrerat 12-månaders glidande medelvärde.

kunna förklara den något oväntade utvecklingen där uttaget av vab ökar samtidigt som pandemins påverkan på det övriga samhället minskar.⁴²

Antal utbetalda nettodagar vid vård av sjukt barn (miljoner) och utgifter totalt (miljarder kronor)

Utfall och prognos

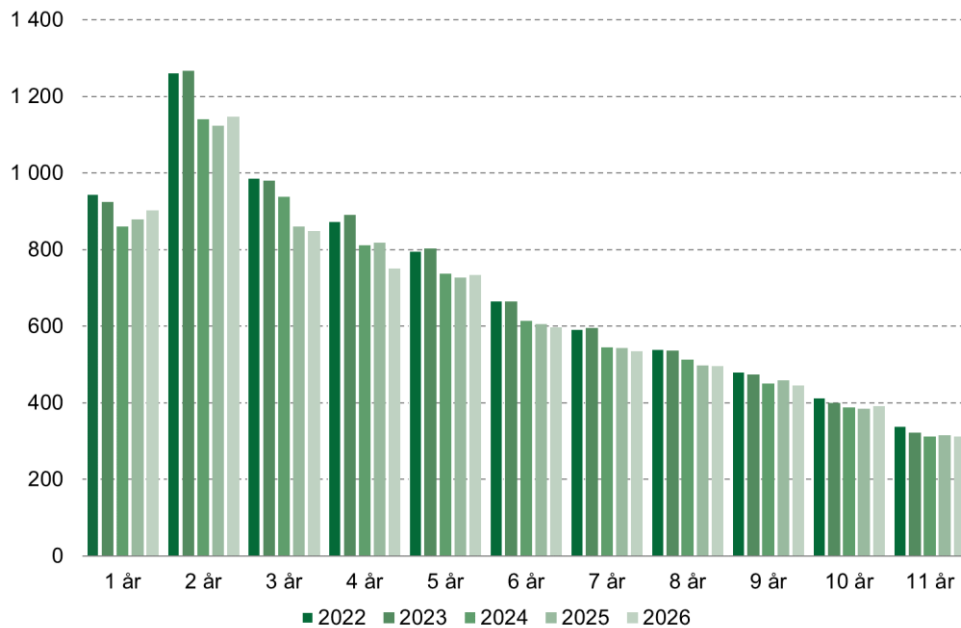
Försäkringskassans prognoserar ingen tillbakagång till de nivåer av vård av barn som rådde innan pandemin. Uttaget av vab förväntas dock minska kommande år jämfört med uttaget 2022. Detta kan förklaras av att antalet barn i befolkningen minskar och ett något lägre uttag per barn. Samtidigt som antalet utbetalda dagar minskar fortsätter utgifterna att stiga i takt med att inkomsterna i samhället ökar och prisbasbeloppet höjs.

Statistiska centralbyrån prognostiserar att antalet barn i befolkningen kommer att minska kommande år till följd av ett lägre barnafödande. Minskningen gäller de närmaste åren främst de yngre barnen. Detta förväntas påverka uttaget av tillfällig föräldrapenning, då uttaget av förmånen är störst för barn i förskoleåldern och speciellt stort för de yngre förskolebarnen. Se diagrammet nedan för en redovisning av uttaget av vab uppdelat på ålder.

⁴² För en mer utförlig analys se promemorian [Uppföljning av nyttjandet av tillfällig föräldrapenning](#) (2023), dnr FK 2023/017942.

Antal dagar för vård av barn uppdelat på ålder, tusental

Utfall och prognos

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	9 955 653	9 838 416	10 171 141	10 535 000
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+12 416	+62 095	+64 047	+46 427
Volym- och strukturförändringar	-113 676	-133 371	-161 979	-139 982
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	9 854 393	9 767 140	10 073 209	10 441 445
Differens i 1000-tal kronor	-101 260	-71 276	-97 932	-93 555
Differens i procent	-1,0	-0,7	-1,0	-0,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har sedan prognosen som Försäkringskassans levererade i april höjt prognosen för timlöner. Då inkomsterna i samhället nu antas stiga snabbare höjs prognosen för den genomsnittliga dagsersättningen vid uttag av tillfällig föräldrapenning.

Även prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2025–2026 vilket höjer taket i ersättningen och leder till högre utgifter.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för tillfällig föräldrapenning påverkas i hög grad av antalet barn i befolkningen, särskilt antalet barn i de lägre åldrarna, då föräldrar i högre utsträckning stannar hemma för att vårda yngre barn. Statistiska centralbyrån har sänkt sin prognos för antalet yngre barn de kommande åren. Detta leder till att även utgiftsprognosen för tillfällig föräldrapenning sänks. Samtidigt höjer Försäkringskassan prognosen något för nyttjandet per barn, vilket bromsar prognossänkningen.

Förändring av prognosmodell

Den nya befolkningsprognosen har motiverat en förändring av prognosmetoden. Tidigare gjordes prognosen för antal vab-dagar genom att multiplicera prognostiserad nivå för uttag per barn med antal barn i befolkningen 0–12. Detta fungerade relativt väl så länge antalet barn i de olika årskullarna inte skilde sig dramatiskt. Med färre födda barn krymper nu årskullarna med de lägsta åldrarna. Då uttaget är större för yngre barn behöver metoden anpassas. Från och med denna prognos görs istället beräkningen uppdelad på ålder med olika värden för måttet antal dagar per barn. Detta för att kunna fånga effekten av färre yngre barn på ett bra sätt i utgiftsprognosen.

1:2.12 Graviditetspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	-5 934
Anslag ³	1 218 547	690 209	671 031	687 268	703 415
Tilldelade medel	1 218 547	690 209	671 031	687 268	697 481
Utfall/Prognos	1 187 787	611 705	652 030	693 202	736 188
Avvikelse från anslag	30 760	78 504	19 001	-5 934	-32 773
Avvikelse från tilldelade medel	30 760	78 504	19 001	-5 934	-38 707
Högsta anslagskredit	159 024	34 510	33 551	34 363	35 170
Tillgängliga medel	1 377 571	724 719	704 582	721 631	732 651
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	3 537

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 612 miljoner kronor, vilket är 79 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Graviditetspenning kan betalas ut om den försäkrade har ett fysiskt ansträngande arbete eller risker i arbetsmiljön som gör att hen inte kan arbeta under graviditeten. Ersättningsnivån för graviditetspenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Den kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Inkomsttaket för graviditetspenning uppgår till 7,5 prisbasbelopp.

Analys

Graviditetspenning var innan utbrottet av covid-19 en förmån med trögrör-liga förändringar och ett tydligt säsongsmönster, vilket innebar att utgifterna och därmed också prognoserna var stabila. Sedan slutet av februari 2021 anses gravida vara i riskgrupp för covid-19 från och med graviditetsvecka 20. Gravida som löper risk att smittas av covid-19 på arbetet kan ansöka om graviditetspenning. Detta gav upphov till kraftigt förhöjda utgifter för graviditetspenning under 2021 och 2022. Utgifterna har dock gradvis minskat och nyttjandet av förmånen har nu återgått till nivåer liknande dem innan covid-19, se figur nedan.

Antal utbetalda dagar inom graviditetspenning, tusental

Månadstata, utfall och prognos

År 2022 betalade Försäkringskassan ut ersättning för 1,8 miljoner dagar inom graviditetspenning, vilket är betydligt lägre än de 2,5 miljoner dagar som betalades ut 2021. I år prognostiseras antalet utbetalda dagar minska ytterligare, till 890 tusen dagar, för att därefter ligga relativt stabilt och 2026 uppgå till 950 tusen dagar.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	656 251	676 494	692 380	710 917
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+339	+2 863	+4 649	+4 160
Volym- och strukturförändringar	-44 885	-27 327	-3 827	+21 111
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	611 705	652 030	693 202	736 188
Differens i 1000-tal kronor	-44 546	-24 464	+822	+25 271
Differens i procent	-6,8	-3,6	+0,1	+3,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. Överföring till/från andra anslagsposter

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för timlöner och prisbasbelopp (2025–2026) vilket bidrar till högre utgifter för graviditetspenning

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för utgifter inom graviditetspenning har sänkts år 2023 till 2025 och höjts år 2026. Prognosrevideringen är delvis en följd av nya nettodagsutfall som har lett Försäkringskassan att justera den prognostiserade trenden för nyttjandet av ersättningen. Prognosen är ytterligare justerad till följd av en ny befolkningsprognos från Statistiska centralbyrån, då antalet födda barn antas påverka uttaget av graviditetspenning.

1:3 Underhållsstöd

1:3 Underhållsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-106 439	0	0	0	0
Anslag ³	2 838 365	2 897 838	2 842 914	2 916 967	2 971 576
Tilldelade medel	2 731 926	2 897 838	2 842 914	2 916 967	2 971 576
Utfall/Prognos	2 725 699	2 731 641	2 798 382	2 871 739	2 933 683
Avvikelse från anslag	112 666	166 197	44 532	45 228	37 893
Avvikelse från tilldelade medel	6 227	166 197	44 532	45 228	37 893
Högsta anslagskredit	141 918	144 891	142 145	145 848	148 578
Tillgängliga medel	2 873 844	3 042 729	2 985 059	3 062 815	3 120 154
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 2,7 miljarder kronor, vilket är 166 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslaget för underhållsstöd består av delarna, utfyllnadsbidrag, förlängt underhållsstöd och fullt underhållsstöd.

Underhållsstöd i form av utfyllnadsbidrag beviljas från Försäkringskassan, för barn med särlevande föräldrar där den bidragsskyldiga av olika anledningar inte betalar något underhållsbidrag alls eller betalar ett belopp som är lägre än det beslutade underhållsstödet. Det gäller även när föräldrarna har gemensam vårdnad. Utfyllnadsbidrag betalas också ut för barn där en ensam förälder adopterat barn eller när ett faderskap inte är fastställt trots att modern medverkat i att få det fastställt.

Förlängt underhållsstöd beviljas till och med den månad då barnet fyller 18 år. För ungdomar som bedriver sådana studier som ger rätt till förlängt barnbidrag eller till studiehjälp kan förlängt underhållsstöd beviljas från och med månaden efter att de fyllt 18 år till och med juni det år då de fyller 20 år. När fullt underhållsstöd beviljas ska den bidragsskyldige föräldern återbetala en beräknad del av underhållsstödet till staten. Betalningsskyldigheten beräknas på inkomster enligt den senaste taxeringen. Underhållsstödet är:

- 1 673 kronor i månaden till och med månaden när barnet fyller 11 år
- 1 823 kronor i månaden till och med månaden när barnet fyller 15 år och
- 2 223 kronor från och med månaden efter att barnet har fyllt 15 år.

Underhållsstöd finansieras delvis via anslaget i statsbudgeten, och delvis via inbetalningar från bidragsskyldiga.

Analys

Utgifterna för underhållsstöd drivs av:

- antalet barn med beslutat underhållsstöd
- beloppet som betalas ut per barn
- beloppet som betalas in till Försäkringskassan

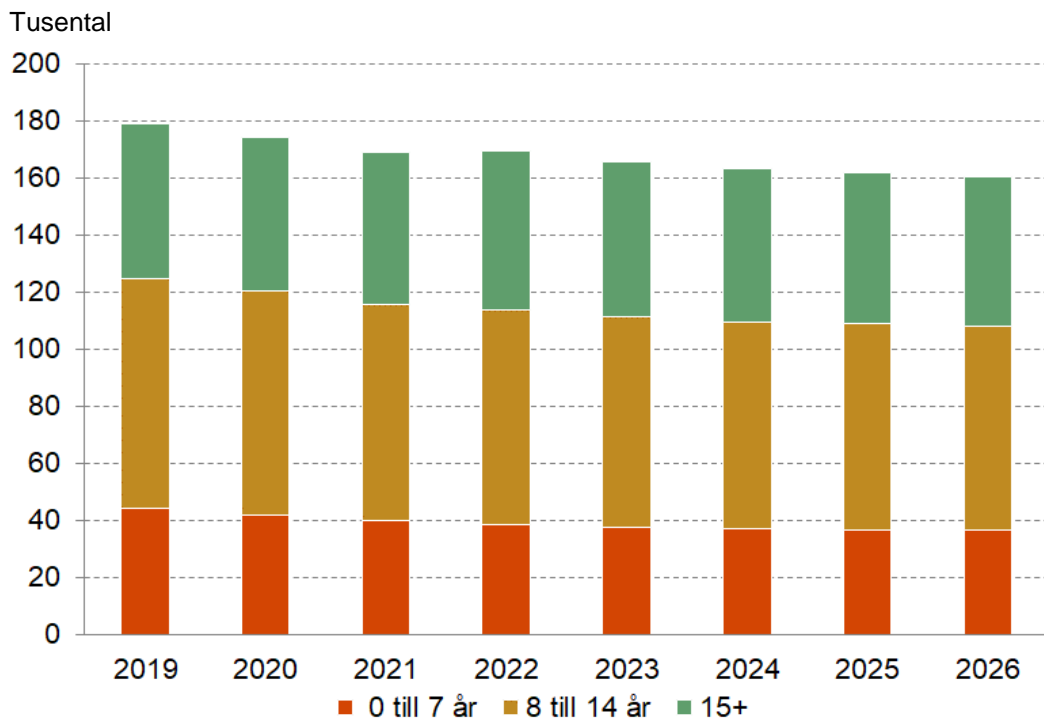
Antal barn

Antal barn med underhållsstöd har minskat kontinuerligt mellan åren 1999 och 2021 men år 2022 ökade antalet barn marginellt jämfört med 2021. År 2023 förväntas antalet barn återigen minska. Osäkerhet i hur antal barn med underhållsstöd kommer att utvecklas i framtiden bidrar till ökad osäkerhet i prognosen för utgifterna under restende prognosperiod.

Antal barn med underhållsstöd har minskat med i genomsnitt 3,9 procent de senaste tre åren. Minskningen antas framförallt bero på att fler föräldrar hanterar underhållsbidraget utan Försäkringskassans inblandning. Det beror

även på att underhållsstöd vid växelvist boende har fasats ut och upphörde i sin helhet i januari 2021. Mängden barn med underhållsstöd var 3,1 procent (5 200 barn) lägre under det första fem månaderna 2023 än motsvarande period 2022. Det totala antalet barn med underhållsstöd förväntas i år bli cirka 165 900 och därefter gradvis minska till 160 800 år 2026.

Antal barn med underhållsstöd i tre ålderskategorier, utfall t.o.m. 2022 och prognos 2023–2026.

Utbetalningar

Utbetalningsbeloppet per barn och månad ökade kraftigt efter juli 2021 och har från och med augusti 2022 ökat ytterligare. Anledningen är regeländringar som ger höjda ersättningsnivåer per barn och månad samt att fler barn får fullt underhållsstöd. Beloppet beräknas öka från 1 940 kronor i genomsnitt per barn och månad år 2022 till 2 193 kronor år 2026.

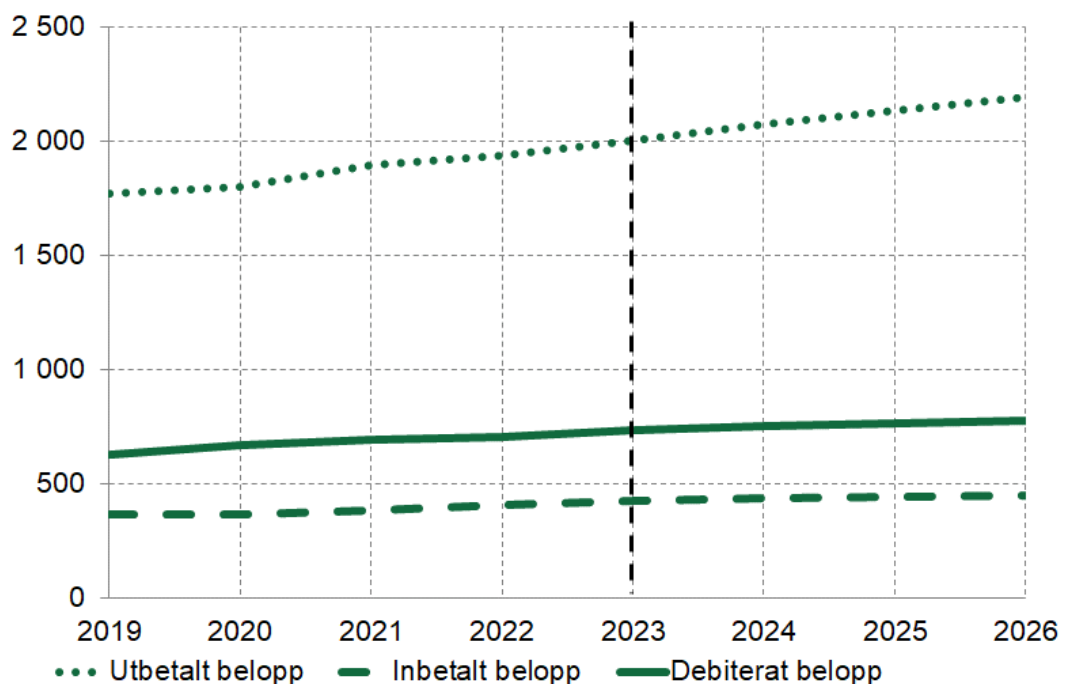
Inbetalningar

Fler föräldrar beslutar själva om underhållsbidrag och behöver därför inte underhållsstöd. Därmed minskade både de direkta inbetalningarna till Försäkringskassan och debiterat belopp per barn och månad mellan år 2016 och 2018. Det debiterade beloppet drivs av hur hög inkomst den bidragsskyldiga har samt hur många barn hen är bidragsskyldig för. Debiterat belopp från bidragsskyldiga beräknas i genomsnitt öka från 707 kronor per barn och månad år 2022 till 779 kronor år 2026. Det totala debiterade beloppet beräknas öka från drygt 1,4 miljarder kronor år 2022 till drygt 1,5 miljarder kronor år 2026.

Inbetalningsgraden, den andel av det debiterade beloppet som blir inbetalt från bidragsskyldiga, beräknas bli 60,2 procent per år under prognosperioden. Inbetalningsgraden har minskat från 66,3 procent år 2015 till 55,6 procent år 2021. De direkta inbetalningarna från bidragsskyldiga till Försäkringskassan beräknas däremot öka år 2023 från i genomsnitt 434 kronor per barn och månad till 461 kronor år 2026. Den ekonomiska utvecklingen hos bidragsskyldiga antas bidra till ökningen av inbetalningarna. De totala inbetalningarna beräknas öka från 836 miljoner kronor 2022 till 890 miljoner 2026.

Inbetalning från bidragsskyldiga och debiterat belopp samt utbetalt belopp i genomsnitt per barn och månad, utfall t.o.m. 2022 och prognos 2023–2026.

Kronor

Utöver de inbetalningar som görs direkt av de bidragsskyldiga tillkommer inbetalningar från Kronofogden. De består av de fordringar som Försäkringskassan lämnat till Kronofogden för indrivning. Det kan alltså röra sig om gamla skulder som betalas i efterhand och där själva skulden (debiteringen) härstammar från tidigare år. Bidragsskyldigas inbetalningar av skulder till Kronofogden uppskattas till 396 miljoner kronor i år och beräknas öka till 408 miljoner kronor år 2026.

Sammantaget beräknas utgifterna för underhållsstödet öka under prognosperioden. Ökningen beror på de höjda ersättningsnivåerna per barn och månad som trädde ikraft i augusti 2022.

Jämförelse med föregående prognos

Tabellen nedan är en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	2 750 259	2 817 186	2 890 731	2 952 866
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-18 618	-18 804	-18 992	-19 183
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 731 641	2 798 382	2 871 739	2 933 683
Differens i 1000-tal kronor	-18 618	-18 804	-18 992	-19 183
Differens i procent	-0,7	-0,7	-0,7	-0,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna under april–maj i år var 25 miljoner kronor lägre än beräknat i förhållande till föregående prognos. Anledningen är att inbetalningsgraden var högre under de två senaste månaderna än prognostiserat och därför har den justerats upp från 58 procent till 60,2 procent. Konsekvensen av detta blir en sänkning av prognosen för de förväntade utgifterna under 2023–2026.

1:4 Adoptionsbidrag

1:4 Adoptionsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	14 784	14 784	14 784	14 784	14 784
Tilldelade medel	14 784	14 784	14 784	14 784	14 784
Utfall/Prognos	8 100	7 191	6 923	6 430	5 938
Avvikelse från anslag	6 684	7 593	7 861	8 354	8 846
Avvikelse från tilldelade medel	6 684	7 593	7 861	8 354	8 846
Högsta anslagskredit	443	443	443	443	443
Tillgängliga medel	15 227	15 227	15 227	15 227	15 227
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 7 miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Adoptionsbidrag betalas ut till föräldrar för att täcka en del av kostnaden för att adoptera ett barn yngre än 10 år från ett annat land. För att kunna ansöka om adoptionsbidrag ska adoptionen vara förmedlad av en organisation som är auktoriserad av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Bidraget är på 75 000 kronor. Det går bara att få ett bidrag per barn och det går att ansöka om bidraget från det datum barnet anlänt till och med ett år efter.

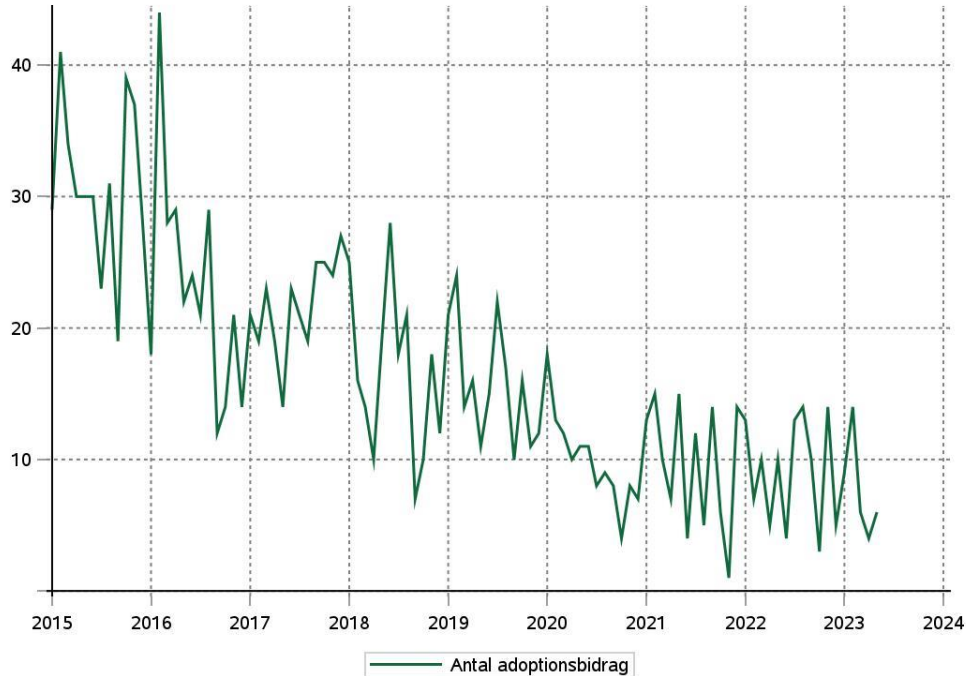
Analys

Utgifterna för adoptionsbidraget är låga jämfört med Försäkringskassans övriga förmåner. År 2022 betalades det ut 108 adoptionsbidrag på totalt 8,1 miljoner kronor. Utgifterna drivs av hur många barn som adopteras från andra länder till Sverige och när de nya föräldrarna ansöker om bidraget.

Internationella adoptioner har länge minskat, vilket har lett till färre utbetalda adoptionsbidrag. Sedan början av 2021 tycks dock antalet utbetalda

bidrag ha stabiliserats något och minskar nu enbart svagt. Den svagt minskande trenden förväntas att fortsätta under hela prognosperioden.

Antal utbetalda adoptionsbidrag per månad

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	8 250	8 100	8 100	8 100
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-1 059	-1 177	-1 670	-2 162
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	7 191	6 923	6 430	5 938
Differens i 1000-tal kronor	-1 059	-1 177	-1 670	-2 162
Differens i procent	-12,8	-14,5	-20,6	-26,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Antalet utbetalda adoptionsbidrag prognostiseras ha en minskande trend kommande år. Antalet utbetalda bidrag sänks med omkring 1 bidrag per månad på kort lång sikt och upp mot 3 bidrag per månad på längre sikt.

1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	4 083 302	4 650 725	5 078 511	5 269 585	5 330 775
Därav					
1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	43 900	1 200	499	201	0
1:6.2 Omvårdnadsbidrag	3 667 570	4 283 000	4 767 000	4 862 000	4 878 000
1:6.3 Statlig ålderspensionsavgift för vårdbidrag för funktionshindrade barn	34 622	0	-152 969	-13 356	-43 003
1:6.1 Statlig ålderspensionsavgift för omvårdnadsbidrag	337 210	366 525	463 981	420 740	495 778

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:6.2 Omvårdnadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-169 883	-999 030	-1 642 031
Anslag ³	4 206 658	4 113 117	3 937 853	4 218 999	4 395 159
Tilldelade medel	4 206 658	4 113 117	3 767 970	3 219 969	2 753 128
Utfall/Prognos	3 667 570	4 283 000	4 767 000	4 862 000	4 878 000
Avvikelse från anslag	539 088	-169 883	-829 147	-643 001	-482 841
Avvikelse från tilldelade medel	539 088	-169 883	-999 030	-643 001	-2 124 872
Högsta anslagskredit	210 332	205 655	196 892	210 949	219 757
Tillgängliga medel	4 416 990	4 318 772	3 964 862	3 430 918	2 972 885
Överskridande av anslagskredit	0	0	802 138	1 431 082	1 905 115

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 4,3 miljarder kronor, vilket är 170 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Bestämmelserna om omvårdnadsbidrag trädde i kraft den 1 januari 2019.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få omvårdnadsbidrag. Bidraget baseras på den omvårdnad och tillsyn som barnet behöver utöver vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Omvårdnadsbidrag betalas ut längst till och med juni månad det år barnet fyller 19 år.

Omvårdnadsbidraget kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt omvårdnadsbidrag utgå. När den ansökande har fått ett beslut om omvårdnadsbidrag får hen en retroaktiv betalning för perioden sedan ansökan gjordes.

Analys

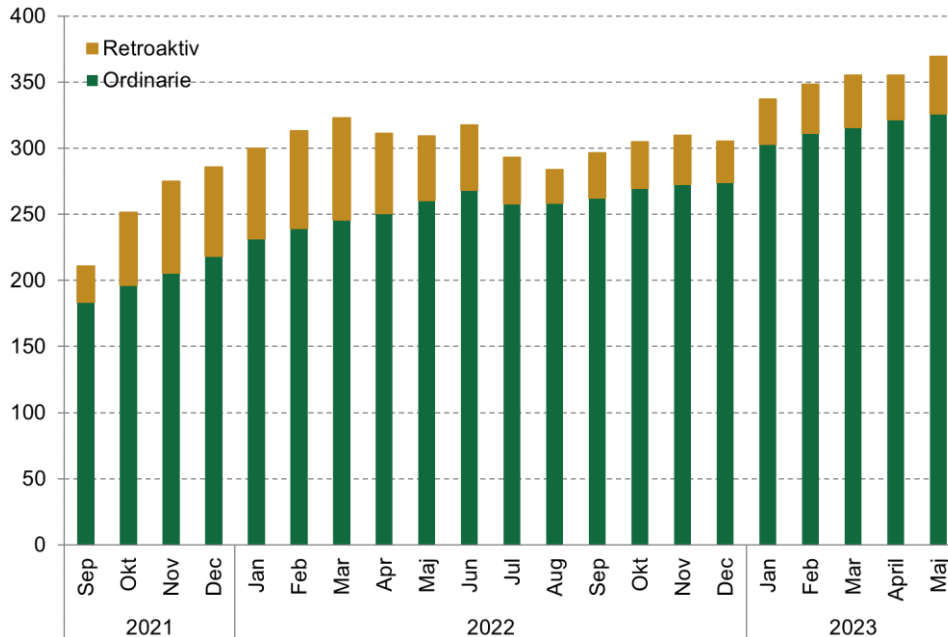
Utgifterna för omvårdnadsbidrag drivs av antalet nybeviljade mottagare och av hur länge de stått i kö för att få sitt beslut. Väntetiden avgör hur stor den retroaktiva utbetalningen blir. Antal mottagare i december 2022 var ungefär 77 000. I maj 2023 var antalet cirka 84 000. En ytterligare faktor som driver utgifterna för omvårdnadsbidrag är prisbasbeloppet, då det används till beräkningen av omvårdnadsbidraget. När prisbasbeloppet ökar så ökar också bidraget. Om en viss ersättningsnivå blir allt mer förekommande kan det också öka utgifterna. Den bland mottagarna vanligaste ersättningsnivån är en fjärdedels nivå. Andelen en fjärdedelsnivå har varit stabilt sedan mitten på 2020. Ungefär 55 procent av mottagarna har en ersättning motsvarande en fjärdedelsnivå.

Övergångsfasen mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag orsakade långa handläggningstider inledningsvis och en kö bildades i handläggningen. Det har inneburit att den andel av utgifterna som bestått av retroaktiv utbetalning tidigare varit hög, men sedan andra halvåret av 2022 har andelen minskat, se figur nedan. Orsaken till minskningen är att handläggningsskön trendmässigt blivit kortare. Även om reformen i princip är utförd i sin helhet, kommer en viss andel retroaktiva utbetalningar att kvarstå, eftersom handläggningstiden för omvårdnadsbidraget beräknas att vara ungefär 90 dagar. Hur utgifterna för omvårdnadsbidraget utvecklas månadsvis är mycket osäkert på grund av de retroaktiva utbetalningarnas fluktuationer.

Andelen retroaktiva utbetalningar varierar under året. Den är lägre under sommarmånaderna och kring jul, när produktionen är låg, och högre efter ledigheterna. Det beror på att de retroaktiva utbetalningarna är mer känsliga för variationer i verksamhetens produktionsstakt än de ordinarie utbetalningarna. Under sommarmånaderna är produktionen lägre till följd av semesterar och när produktionsstakten ökar igen under hösten, bidrar den lägre sommarproduktionen till högre retroaktiva betalningar. Motsvarande mönster som under sommarmånaderna, kan ses i samband med julleddigheten i december och januari. Under de tre första månaderna 2022 höll verksamheten en hög produktionsstakt samtidigt som ledigheter under jul- och nyårshelgen innebar aningen längre handläggningsköer. Därför landade andelen retroaktiv utbetalning på i genomsnitt 25 procent månadsvis för första kvartalet 2022. Under andra kvartalet sjönk de retroaktiva utbetalningarna till i genomsnitt 18 procent av utgifterna. Under det tredje kvartalet sjönk de retroaktiva utbetalningarna till i genomsnitt 11 procent av utgifterna. Under det fjärde kvartalet utgjorde de retroaktiva utbetalningarna i genomsnitt 12 procent av utgifterna, liksom för det fjärde kvartalet. Den trendmässiga minskningen i andelen retroaktiva utbetalningar av de totala utgifterna förklaras av att handläggningskön blivit kortare och kortare. Utgiftsminskningen i juli månad förklaras också av att vissa mottagares barn fyller 19 år under kalenderåret. Det beror på att rätten till omvårdnadsbidrag upphör i juli månad under det år barnet som omvårdnadsbidraget avser fyller 19 år. Sammantaget innebär detta en stabil uppåtgående trend för de ordinarie utbetalningarna, förutom under juni månad då utflödet av 19-åringarna sker, se diagrammet nedan.

Utgifter för omvårdnadsbidrag fördelade på ordinarie och retroaktiva utbetalningar. Utfall för perioden september 2021 – maj 2023

Miljontal kronor

Osäkerhetsanalys

Försäkringskassan har på grund av kostnadsläget beslutat att vidta ett antal besparingsåtgärder. Dessa kan påverka både handläggningstider och ärendekoerna negativt samt att det framöver blir en högre andel retroaktiva betalningar. Månadsprognoserna kan därför bli mer osäkra.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	4 279 779	4 581 875	4 779 658	4 929 125
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-9 000	+33 000	+49 000
Volym- och strukturförändringar	+3 221	+194 125	+49 342	-100 125
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 283 000	4 767 000	4 862 000	4 878 000
Differens i 1000-tal kronor	+3 221	+185 125	+82 342	-51 125
Differens i procent	+0,1	+4,0	+1,7	-1,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har sänkt prognosen för prisbasbeloppet för år 2024 och höjt den för åren 2025 och 2026. Det har en sänkande effekt för år 2024 och en höjande för åren 2025 och 2026.

Volym- och strukturförändringar

En ny prognosmetod i beräkningen av omvårdnadsbidrag har införts (se avsnitt *Förändring av prognosmodell* nedan). Det får en höjande effekt på åren 2023–2025 och en sänkande effekt på år 2026. Det blev ett litet positivt prognosfel i april (0,3 procent) men ett större positivt prognosfel för maj (5,2 procent).

Förändring av prognosmodell

Den här prognosomgången har metoden att beräkna utgifterna för omvårdnadsbidrag ändrats. Tidigare gjordes beräkningen med en tidseriemetod där månadsutfallen för omvårdnadsbidrag användes. Nu beräknas utgifterna med antaganden om hur andelarna flickor och pojkar i olika åldersklasser, som omvårdnadsbidraget avser, utvecklas över prognosperioden. Andelarna används i beräkningen av antalet mottagare av omvårdnadsbidrag. Metoden är dock under utveckling. Fördelen med nya prognosmetoden jämfört med den gamla metoden är att det blir lättare att se sambandet mellan utgifter och drivkrafter som antal mottagare och prisbasbelopp.

1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	173 803	5 739	2 917	1 029	0
Tilldelade medel	173 803	5 739	2 917	1 029	0
Utfall/Prognos	43 900	1 200	499	201	0
Avvikelse från anslag	129 903	4 539	2 418	828	0
Avvikelse från tilldelade medel	129 903	4 539	2 418	828	0
Högsta anslagskredit	8 690	286	145	51	0
Tillgängliga medel	182 493	6 025	3 062	1 080	0
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 1 miljon kronor, vilket är 5 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Vårdbidraget avskaffades den 1 januari 2019 och ersattes med omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning. Bidraget baserades på en sammanvägning av såväl barnets behov av särskild tillsyn och vård som av föräldrarnas merkostnader. Bedömningen gjordes i förhållande till vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Vårdbidraget betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt vårdbidrag utgå.

Analys

Utgifterna för vårdbidraget fortsätter att minska i en stadig takt. I maj 2023 var det ungefär 70 mottagare kvar vilket innebär låga utgifter. Ett lågt antal mottagare innebär att prognosfelen på månadsbasis kan bli procentuellt stora, likasom prognosjusteringarna. I juli 2022 flödade många mottagare ut ur vårdbidraget för att barnen fyllde 19 år. Den absoluta majoriteten av vårdbidragsmottagare väntas antingen övergå till omvårdnadsbidraget eller att flöda ut ur försäkringen under 2023. Prognosen för åren 2023 till 2026 är osäker.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	1 400	730	368	0
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-1	+1	-
Volym- och strukturförändringar	-200	-231	-168	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	1 200	499	201	0
Differens i 1000-tal kronor	-200	-231	-167	0
Differens i procent	-14,3	-31,6	-45,4	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har sänkt sin prognos för prisbasbeloppet för år 2024 och höjt den för år 2025. Detta har en sänkande effekt på prognosen för 2024 och höjande effekt för 2025.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen blev lägre än prognosen som lämnades till regeringen i april 2023. Prognosen justeras därför ned för åren 2023–2025.

1:8 Bostadsbidrag

1:8 Bostadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	4 799 404	5 284 633	3 497 713	3 508 007	3 519 914
Tilldelade medel	4 799 404	5 284 633	3 497 713	3 508 007	3 519 914
Utfall/Prognos	4 126 328	4 613 007	3 416 741	3 468 510	3 432 660
Avvikelse från anslag	673 076	671 626	80 972	39 497	87 254
Avvikelse från tilldelade medel	673 076	671 626	80 972	39 497	87 254
Högsta anslagskredit	214 320	228 231	174 885	175 400	175 995
Tillgängliga medel	5 013 724	5 512 864	3 672 598	3 683 407	3 695 909
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:BP24:1 Hämtad 2023-06-29.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 4,6 miljarder kronor, vilket är 672 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer samt ungdomar som fyllt 18 men inte 29 år. Syftet med bidraget är att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder. Beroende på vilken grupp man tillhör består bidraget av olika delar. Bostadsbidragets storlek bestäms av såväl bostadens storlek och kostnad som hushållets inkomst och sammansättning.

Bostadsbidrag för barnfamiljer består dels av ett bidrag till kostnaden för bostaden, dels av särskilda bidrag för hemmavarande barn eller barn som bor växelvis samt umgängesbidrag för tidvis boende barn. Bostadsbidrag till hushåll utan barn (ungdomshushåll) består däremot endast av bidrag för kostnaden för bostaden.

Under andra halvåret 2020, 2021 och 2022, samt första halvåret 2023 finns ett tilläggsbidrag på 25 procent av det ordinarie bostadsbidraget för barnfamiljer. För andra halvåret 2023 finns ett tilläggsbidrag på 40 procent.

Analys

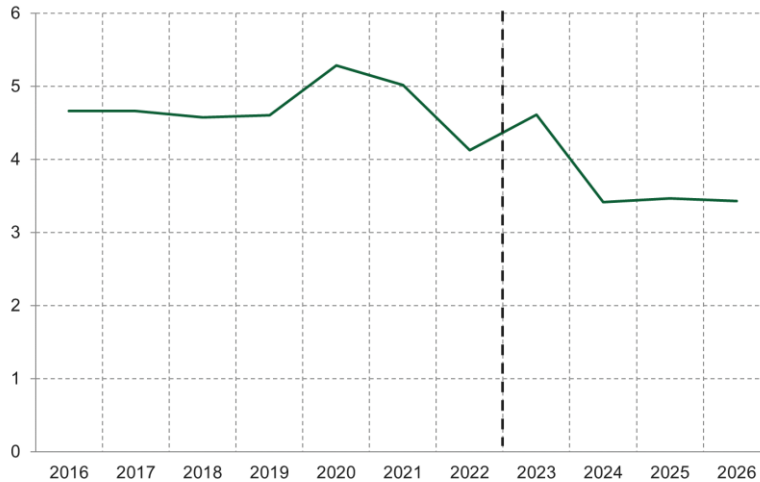
Utgifterna för bostadsbidrag under 2022 blev cirka 18 procent lägre än under 2021. Detta berodde framför allt på att vi har sett en drastisk minskning av medelersättningen och antal mottagare parallellt, medan det historiskt har varit en minskning av antalet mottagare, men en ökning av medelersättning. Detta kan till viss del förklaras med en förändring i nominella inkomster under 2022:s höga inflation, men merparten av förändringen är större än vad som kan förklaras med makroekonomiska faktorer. Utvecklingen har dock återgått till mer normala nivåer under de första fem månaderna 2023.

Regeringen har förlängt och höjt det tillfälliga tilläggsbidraget för barnfamiljer. Tidigare väntades tilläggsbidraget vara till och med juni 2023, men tillägget kommer nu att ligga kvar fram till december 2023. För den nyligen tillagda perioden är nivån höjd från 25 procent av ordinarie bidrag till 40 procent. Utgifterna för tilläggsbidraget väntas bli 1,19 miljarder år 2023.

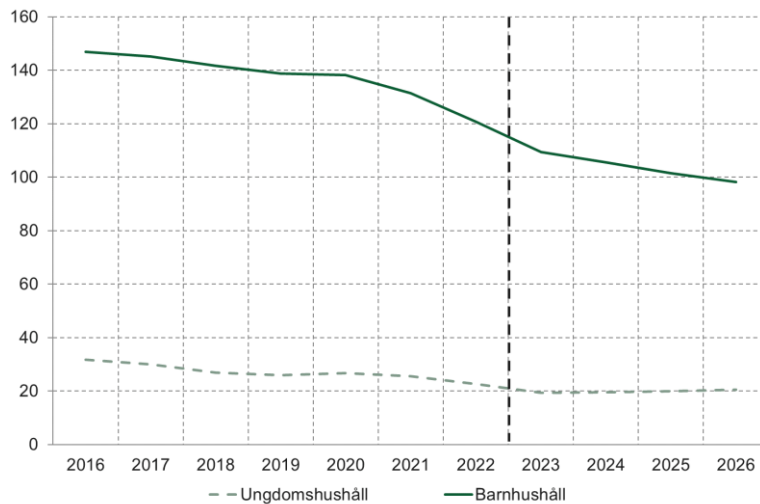
Centrala nyckeltal för bostadsbidraget

	2022	2023	2024	2025	2026
Genomsnittligt antal barnhushåll	120 927	109 480	105 535	101 604	98 184
Genomsnittligt antal ungdomshushåll	22 673	19 332	19 620	20 001	20 563
Medelersättning barnhushåll	3 067	3 673	2 822	2 877	2 935
Medelersättning ungdomshushåll	968	973	1 004	1 025	1 060
Förändring av utgifter sedan föregående år	-18%	12%	-26%	2%	-1%
Barnhushållens andel av utgifterna	94%	96%	94%	93%	93%
Ungdomshushållens andel av utgifterna	6%	4%	6%	7%	7%

Den största delen av bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer. Medelersättningen för barnhushåll väntas öka stort under 2023, minska stort under 2024 och sedan öka mer marginellt. De stora hoppen på kort sikt är ett resultat av tilläggsbidraget. Medelersättningen för ungdomshushåll väntas öka under hela prognosperioden.

Utgifter för bostadsbidrag. Miljarder kronor, årsdata 2016–2026

Utgifterna väntas öka 2023, som ett resultat av ökningen av tilläggsbidraget, för att sedan plana ut, som en konsekvens av att effekterna av högre medelersättningar och färre mottagare för barnhushåll i stor grad tar ut varandra, och att dessa hushåll står för en klar majoritet av utgifterna.

Antal hushåll med bostadsbidrag. Tusental, årsdata 2016–2026

Antalet hushåll med bostadsbidrag beräknas minska. Under 2022 sjönk antalet mottagare drastiskt. Under 2023 har utvecklingen planat ut, och utvecklingen väntas även vara relativt plan framöver.

Osäkerhetsanalys

Beroende på det makroekonomiska läget, där flera faktorer drastiskt förändrades och fortsätter att förändras, finns det en extra stor osäkerhet för bostadsbidraget.

Det typiska för bostadsbidraget är att utgifterna ökar vid svåra ekonomiska tider, vilket förhöjningen under coronakrisen också bekräftar. Men för den ekonomiska situationen vi står inför nu är bilden mer tvetydig. Dels är bostadsbidragets olika gränser och regler satta rent nominellt, snarare än bundet till något prisindex. I och med detta kommer inte en sämre ekonomisk situation som är ett resultat av inflation följas av en förhöjning av antalet mottagare eller medelersättning. Detta bekräftas också av den nuvarande utvecklingen, där utgifterna gått ner under 2022 samtidigt som inflationen har skenat.

Inför framtiden finns det en del faktorer som pekar på en fortsatt minskning. Eftersom en del andra förmåner är bundna till utvecklingen av konsumentprisindex föregående år, kommer dessa öka i rent nominella termer, vilket kan leda till att fler människor ej längre kvalificerar för bostadsbidrag. Även anställda som eventuellt kan få en reallönesänkning, men högre löner i nominella termer, kan innebära att människor som tidigare kvalificerade nu ej längre gör det, eller att de kvalificerar för lägre belopp.

Parallellt med detta finns det dock en risk att eventuella konkurser, uppsägningar och uteblivna nyanställningar under lågkonjunktur kommer leda till fler arbetslösa, som därigenom kan kvalificera för bostadsbidrag.

Under de första fem månaderna 2023 har utvecklingen varit mer utplanad och i linje med förväntningarna, men det är osäkert om denna mer normala utveckling kommer bestå.

Sammanfattningsvis innebär det nuvarande makroekonomiska läget större osäkerhet än normalt, och faktumet att olika typer av eventuella ekonomiska försämringar har olika effekter på förmånen innebär en extra osäkerhet även givet en viss generell ekonomisk utveckling.

Utredningen ”Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet” har tagits fram för att försöka öka precisionen i utbetalningar, för att på så sätt minska skuldsättningen hos dem som fyller i fel uppgift och sedan får återkrav. Utredningen föreslår bland annat att bostadsbidraget ska grundas på inkomstuppgifter på individ- och månadsbasis från arbetsgivardeklarationer från Skatteverket istället för att baseras på uppskattningen från den som söker bidraget.

Om förslaget går igenom och når sitt mål skulle det direkt påverka återkraven och de direkta utbetalningarna. Det väntas även indirekt ha en

höjande effekt på antalet sökande, då risken för återbetalning minskar för personer som söker bidraget. Olika komponenter i förslaget har olika effekter, men totalt sett väntas förslaget höja kostnaderna. Eftersom en stor del av återkraven berör utbetalningar från föregående år, skulle övergångsåret påverkas mest. Detta eftersom det här året är påverkas både av de upplupna transaktionerna från föregående år med det gamla systemet, och de icke-upplupna transaktionerna från innevarande år med det nya systemet.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	4 614 623	3 582 452	3 601 191	3 612 510
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-90 146	-120 348	-171 099
Volym- och strukturförändringar	-1 616	-75 565	-12 333	-8 751
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 613 007	3 416 741	3 468 510	3 432 660
Differens i 1000-tal kronor	-1 616	-165 711	-132 681	-179 850
Differens i procent	0,0	-4,6	-3,7	-5,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

KI:s prognos för hyror är sänkt markant sedan föregående prognos. Förändringstakten för disponibel inkomst är högre 2024 och 2026, men lägre 2025. SCB har i sin befolkningsprognos sänkt prognosen för antalet barn och höjt prognosen för antalet unga för samtliga år. Sammantaget har den ändrade makrobilden en sänkande effekt på prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Justeringar baserade på utfallen innebär en sänkning för samtliga år.